

STRATEGII MANAGERIALE

MANAGEMENT STRATEGIES

**Revistă editată de
Universitatea „Constantin Brâncoveanu”
Pitești**

Anul VII, nr. 1 (23) / 2014

Editura
Independența Economică

COLECTIV EDITORIAL:

Prof. univ. dr. Alexandru Puiu – Fondatorul revistei și Președinte al consiliului științific,
Fondatorul Universității „Constantin Brâncoveanu”

Consiliul științific:

Raymundas Kalesnykas – International School of Law and Business, Vilnius, Lituania
Vergil Voineagu, ASE București
Dumitru Miron, ASE București
Viorel Lefter, ASE București
Victor Manole, ASE București
Ovidiu Puiu, Universitatea „Constantin Brancoveanu”
Ion Scurtu, Universitatea „Constantin Brâncoveanu”
Marius Gust, Universitatea „Constantin Brâncoveanu”
Dumitru Ciucur, Universitatea „Constantin Brâncoveanu”
Iuliana Ciochină, Universitatea „Constantin Brâncoveanu”
Radu Pârvu, Universitatea „Constantin Brâncoveanu”
Elena Enache, Universitatea „Constantin Brâncoveanu”
Mihaela Asandei, Universitatea „Constantin Brâncoveanu”
Silvia Dugan, Universitatea „Constantin Brancoveanu”
Nicolae Grădinaru, Universitatea „Constantin Brancoveanu”
Dorian Rais, Universitatea „Constantin Brâncoveanu”
Camelia Vechiu, Universitatea „Constantin Brâncoveanu”
Ene Sebastian, Universitatea „Constantin Brâncoveanu”

CONSILIUL EDITORIAL:

Redactor Șef:

Dan Micudă

Redactori:

Cristina Șerbanică
Cristian Morozan
Razvan Decuseară

Georgiana Mândreci (Referent limba engleză)
Cristinel Munteanu (Referent limba română)

**Autorii își asumă deplina responsabilitate
în ceea ce privește materialele publicate.**

© Editura „Independența Economică”, 2014
Pitești, Calea Bascovului nr. 2A
Tel./Fax: 0248/21.64.27

Editură acreditată de către C.N.C.S.I.S.

Niciun material nu poate fi reprobus fără permisiunea scrisă a Editurii.

ISSN 1844 – 668X

CUPRINS

AN ANALYSIS OF FACTORS INFLUENCING THE DEVELOPMENT OF MODERN ROMANIAN RETAIL	5
Mihaela Asandei, Andreea Gangone, Cristina Gănescu	
ANALIZA UNOR FACTORI DE INFLUENȚĂ AI DEZVOLTĂRII RETAILULUI ROMÂNESC MODERN	13
Mihaela Asandei, Andreea Gangone, Cristina Gănescu	
MAIN FACTORS DRIVING SOCIAL PUBLIC SERVICES IN INTERNATIONAL CONTEXT	21
Mihaela Ghența	
FACTORI DETERMINANȚI AI SERVICIILOR PUBLICE SOCIALE ÎN CONTEXT INTERNAȚIONAL	28
Mihaela Ghența	
REALITIES AND PERSPECTIVES ON REGIONAL DEVELOPMENT IN ROMANIA	35
Tudor Pendiuc	
REALITĂȚI ȘI PERSPECTIVE ÎN DEZVOLTAREA REGIONALĂ A ROMÂNIEI.....	42
Tudor Pendiuc	
THE ECONOMIC STRUCTURES IN THE ROMANIAN REGIONS AND COUNTIES AND THE EU MEMBER STATES. COMPARATIVE ANALYSES.....	50
Marioara Iordan, Mihaela Nona Chilian, Ion Ghizdeanu, Dalina Maria Andrei	
IMPACT OF CONFLICT MANAGEMENT ON EMPLOYEES' PERFORMANCE IN A PUBLIC SECTOR ORGANISATION IN NIGERIA...64	
Olu Ojo, Dupe Adesubomi Abolade	
UNEMPLOYMENT FORECAST IN ROMANIA ON THE SHORT-TERM 71	
Mihaela Savu, Delia Teselios	
PROGNOZA ȘOMAJULUI ÎN ROMÂNIA PE TERMEN SCURT.....77	
Mihaela Savu, Delia Teselios	
HARMONISATION AND FISCAL COMPETITION IN THE EUROPEAN UNION.....83	
Dănuț Chilarez, George-Sebastian Ene	
ARMONIZARE SI COMPETITIE FISCALA LA NIVELUL UNIUNII EUROPEENE.....94	
Dănuț Chilarez, George-Sebastian Ene	

**THE CONFRONTATION OF IDEAS ON ROMANIAN ECONOMIC
DEVELOPMENT BETWEEN THE WORLD WARS 106**

Mariana Buican

**CONFRUNTAREA DE IDEI PRIVIND DEZVOLTAREA ECONOMICĂ
A ROMÂNIEI ÎN PERIOADA INTERBELICĂ 112**

Mariana Buican

AN ANALYSIS OF FACTORS INFLUENCING THE DEVELOPMENT OF MODERN ROMANIAN RETAIL

Mihaela, Asandei¹, Andreea, Gangone², Cristina, Gănescu³

Abstract:

At the beginning of the millennium, Romanian trade is in an intermediate stage of a complex process of development, marked by efforts and attempts to modernize the forms of commerce. After 1995 and until now, Romanian retail market has experienced a steady increase due to the entry of international modern retail chains and to changes in the Romanian consumers' behaviour.

Currently, Romanian retail has great development potential, being in a phase of accelerated growth. In this stage, features of modern trade forms are established, competition increases, modern retail networks are reinforced and there are still attractive implantation locations that promise attractive profit margins.

Based on the premise that there is a wide range of factors that shape modern retail, this paper analyses the impact of macroeconomic variables on the development of Romanian retail market. The research methodology was based on multifactorial regression and statistical correlation. Study results showed that Romanian retail is influenced by gross domestic product, average monthly net salary, exchange rate of the national currency against the euro, and inflation rate.

Keywords: trade, modern retail, retail cycle, life cycle of retail market.

JEL classification: L81, M31, O11.

1. The concept of modern retail

Trade is a form of human activity that has forged throughout human history the most powerful and lasting ties between countries and peoples of the world. Trade is an exchange of products, knowledge and at the same time, a way to join together different nations (Iorga, 1937).

The concept of trade is defined as the exchange relationships between producers and consumers, relations which imply buying raw materials or goods for resale in the same physical state, under conditions which favour consumers (Dayan, 1992); as a branch of national economy, trade is an economic activity which enhances the values of goods through the sale process, an intermediary between production and consumption, a vital piece in the operating mechanism of the global economic system (Abaza, 1998).

According to the concept of sustainable social development, trade is of strategic importance for a balanced development of economic and social systems in any country.

Trade is influenced by the increase of complexity, concentration and modernization of businesses, by increasing standards of living and quality of life and is conditioned by the stage of development of the material and technical infrastructure which reached a high level of mechanization, automation, cybernation, by whether modern forms of commerce are used, trade staff is better qualified, services offered to consumers are expanded, market surveys are used increasingly.

Various forms of trade, from wholesale to retail, from traditional trade to modern trade, each with features and weights influenced by the degree of development of the national economy are deployed in the market.

Over the course of the past 150 years, Western European retail sales experienced significant structural changes called the “sequence of six revolutions” (Dayan, 1992) that characterized the dynamism and prosperity of distribution activities and contrasted with cyclical crises of the economic environment of each country (Ristea, et al., 2005): the emergence of large stores (mid 19th century), the development of branches (after approximately 20 years), the creation of popular stores (between the two world wars), the

¹ Associate Professor, PhD, “Constantin Brâncoveanu” University of Pitești, mihaela.asandei@yahoo.com

² Senior Lecturer PhD, “Constantin Brâncoveanu” University of Pitești

³ Senior Lecturer PhD, “Constantin Brâncoveanu” University of Pitești

establishment of supermarkets (in the 50s), the domination of hypermarkets (early 60s), the maximization of service (early 80s).

Promoting free trade was the cornerstone of EU trade policy in the last five decades. Currently, the EU is the biggest player in international trade, carrying out 17% of global imports and exports. Trade is the key of Europe 2020 strategy and offers both less developed and richer countries benefits in terms of trade agreements and undeniable expertise in opening new markets.

In the European Union's view, the modern concept of retail concerns trade and distribution activities and involves a variety of forms (stores, e-commerce, open markets...), sizes (from small shops to supermarkets), products (food, non-food, prescription or over the counter drugs...), legal structures (freelancers, franchisees, integrated groups...), and locations (urban / rural, central / peripheral...) (European Commission, 2010).

The complex nature of modern retail cannot be reduced to the simple dichotomy of "small traders / big distributors". Indeed, in recent years, diversification dominated the strategies of large groups: from small neighbourhood stores to hypermarkets, through medium-sized stores such as supermarkets or the so-called "hard discount" stores.

In this regard, scholarly literature developed the wheel of retailing theory (Kotler, Keller, 2012) based on the principle of cyclicity of point-of-sale margins which focuses on distribution costs, meaning that a new form of retail distribution will be created on the market when it is able to operate in a profitable manner, practicing prices that are lower than those of competitors (Ristea, 2005).

According to this theory, the great wheel of retailing brings together four cycles corresponding to the major retail formats, namely: large shops, popular stores, supermarkets and hypermarkets. Each large retail format goes through three phases in its life cycle - launch, ascent and vulnerability.

Retail is thus very sensitive and vulnerable to the progress of its environment, but shows great ability to adapt to new market conditions. In this regard, a number of scholars have analysed the evolution of retail market using the concept of life cycle introduced in scholarly literature since the early 50s.

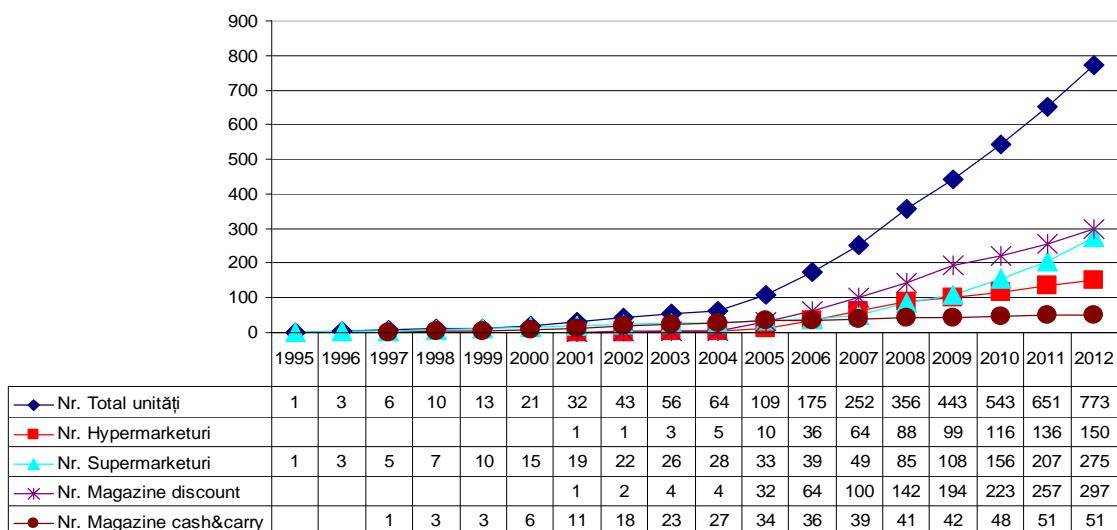
Thus, Davidson (Davidson et al., 1976) used this tool to define strategies for large retail formats seeking to adapt to market developments while generating high profit margins. Recently, other specialists have implemented the concept of life cycle in the retail market in general. Under this approach, the lifecycle of retail market consists of four stages: early growth and innovation stage, development stage, maturity stage, and decline stage (Perrigot and Cliquet, 2006).

In the present paper, we conducted an analysis of modern Romanian retail and brought scientific arguments regarding its positive development, in the context of contradictory developments of the overall economy.

2. Coordinates of Romanian trade during 1990-2012

Romanian retail experienced the most dynamic development compared to other EU countries. Specifically, during 2000-2010, the Romanian retail market experienced a sustained increase (Figure 1), with the highest rate of market growth (approx. 8.5% annually) in Central and Eastern Europe (Mihai, 2011). In 2012, Romania ranked third in the European Union in terms of increase of annual retail, with a prospect of an average of 5% per year for the next 10 years (Ilie, 2013).

Figure 1. The evolution of modern retail formats in the Romanian market

Source: Data processed by authors using http://www.magazinulprogresiv.ro/pagina/314/Retaileri_internationale.html, accessed on 11th February 2013.

Studies conducted in 2006 by Nielsen and GfK identified three stages in the evolution of Romanian trade until 2005. The first stage (1990-1996) was characterized by the emergence of a wide range of products on the market, by galloping inflation (1993) and a declining purchasing power of Romanian consumers. During this period the first supermarket (1995) and the first Metro (1996) opened and consumption reached a peak in 1998.

The second stage (1999-2002) is characterized by reduced consumption and diversification, the opening of the first Carrefour hypermarket (2001) and of the first discount store. The consumer credit boom, increasing consumer demands and focus on modern and online commerce mark the third stage (2003-2005). In 2003 a maximum of national consumption is reached and 2005 is a psychological milestone in the development of modern forms of trade in Romania.

During 2006-2008, Romanian retail grew steadily only to be interrupted by the economic crisis that has generated a decline that lasted until mid-2009. Romania entered the European Union in 2007 and this supported the development of retail trade by harmonizing tariffs and increasing imports.

In 2010, Romanian retail market was in the early stages of its growth (Balan, 2011) as illustrated by the fragmented nature of the market. In early 2011, the five largest retails in the Romanian market (Kaufland, Carrefour, real-, Penny Market and Plus) had a combined market share of only 22% (Vaschi, 2011), leaving room for new entries.

In 2011, the retail market in Romania grew from a situation in which traditional trade dominated to one of equal weight between traditional trade and modern commerce.

2012 was a year of diversification for Romanian retail market as every major retail chain developed a mix of different retail formats adapted to local specificities and targeting particular consumer segments. European Commission's analysts forecast moderate growth trends for Romania in 2012-2013 and a gradual recovery of private consumption up to a growth rate of 3.4% in 2013 (Tanase, 2012).

In 2013, the retail system in Romania is characterised by: maintaining traditional patterns of trade, the emergence of new retail formats and early stages of development of electronic commerce, medium and small urban settlements being new territories to conquer, which signifies great expansion potential for both discounters and small sized networks of stores. In addition, Romanian rural area, with about 10 million potential

customers, is a very attractive market for large retailers. For 2013, experts predict the opening of more than 250 new units in the retail market, current investments preparing major international retail groups for sustained capitalization and for conquering market potential during future periods of economic boom.

For 2010-2020, Oxford Economics' analysts have predicted an average annual rate of growth of 5% (Craciun, 2011), as a result of upward trends of purchasing power, aggressive development of modern trade and changes in purchasing behaviour. These factors will contribute to the forecast growth of 62% of the retail market value, compared to an increase of 57% in Poland, 48% in the Czech Republic and 46% in Hungary (Ilie, 2013). If this forecast is achieved, Romanian retail market will begin to generate a turnover of 26 billion Euros annually.

3. Research methodology

The purpose of this research is to analyse Romanian retail developments in the context of the overall evolution of Romanian economy during 1995-2012. In this regard, we identified macroeconomic factors with major influence on the development of modern retail formats in Romania and we evaluated their impact on Romanian retail.

O1. The objective of this paper is to assess the impact of major macroeconomic variables on the dynamics of Romanian retail.

To follow the evolution of the Romanian retail market we used the number of retail units, regardless the type, as there are reliable data for the period under review. Retail turnover and increases of physical retail areas would have certainly been useful in the analysis, but there are no reliable statistical data to allow their quantification.

Out of many macroeconomic factors relevant for characterizing the state of the national economy, we used total GDP, expressed in euros, average monthly net salary (National Institute of Statistics, 2012a), inflation rate and EUR / RON exchange rate (National Institute of Statistics, 2012b) because these indicators reflect the level of development of the Romanian economy in the period under review from a double perspective: state and individual.

The values of these indicators are summarized in Table 1, but following the denomination of the national currency in 2005, data expressed in lei was normalized.

Table 1. Values of economic indicators in Romania, between 1995-2012

Year	Total number of retail units (RU)	GDP (billion Euro) (GDP)	Average monthly net salary (actual values)	Average monthly net salary (normalized values) (AMNS)	EUR / RON exchange rate (actual values)	EUR / RON exchange rate (normalized values) (ER)	Inflation rate (IR)
1995	1	27,4	215.791,08	21,579108	2.629	0,2629	32,3
1996	3	28,2	322.153,17	32,215317	3.862	0,3862	38,8
1997	6	31,2	636.987,83	63,698783	8.090	0,8090	154,8
1998	10	33,9	1.074.064,58	107,406458	9.989	0,9989	59,1
1999	13	33,4	1.554.903,08	155,490308	16.295	1,6295	45,8
2000	21	40,2	2.173.644,75	217,364475	19.955	1,9955	45,7
2001	32	44,8	3.053.764,50	305,376450	26.026	2,6026	34,5
2002	43	48,4	3.881.345,17	388,134517	31.255	3,1255	22,5
2003	56	50,3	4.868.270,42	486,827042	37.555	3,7555	15,3
2004	64	58,9	5.965.452,17	596,545217	40.532	4,0532	11,9
2005	109	79,2	737,83	737,83	36.234	3,6234	9,0
2006	175	97,1	1.029,17	1.029,17	3,5245	3,5245	6,56
2007	252	121,2	1.011,25	1.011,25	3,3373	3,3373	4,84
2008	356	136,8	678,75	678,75	3,6827	3,6827	7,85

Year	Total number of retail units (RU)	GDP (billion Euro) (GDP)	Average monthly net salary (actual values)	Average monthly net salary (normalized values) (AMNS)	EUR / RON exchange rate (actual values)	EUR / RON exchange rate (normalized values) (ER)	Inflation rate (IR)
2009	443	115,9	862,42	862,42	4,2373	4,2373	5,59
2010	543	122,0	1.335,42	1.335,42	4,2099	4,2099	6,09
2011	651	136,4	1.642,67	1.642,67	4,23,79	4,23,79	5,79
2012	773	136,4 ¹	1.715,08	1.715,08	4,4560	4,4560	3,33

The hypotheses of the study are:

- I1. Romanian retail market is influenced by GDP.
- I2. Romanian retail market is influenced by average monthly net salary.
- I3. Romanian retail market is influenced by inflation rate.
- I4. Romanian retail market is influenced by EUR/RON exchange rate.

We used a methodology that was based on the multifactorial linear regression model. In the analysed econometric model, the number of retail units is the dependent variable, macroeconomic indicators being independent variables. Data analysis was performed using statistical methods of analysis and the Data Analysis module in Excel.

The research that validates the hypothesis is the following:

$$RU_i = b_0 + b_1 \times GDP_i + b_2 \times AMNS_i + b_3 \times ER_i + b_4 \times IR_i + \varepsilon_i \quad (1)$$

(RU = number of retail units; GDP = total gross domestic product; ER = EUR / RON exchange rate; AMNS = average monthly net salary; IR = annual inflation rate; ε_i = error; i = years 1995 to 2012).

Multifactorial regression model results are summarized in Table 2.

Table 2. Results of the regression function

<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,948
R Square	0,899
Adjusted R Square	0,868
Standard Error	90,520802
Observations	18

ANOVA

	df	SS	MS	F	Significance F
Regression	4	948979,41	237244,85	28,95	0,0000002
Residual	13	106522,20	8194,02		
Total	17	1055501,61			

	Coefficients	Standard Error	t Stat	P-value	Lower 95%	Upper 95%	Lower 95,0%	Upper 95,0%
Intercept	-119,37546	89,34785	-1,33608	0,20444	-312,39977	73,64884	-312,39977	73,64884
GDP	2,61623	1,25542	2,08394	0,05746	-0,09595	5,32841	-0,09595	5,32841
SLMN	0,34459	0,10636	3,23996	0,00645	0,11482	0,57436	0,11482	0,57436
RLE	-39,46121	30,35053	-1,30018	0,21612	-105,02955	26,10712	-105,02955	26,10712
RI	0,53948	0,85228	0,63298	0,53773	-1,30177	2,38073	-1,30177	2,38073

Source: data calculated by authors

¹ National Institute of Statistics, estimated data

(r), the multiple coefficient of correlation, with a value of 0,948 is the correlation ratio that indicates a strong connection between Romanian retail and main factors of influence under analysis. The coefficient of determination - Rsquare - has a value of 0.899 and shows that 89.9% of the variance in Romanian retail can be explained by the variables taken into consideration. The adjusted correlation report shows that 0,868 of the total variance is due to the regression line, given the number of degrees of freedom. The F test shows the role of independent variables in explaining the dependent variable's evolution. The values of the F test (28,95) and of the significance threshold (0,0000002 <0,05) show that the regression model is valid and can be used to analyse the dependence between variables.

The b0 free term, with a value of -119,37 is the point of intersection of the regression line with the OY axis. Since statistical t = -1,336 and P-value = 0,204 > 0,05, it means that the coefficient is significantly different from 0, with a confidence interval of [312,399; 73,648]. The coefficient for the GDP variable, with a value of 2,61623, is positive and indicates a direct link between RU and GDP, so that an increase of 1 Euro GDP increases RU by 2,61623 points.

Because the P-value = 0,057 > 0,05, the coefficient is insignificant. The coefficient for the AMNS variable, with a value of 0,344, is positive and indicates a direct link between RU and AMNS, so that an increase of AMNS by 1 leu increases RU by 0,344 points. Since the P-value = 0,00645 < 0,05, the coefficient is significant, with a confidence interval of [0,114; 0,574]. The coefficient for the ER variable, with a value of -39,461, is negative and indicates a reversed connection between RU and ER, so that an increase of ER by 1 leu causes a decrease of RU by 39,461. Because the P-value = 0,216 > 0,05, the coefficient is insignificant.

The coefficient for the IR variable, with a value of 0,539, is positive and indicates a direct connection between RU and IR, so that an increase of IR by one unit increases the UR by 0,539 points. Because the P-value = 0,537 > 0,05, the coefficient is insignificant.

The results of the econometric model are influenced by collinearity (Adams et al., 2007), which occurs when a group of independent variables are strongly correlated. In this case, there is an overestimation of the coefficient of determination and of the estimated coefficients of dispersion, which leads to bigger intervals of confidence and may distort the interpretation of the model. Showing the impact of multicollinearity is achieved by analysing the correlation matrix of independent variables as shown in Table 3.

Table 3. The matrix of correlation of independent variables

GDP	1			
AMNS	0,908726	1		
ER	0,798049	0,827076	1	
IR	-0,60951	-0,60749	-0,69433	1

Source: Data calculated by authors

An analysis of the results indicates that there are strong positive correlations between AMNS, ER and GDP and between ER and AMNS. The correlation matrix shows a moderate to strong negative correlation between RI and the other three independent variables.

The following regression model results from the analysis of coefficients:

$$RU = 119,375 + 2,616 \times GDP + 0,344 \times AMNS + (-39,461) \times ER + 0,539 \times IR + \epsilon_i, \quad (2)$$

The results presented in Table 2 show that the hypotheses of the study are valid and therefore Romanian retail is influenced by: *GDP, average monthly net salary, exchange rate of the national currency against the euro and inflation rate.*

4. Conclusions

An important effect of globalization on economic systems is the emphasis placed on the role of networks, as experts appreciate that businesses that will succeed will be those

that manage to develop the most effective global networks. Romanian retail market provides examples of such networks, from international chains to electronic commerce.

Research conducted shows that Romanian retail market is part of a positive trend, being influenced by the overall economic and social development of our country, analysed in terms of gross domestic product evolution, average monthly net salary, exchange rate and annual inflation rate. It is interesting to note that Romanian retail continued its positive development during the economic crisis of recent years, as demonstrated by attempts of major international investors to gain significant market share, which will generate substantial revenues during economic revival.

Study limitations result, on the one hand, from assessing Romanian retail only in terms of number of retail units and, on the other hand, from the small number of influencing factors being analysed. In the future, research will continue to design a methodology for calculating an index of retail development, which will be based on a larger number of determinants.

Bibliography:

1. Adams, J., Khan, H.T.A., Raeside, R., White, D., 2007. *Research Methods for Graduates Business and Social Science Students*. California: Sage Publications Inc.
2. Bălan, C., 2011. Current trends in consumer purchasing power in modern retailing in Romania, International Conference of the Institute for Business Administration in Bucharest, pp. 2-7.
3. European Commission, 2010. *Report from the European Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, An exercise in monitoring retail market „Towards more efficient and fairer retail services in the internal market for 2020”*. [pdf] Bruxelles. Available at <http://ec.europa.eu/internal_market/retail/docs/monitoring_report_ro.pdf> [Accessed 14th of February 2013].
4. Crăciun, M., 2011. How good does the future of consumer goods market in Romania sound?, *Forbes Romania*, [Online] Available at <http://www.forbes.ro/Cat-de-bine-suna-viitorul-pieței-bunurilor-de-consum-din-romania_0_1456.html> [Accessed 05th of February 2013]
5. Davidson, W.R., Bates, A.D., Bass, S.J., 1976. The retail life cycle, *Harvard Business Review*, 54(6), pp. 89-96
6. Dayan, A., 1992. *Manuel de la distribution*, PUF, Paris.
7. Ilie, I., 2013. Surface War: retailers attack each other's markets, Capital, [online] Available at: <http://www.capital.ro/detalii-articole/stiri/razboiul-suprafetelor-retailerii-isi-ataca-reciproc-pietele-178240.html> [Accessed 18th of February 2013]
8. Iorga, N., 1937. *Romanian trade history*, Tiparul Românesc, Bucureşti.
9. National Institute of Statistics, 2012a. Average net monthly earnings in total economy between 1991 – 2012, [online] Available at: <<http://www.insse.ro/cms/rw/pages/castiguri91-2012.ro.do;jsessionid=8a9cf2b44b897118aa4b82c77468aa1d62f08c8f5f8f602d09cb854938e2b107.e38QbxeSahyTbi0Oaxf0>> [Accessed 12th of February 2013]
10. National Institute of Statistics, 2012b. Annual indices of consumer prices and inflation rate between 1971-2012, [online] Available at: <<http://www.insse.ro/cms/rw/pages/ipc.ro.do>> [Accessed 12th of February 2013]
11. Kotler, Ph., Keller, K.L., 2012. *Marketing management*, 14E, Prentice Hall, Upper Saddle River, New Jersey.
12. Mihai, I., 2011. Who invests in modern commerce, *Business Magazine*, [online] Available at: <<http://www.businessmagazin.ro/analize/comert/cine-mai-investeste-in-comertul-modern-8066688>> [Accessed 07th of February 2013]
13. Patriche, D., 1998. *Treaty of economy of commerce*, Eficient Publishing House, Bucharest.
14. Perrigot, R., Cliquet, G., 2006. Past, present and future of a retail concept: hypermarket, 9eme Colloque Etienne Thil, Conference on Retailing, La Rochelle, France, September 28-29.

15. Ristea, A.L., Ioan-Franc, V., Purcărea, Th., 2005. *Distribution economy*, Expert Publishing House, Bucharest.
16. Tănase M., 2012, The year of consolidation in modern retail, *Progressive Magazine*, January 2013, [online] Available at: <http://www.magazinulprogresiv.ro/articol/3797/2012_anul_consolidarii_in_retailul_modern.html> [Accessed 15th of February 2013]
17. Vaschi, M., 2011. How analysts see the present and future of retail, Modern Buyer, [online] Available at <<http://www.modernbuyer.ro/actualitate/2-actualitate/2138-cum-vad-analistii-de-piata-prezentul-si-viitorul-retailului>> [Accessed 10th of February 2013]

ANALIZA UNOR FACTORI DE INFLUENȚĂ AI DEZVOLTĂRII RETAILULUI ROMÂNESCU MODERN

Mihaela, Asandei¹, Andreea, Gangone², Cristina, Gănescu³

Rezumat:

Comerțul românesc se află la acest început de mileniu într-o etapă intermediară dintr-un proces complex de dezvoltare, de demersuri și de eforturi de modernizare a formelor de comerț. După 1995 și până în prezent, România a cunoscut o creștere constantă a pieței de retail datorate intrării pe piața românească a lanțurilor internaționale de comerț modern și schimbărilor intervenite în comportamentul consumatorilor români.

În prezent, retailul românesc prezintă un potențial ridicat de dezvoltare, aflându-se în faza de dezvoltare accelerată din ciclul său de viață. În această etapă se definitivează caracteristicile formatelor moderne de comerț, crește nivelul competiției, se consolidează rețelele moderne de retail și există încă locații atractive pentru implantare, ceea ce permite obținerea unor rate atractive ale profitului.

Pornind de la premisa că există o mare diversitate de factori care modeleză retailul modern, în lucrarea de față am analizat impactul unor variabile macroeconomice asupra dezvoltării pieței românești de retail. Metodologia de cercetare s-a bazat pe metoda regresiei multifactoriale și pe metoda corelației statistice. Rezultatele studiului au relevat că retailul românesc este influențat de produsul intern brut, salariul lunar mediu net, cursul de schimb al monedei naționale în raport cu moneda Euro și de rata anuală a inflației.

Cuvinte cheie: *comerț, retail modern, roată a comerțului cu amănuntul, ciclu de viață al pieței de retail.*

Clasificarea JEL: L81, M31, O11.

1. Conceptul de retail modern

Comerțul constituie forma de activitate umană care a realizat, de-a lungul istoriei omenirii, cele mai puternice și durabile legături între țările lumii și popoarele acestora. Comerțul reprezintă un schimb de produse, de cunoștințe și, în același timp, un fel de a uni între ele diferite națiuni (Iorga, 1937).

Termenul de comerț este definit ca expresia relațiilor de schimb dintre producători și consumatori, relații prin care se cumpără materii prime sau produse pentru a le revinde în același stadiu fizic, dar în condiții convenabile consumatorilor (Dayan, 1992); ca ramură a economiei naționale, comerțul este o activitate economică de valorificare a mărfurilor prin procesul de vânzare-cumpărare, un intermediar între producție și consum, un resort vital al mecanismului de funcționare a sistemului economic mondial (Patriche, 1998).

Potrivit conceptului de dezvoltare durabilă a societății, comerțul are o importanță strategică pentru dezvoltarea echilibrată a sistemelor economice și sociale din fiecare țară.

Evoluția comerțului este influențată de tendințele de creștere a gradului de complexitate, concentrare și modernizare a activității comerciale, dar și de creșterea nivelului de trai și a calității vieții, fiind condiționată de perfecționarea bazei tehnico-materiale ajunsă la un nivel ridicat de mecanizare, automatizare, cibernetizare, de practicarea unor forme moderne de comerț, de ridicarea nivelului calificării personalului din comerț, de extinderea serviciilor oferite consumatorilor, de utilizarea mai evidentă a studiilor de piață.

Pe piață se întâlnesc diferite forme de comerț, de la comerț cu ridicata la comerț cu amănuntul, de la comerț tradițional la comerț modern, fiecare având particularități și deținând proporții corespunzătoare nivelului de dezvoltare al economiei naționale.

Comerțul cu amănuntul a cunoscut în Europa Occidentală, de-a lungul unei istorii de peste 150 de ani, mutații structurale semnificative denumite o *succesiune de șase revoluții* (Dayan, 1992) care au caracterizat dinamismul și prosperitatea activității de distribuție și au contrastat cu stările de criză ciclică ale mediului economic din fiecare țară (Ristea, et al.,

¹ Conf. univ. dr., Universitatea „Constantin Brâncoveanu” din Pitești, mihaela.asandei@yahoo.com

² Lect. univ. dr., Universitatea „Constantin Brâncoveanu” din Pitești

³ Lect. univ. dr., Universitatea „Constantin Brâncoveanu” din Pitești

2005): apariția marilor magazine (la jumătatea sec. al XIX-lea), dezvoltarea succursalismului (după aproximativ 20 de ani), apariția magazinelor populare (între cele două războiuri mondiale), crearea supermarketurilor (în anii '50), consacrarea hypermarketurilor (la începutul anilor '60), maximizarea service-ului (la începutul anilor '80).

Promovarea comerțului liber a reprezentat în ultimele cinci decenii piatra de temelie a politiciei comerciale a UE. În prezent, Uniunea Europeană este cel mai mare actor în cadrul comerțului internațional, realizând 17% din importurile și exporturile globale. Oferind prin acordurile comerciale și experiența recunoscută în deschiderea piețelor beneficii țărilor mai puțin dezvoltate, ca și celor mai bogate, comerțul constituie în această perioadă cheia pentru Strategia Europa 2020.

În vizuirea Uniunii Europene, conceptul modern de comerț cu amănuntul, denumit și **retail**, vizează activitățile de comerț și distribuție și implică o varietate importantă de forme (magazine, comerț electronic, piețe deschise...), de mărimi (de la mici comercianți la supermarket), de produse (alimentare, nealimentare, medicamente eliberate cu sau fără rețetă...), de structuri juridice (persoane care desfășoară activități independente, agenți cu franciză, grupuri integrate...), de localizări (urbană/rurală, în centru/la periferie...) (Comisia Europeană, 2010).

Caracterul complex al retailului modern nu poate fi redus la o simplă dihotomie cum ar fi „mici comercianți/mari distribuitori”. Întradevăr, strategia din ultimii ani a marilor grupuri a fost dominată de diversificare, de la mici magazine de proximitate până la hypermarket, trecând prin magazinele de dimensiuni medii, cum ar fi supermarketurile sau așa-numitele magazine de „hard discount”.

În acest sens, în literatura de specialitate a fost dezvoltată teoria *roțiile comerțului cu amănuntul* (Kotler, Keller, 2012), care are la bază principiul ciclicității marjei punctului de vânzare, accentul fiind pus pe costul de distribuție, în sensul că o nouă formă de distribuție cu amănuntul apare pe piață atunci când ea este în măsură să funcționeze de o manieră rentabilă, practicând prețuri mai reduse decât ale concurenților (Ristea, 2005).

Conform acestei teorii, marea roată a distribuției reunește patru cicluri ce corespund celor mai importante formate din retail, respectiv: mari magazine, magazine populare, supermarketuri și hipermarketuri. Fiecare mare formă de comerț cu amănuntul trece prin trei faze în ciclul de viață propriu – lansare, ascensiune și vulnerabilitate.

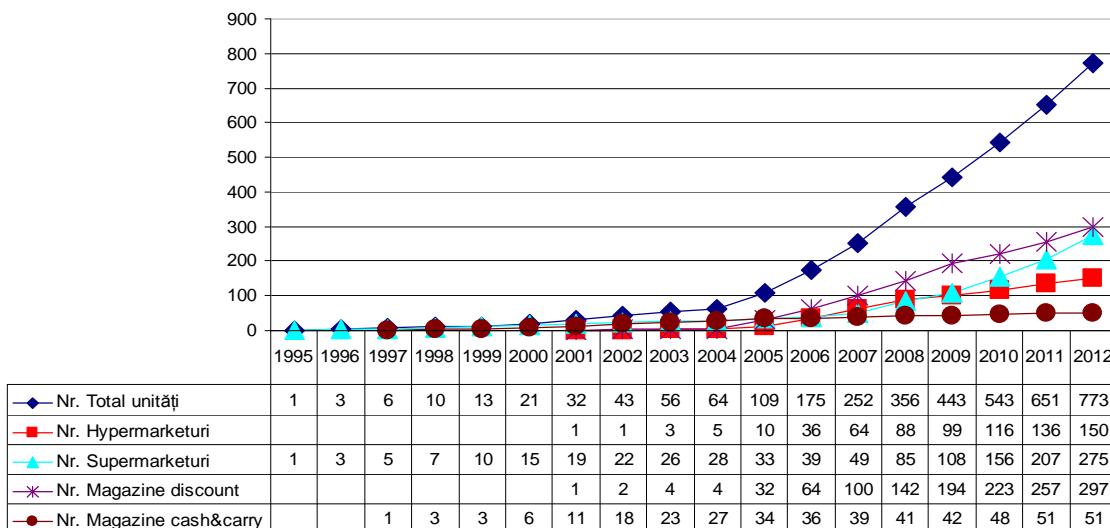
Retailul este, deci, foarte sensibil și vulnerabil la evoluția mediului ambient, dovedind însă o mare capacitate de adaptare la noile condiții ale pieței. În acest sens, o serie de specialiști au analizat evoluția pieței de retail folosind conceptul de ciclu de viață, introdus în literatura de specialitate încă din anii '50. Astfel, Davidson (Davidson et al., 1976) a folosit acest instrument pentru a defini strategii care să permită marilor formate din retail să se adapteze la evoluțiile pieței în condiții de profitabilitate ridicată. Recent, alți specialiști au transpus conceptul de ciclu de viață la nivelul pieței de retail, în general. Conform acestei abordări, ciclul de viață al pieței de retail cuprinde patru etape: creștere timpurie sau etapa de inovare, etapa de dezvoltare, etapa de maturitate și etapa de declin (Perrigot și Cliquet, 2006).

În lucrarea de față, am realizat o analiză a retailului românesc modern și am argumentat științific evoluția pozitivă a acestuia, în contextul evoluțiilor contradictorii din economia de ansamblu.

2. Coordonatele comerțului românesc în perioada 1990-2012

Comerțul românesc cu amănuntul a cunoscut cea mai dinamică evoluție la nivelul țărilor din Uniunea Europeană. Concret, în perioada 2000-2010, piața românească de retail a înregistrat o creștere susținută (Figura 1), având cea mai mare rată de creștere a pieței (circa 8,5% anual) din Europa Centrală și de Est (Mihai, 2011). La nivelul anului 2012, România s-a situat pe locul al treilea în Uniunea Europeană la creșterea anuală a comerțului cu amănuntul, iar pentru următorii 10 ani este prognozată o creștere medie de 5% pe an (Ilie, 2013).

Figura 1. Evoluția formatelor moderne de comerț pe piața românească

Sursa: Date prelucrate de autori după http://www.magazinulprogresiv.ro/pagina/314/Retaileri_internationali.html, Accesat 11 februarie 2013.

Studii efectuate de Nielsen și GfK în 2006 au identificat trei etape în evoluția comerțului românesc până în 2005. Prima etapă (1990-1996) s-a caracterizat prin apariția unei mari diversități de produse pe piață, printr-o inflație galopantă (1993) și scăderea puterii de cumpărare a consumatorului român. În această perioadă se deschide primul supermarket (1995) și primul Metro (1996) și se atinge un nivel de vârf al consumului în 1998.

A doua etapă (1999-2002) se remarcă prin temperarea consumului și diversificarea lui, deschiderea primului hypermarket Carrefour (2001) și a primului magazin de tip discount. A treia etapă (2003-2005) este definită de explozia creditelor de consum, creșterea exigențelor consumatorilor români și orientarea lor către comerțul modern și online. Se atinge un maxim al consumului național în 2003, iar 2005 este considerat pragul psihologic al dezvoltării formelor de comerț moderne în România.

În perioada 2006-2008, comerțul românesc cu amănuntul a înregistrat creșteri constante, trend ascendent întrerupt de criza economică ce a generat un declin care a durat până la jumătatea anului 2009. Intrarea României în Uniunea Europeană, în anul 2007, a susținut dezvoltarea comerțului cu amănuntul prin armonizarea tarifelor și creșterea importurilor.

La nivelul anului 2010, piața românească de retail era în faza de început a creșterii sale (Bălan, 2011), acest aspect fiind ilustrat de caracterul fragmentat al pieței. La începutul anului 2011, cele mai mari cinci lanțuri detailiste de pe piața românească (Kaufland, Carrefour, real,- Penny Market și Plus) aveau o cotă de piață cumulată de numai 22% (Vaschi, 2011), existând loc pentru noi intrări.

În 2011, pe piața comerțului cu amănuntul din România, de la o proporție majoritară a comerțului tradițional s-a trecut la o pondere egală între acesta și comerțul modern.

Anul 2012 a fost anul diversificării pe piața românească de retail, fiecare lanț important din retail dezvoltând un mix de formate diferite de magazine, adaptate la specificul local și adresate unor segmente specifice de consumatori. Prognozele făcute de analiștii Comisiei Europene arată tendințe de creștere economică moderată pentru România în perioada 2012-2013 și o revenire treptată a consumului privat până la o rată de creștere de 3,4% în 2013 (Tănase, 2012).

În 2013, sistemul de retail din România are drept caracteristici: menținerea modelelor tradiționale de comerț, emergența noilor formate de retail și situarea într-o fază incipientă de dezvoltare a comerțului electronic, noile teritorii de cucerit fiind localitățile din urbanul mediu și mic, ce reprezintă un potențial de expansiune foarte bun atât pentru discounteri, cât și pentru

rețelele cu formate mici de magazine. În plus, mediul rural românesc, cu circa 10 milioane de clienți potențiali, reprezintă o piață deosebit de atractivă pentru marii retaileri. La nivelul acestui an, specialiștii prognozează inaugurarea unui număr de peste 250 de unități noi pe piața de retail, investițiile de acum pregăting marile grupuri internaționale din retail pentru o capitalizare susținută și pentru cucerirea potențialului pieței din perioadele următoare de avânt economic.

Pentru perioada 2010-2020, analiștii Oxford Economics au anticipat un ritm mediu anual de creștere de 5% (Crăciun, 2011), ca rezultat al tendinței ascendente a puterii de cumpărare, a dezvoltării agresive a comerțului modern și a mutațiilor în comportamentul de cumpărare. Acești factori vor contribui la creșterea prognozată de 62% a valorii pieței de retail, comparativ cu o creștere de 57% în Polonia, 48% în Cehia și 46% în Ungaria (Ilie, 2013). Dacă această previziune se va realiza, piața românească de retail va ajunge să genereze o cifră de afaceri de 26 miliarde de Euro anual.

3. Metodologia cercetării

Scopul prezentei cercetări este acela de a analiza retailul românesc în contextul evoluției de ansamblu a economiei românești, pe perioada anilor 1995-2012. În acest sens, am identificat factorii macroeconomici cu influență majoră asupra dezvoltării formatelor moderne de retail în România și am evaluat impactul acestora asupra retailului românesc.

O1. Obiectivul acestei lucrări este acela de a evalua impactul unor importante variabile macroeconomice asupra dinamicii retailului românesc.

Pentru a urmări evoluția pieței românești de retail s-a folosit numărul de unități de retail, indiferent de tipul acestora, încăcă există date credibile pentru perioada analizată. Cifra de afaceri sau evoluția suprafețelor comerciale pe piața de retail ar fi fost, cu siguranță, mai utile în analiză, dar nu există date statistice pertinente și credibile care să permită cuantificarea lor.

Din multitudinea de factori macroeconomici considerați relevanți pentru caracterizarea stării unei economii naționale, s-au reținut produsul intern brut, exprimat în Euro, în valoare totală, salariul lunar mediu net (Institutul Național de Statistică, 2012a), rata inflației și cursul de schimb valutar euro/leu (Institutul Național de Statistică, 2012b), deoarece s-a considerat că acești indicatori reflectă nivelul de dezvoltare al economiei românești, în perioada analizată, dintr-o dublă perspectivă: a statului și a individului.

Valorile acestor indicatori sunt prezentate sintetic în tabelul 1, cu precizarea că, în urma denominării monedei naționale de la nivelul anului 2005, a fost necesară normalizarea datelor exprimate în lei.

Tabelul 1. Valorile unor indicatori economici în România, în perioada 1995-2012

Anul	Nr. total unități retail (UR)	PIB (mld. Euro) (PIB)	Salariul lunar mediu net (valori reale)	Salariul lunar mediu net (valori normalize) (SLMN)	Cursul de schimb în raport cu Euro (valori reale)	Cursul de schimb în raport cu Euro (valori normalize) (RLE)	Rata anuală a inflației (RI)
1995	1	27,4	215.791,08	21,579108	2.629	0,2629	32,3
1996	3	28,2	322.153,17	32,215317	3.862	0,3862	38,8
1997	6	31,2	636.987,83	63,698783	8.090	0,8090	154,8
1998	10	33,9	1.074.064,58	107,406458	9.989	0,9989	59,1
1999	13	33,4	1.554.903,08	155,490308	16.295	1,6295	45,8
2000	21	40,2	2.173.644,75	217,364475	19.955	1,9955	45,7
2001	32	44,8	3.053.764,50	305,376450	26.026	2,6026	34,5
2002	43	48,4	3.881.345,17	388,134517	31.255	3,1255	22,5
2003	56	50,3	4.868.270,42	486,827042	37.555	3,7555	15,3
2004	64	58,9	5.965.452,17	596,545217	40.532	4,0532	11,9
2005	109	79,2	737,83	737,83	36.234	3,6234	9,0
2006	175	97,1	1.029,17	1.029,17	3,5245	3,5245	6,56
2007	252	121,2	1.011,25	1.011,25	3,3373	3,3373	4,84

Anul	Nr. total unități retail (UR)	PIB (mld. Euro) (PIB)	Salariul lunar mediu net (valori reale)	Salariul lunar mediu net (valori normalize) (SLMN)	Cursul de schimb în raport cu Euro (valori reale)	Cursul de schimb în raport cu Euro (valori normalize) (RLE)	Rata anuală a inflației (RI)
2008	356	136,8	678,75	678,75	3,6827	3,6827	7,85
2009	443	115,9	862,42	862,42	4,2373	4,2373	5,59
2010	543	122,0	1.335,42	1.335,42	4,2099	4,2099	6,09
2011	651	136,4	1.642,67	1.642,67	4,23,79	4,23,79	5,79
2012	773	136,4 ¹	1.715,08	1.715,08	4,4560	4,4560	3,33

Ipotezele studiului sunt următoarele:

- I1.** Piața românească de retail este influențată de produsul intern brut.
- I2.** Piața românească de retail este influențată de salariul lunar mediu net.
- I3.** Piața românească de retail este influențată de rata inflației.
- I4.** Piața românească de retail este influențată de cursul de schimb valutar Euro/leu..

Metodologia folosită s-a bazat pe modelul regresiei liniare multifactoriale. În modelul econometric analizat, numărul unităților din retail reprezintă variabila dependentă, indicatorii macroeconomici reprezentând variabile independente. Pentru analiza datelor s-au aplicat metode statistice de analiză, cu ajutorul softului informatic Excel, modulul Data Analysis.

Modelul care verifică ipotezele cercetării se prezintă astfel:

$$UR_i = b_0 + b_1 \times PIB_i + b_2 \times SLMN_i + b_3 \times RLE_i + b_4 \times RI_i + \varepsilon_i \quad (1)$$

(UR = numărul unităților din retail; PIB = produsul intern brut total; RLE = cursul de schimb valutar în raport cu Euro; SLMN = salariul lunar mediu net; RI = rata anuală a inflației; ε_i = error; i = anii de la 1995 la 2012). Rezultatele modelului regresiei multifactoriale sunt prezentate sintetic în tabelul 2.

Tabelul 2. Rezultate funcția de regresie

<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,948
R Square	0,899
Adjusted R Square	0,868
Standard Error	90,520802
Observations	18

ANOVA

	df	SS	MS	F	Significance F
Regression	4	948979,41	237244,85	28,95	0,0000002
Residual	13	106522,20	8194,02		
Total	17	1055501,61			

	Coefficients	Standard Error	t Stat	P-value	Lower 95%	Upper 95%	Lower 95,0%	Upper 95,0%
Intercept	-119,37546	89,34785	-1,33608	0,20444	-312,39977	73,64884	-312,39977	73,64884
PIB	2,61623	1,25542	2,08394	0,05746	-0,09595	5,32841	-0,09595	5,32841
SLMN	0,34459	0,10636	3,23996	0,00645	0,11482	0,57436	0,11482	0,57436
RLE	-39,46121	30,35053	-1,30018	0,21612	-105,02955	26,10712	-105,02955	26,10712
RI	0,53948	0,85228	0,63298	0,53773	-1,30177	2,38073	-1,30177	2,38073

Sursa: Date calculate de autori

¹ Institutul Național de Statistică, date estimate

Coeficientul multiplu de corelație (r), în valoare de 0,948, este raportul de corelație care indică existența unei legături puternice între retailul românesc și principalii factori de influență analizați. Coeficientul de determinație – R² - are valoarea 0,899 și exprimă faptul că 89,9% din variația retailului românesc poate fi explicată de variabilele luate în analiză. Raportul de corelație ajustat evidențiază că 0,868 din variația totală este datorată liniei de regresie, ținând cont de numărul de grade de libertate. Testul F arată că este rolul variabilelor independente în a explica evoluția variabilei dependente. Valoarea testului F (28,95) și a pragului de semnificație (0,0000002 < 0,05) arată că modelul de regresie este valid și poate fi utilizat pentru analiza dependenței dintre variabile.

Termenul liber b₀, cu valoarea de -119,37 este și punctul de intersecție a dreptei de regresie cu axa OY. Deoarece t Statistic = -1,336 și P-value = 0,204 > 0,05, înseamnă că acest coeficient este nesemnificativ diferit de 0, cu intervalul de încredere [-312,399; 73,648]. Coeficientul aferent variabilei PIB, cu valoarea de 2,61623, este pozitiv și indică existența unei legături directe între UR și PIB, astfel că o creștere cu 1 Euro a PIB determină o creștere a UR cu 2,61623 puncte. Din cauză că P-value = 0,057 > 0,05, coeficientul este nesemnificativ. Coeficientul aferent variabilei SLMN, cu valoarea de 0,344, este pozitiv și indică existența unei legături directe între UR și SLMN, astfel că o creștere cu 1 leu a SLMN determină o creștere a UR cu 0,344 puncte. Deoarece P-value = 0,00645 < 0,05, coeficientul este semnificativ, situat în intervalul de încredere [0,114; 0,574]. Coeficientul aferent variabilei RLE, cu valoarea -39,461, este negativ și indică existența unei legături inverse între UR și RLE, astfel că o creștere cu 1 leu a RLE determină o scădere a UR cu 39,461. Din cauză că P-value = 0,216 > 0,05, coeficientul este nesemnificativ.

Coeficientul aferent variabilei RI, cu valoarea de 0,539, este pozitiv și indică existența unei legături directe între UR și RI, astfel că o creștere cu o unitate a RI determină o creștere a UR cu 0,539 puncte. Din cauză că P-value = 0,537 > 0,05, coeficientul este nesemnificativ.

Rezultatele modelului econometric creat sunt influențate de manifestarea fenomenului de coliniaritate (Adams, et al., 2007), care apare atunci când un grup de variabile independente sunt puternic corelate între ele. În acest caz, are loc o supraevaluare a coeficientului de determinare, ca și a dispersiilor coeficienților estimări, ceea ce conduce la mărirea intervalelor de încredere și poate denatura interpretarea modelului. Demonstrarea multicoliniarității se realizează prin analiza matricei de corelație dintre variabilele independente analizate, matrice pe care o prezentăm în tabelul 3.

Tabelul 3. Matricea corelației între variabilele independente

PIB	1			
SLMN	0,908726	1		
RLE	0,798049	0,827076	1	
RI	-0,60951	-0,60749	-0,69433	1

Sursa: Date calculate de autori

Analizând rezultatele se evidențiază existența unor corelații pozitive foarte puternice între variabilele SLMN și PIB, RLE și PIB, precum și între RLE și SLMN. Matricea de corelație a evidențiat că între variabila RI și celelalte trei variabile independente există o corelație negativă moderată spre puternică.

Din analiza coeficienților rezultă următorul model de regresie:

$$UR = -119,375 + 2,616 \times PIB + 0,344 \times SLMN + (-39,461) \times RLE + 0,539 \times RI + \varepsilon_i, \quad (2)$$

Rezultatele prezentate în Tabelul nr. 2 evidențiază că ipotezele studiului sunt valide și, deci, retailul românesc este influențat de: *produsul intern brut, salariul lunar mediu net, cursul de schimb al monedei naționale în raport cu Euro și de rata anuală a inflației*.

4. Concluzii

Un efect important al globalizării asupra sistemelor economice este accentul pus pe rolul rețelelor, specialiștii apreciind că firmele care vor reuși în afaceri vor fi cele care vor izbuti să pună la punct cele mai eficiente rețele globale. Piața românească de retail oferă exemple de astfel de rețele, de la lanțuri de magazine internaționale până la comerț electronic.

Cercetarea întreprinsă evidențiază faptul că piața românească de retail se înscrie într-un trend pozitiv, influențat fiind de evoluția economică și socială de ansamblu a țării noastre, analizată prin prisma evoluției produsului intern brut, a salariului lunar mediu net, a cursului de schimb valutar și a ratei anuale a inflației. Interesant de remarcat este faptul că retailul românesc și-a continuat evoluția pozitivă și pe perioada crizei economice din ultimii ani, fapt justificat de dorința marilor investitori internaționali de a câștiga cote de piață importante, care vor genera venituri substanțiale în perioada de reviriment economic anticipată.

Limitele studiului derivă, pe de o parte, din evaluarea retailului românesc doar prin prisma numărului de unități din retail și, pe de altă parte, din analiza unui număr restrâns de factori de influență. Pe viitor, cercetarea va fi continuată în vederea proiectării unei metodologii de calcul a unui index al dezvoltării retailului, care va fi fundamentat pe un număr mai mare de determinanți.

Bibliografie:

1. Adams, J., Khan, H.T.A., Raeside, R. și White, D., 2007. *Research Methods for Graduates Business and Social Science Students*. California: Sage Publications Inc.
2. Bălan, C., 2011. Tendințe actuale în domeniul achiziției bunurilor de consum curent în comerțul cu amănuntul modern din România, International Conference of the Institute for Business Administration in Bucharest, pp.2-7.
3. Comisia Europeană, 2010. *Raport al Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, Exercițiu de monitorizare a pieței comerțului și distribuției cu amănuntul „Către o piață internă a comerșului și distribuției mai eficace și mai echitabilă până în 2020”*. [pdf] Bruxelles. Disponibil la <http://ec.europa.eu/internal_market/retail/docs/monitoring_report_ro.pdf> [Accesat 14 februarie 2013].
4. Crăciun, M., 2011. Cât de bine sună viitorul pieței bunurilor de consum din România?, *Forbes România*, [Online] Disponibil la <http://www.forbes.ro/Cat-de-bine-suna-viitorul-pietei-bunurilor-de-consum-din-romania_0_1456.html> [Accesat 05 februarie 2013]
5. Davidson, W.R., Bates, A.D. și Bass, S.J., 1976. The retail life cycle, *Harvard Business Review*, 54(6), pp.89-96
6. Dayan, A., 1992. *Manuel de la distribution*, PUF, Paris.
7. Ilie, I., 2013. Războiul suprafetelor: retailerii își atacă reciproc piețele, Capital, [online] Disponibil la: <http://www.capital.ro/detalii-articole/stiri/razboiul-suprafetelor-retailerii-isi-ataca-reciproc-pietelete-178240.html> [Accesat 18 februarie 2013]
8. Iorga, N., 1937. *Istoria comerțului românesc*, Tipografia Tiparul Românesc, București.
9. Institutul Național de Statistică, 2012a. Câștigul salarial mediu net lunar pe total economie în anii 1991 – 2012, [online] Disponibil la: <<http://www.insse.ro/cms/rw/pages/castiguri91-2012.ro.do;jsessionid=8a9cf2b44b897118aa4b82c77468aa1d62f08c8f5f8f602d09cb854938e2b107.e38QbxSahyTbi0Oaxf0>> [Accesat 12 februarie 2013]
10. Institutul Național de Statistică, 2012b. Indicii anuali ai prețurilor de consum și rata anuală a inflației în perioada 1971-2012, [online] Disponibil la: <<http://www.insse.ro/cms/rw/pages/ipc.ro.do>> [Accesat 12 februarie 2013]
11. Kotler, Ph., Keller, K.L., 2012. *Marketing management*, 14E, Prentice Hall, Upper Saddle River, New Jersey.
12. Mihai, I., 2011. Cine mai investește în comerțul modern, *Business magazin*, [online] Disponibil la: <<http://www.businessmagazin.ro/analize/comert/cine-mai-investeste-in-comertul-modern-8066688>> [Accesat 07 februarie 2013]
13. Patriche, D., 1998. *Tratat de economia comerțului*, Editura Eficient, București.

14. Perrigot, R., Cliquet, G., 2006. Past, present and future of a retail concept: hypermarket, 9eme Colloque EtienneThil, Conference on Retailing, La Rochelle, France, September, 28-29.
15. Ristea, A.-L., Ioan-Franc, V., Purcărea, Th., 2005. *Economia distribuției*, Editura Expert, București.
16. Tănase M., 2012, Anul consolidării în retailul modern, *Magazinul Progresiv*, ianuarie 2013, [online] Disponibil la: <http://www.magazinulprogresiv.ro/articol/3797/2012_anul Consolidarii_in_retailul_modern.html> [Accesat 15 februarie 2013]
17. Vaschi, M., 2011. Cum văd analiștii prezentul și viitorul retailului, *Modern Buyer*, [online] Disponibil la <<http://www.modernbuyer.ro/actualitate/2-actualitate/2138-cum-vad-analistii-de-piata-prezentul-si-viitorul-retailului>> [Accesat 10 februarie 2013]

MAIN FACTORS DRIVING SOCIAL PUBLIC SERVICES IN INTERNATIONAL CONTEXT

Mihaela, Ghență¹

Abstract:

Literature and the latest reports point out that not only in Europe, but all over the world there is a growing demand for social services. As social needs have diversified, the number of potential users of social services has increased and this has generated increased complexity of social services. This paper highlights some of the results of a study conducted by the author in the doctoral studies program. One of the aims of this study was to identify the main factors that cause the current configuration of social services at global level. The research analysed the demographic changes and the impact of the crisis in social services for Europe, the United States of America (USA) and Japan based on statistical data provided by the national statistics institutes for the regions considered. The results highlight the necessity of continuous development and reconfiguration of social services in order to meet the social and economic demands and to ensure a better organisation of these type of services.

Keywords: social services, global economy, economic crisis, demographic indicators

JEL Classification: I3

1. Introduction

Throughout the world the population aging has boosted researches regarding the role and effects of social protection policies in supporting the elderly and disadvantaged groups in general. Comparative studies in the field reveal the existence of social benefits and social services or health-care services, while stressing the need to develop and adapt them, so as to face increasing social needs.

Social services aim to satisfy a need as a result of a temporary or a persistent state of vulnerability. Social services are non-contributory social benefits granted to disadvantaged people in a state of risk (Buzducea, 2009). According to Pilinger (2001) social services are designed to meet the needs of employment, health, education, social security, social assistance.

With diversification of social needs, social services systems raise the problem of defining and prioritizing the needs of developing clear eligibility criteria (Pierson and Thomas, 2010).

The social services available are extremely diverse internationally, this being the consequence of:

- The size and projections of elderly population;
- The public resources allocated to the social sector.

1.1. Size and projections of elderly population

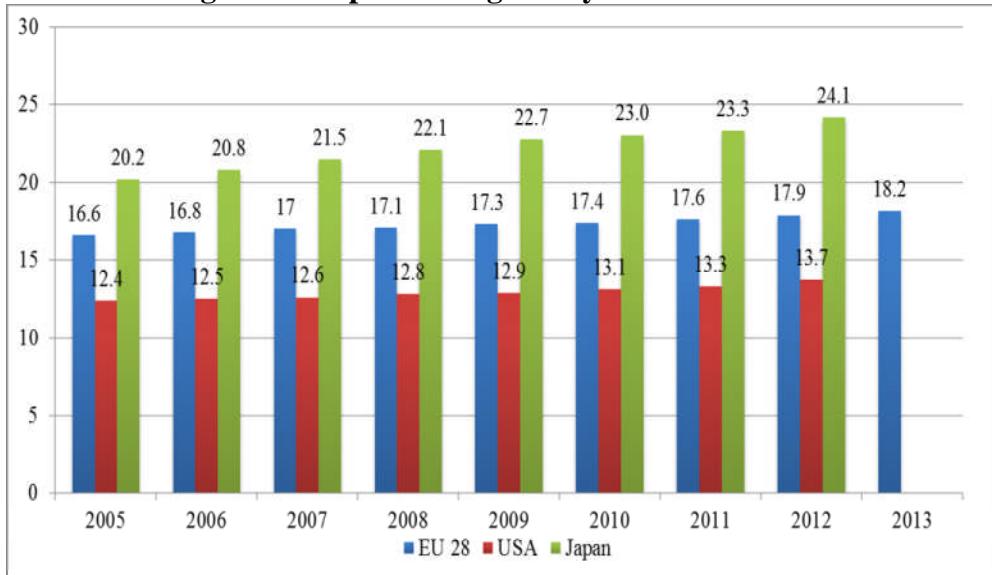
At European level the main causes of population ageing are considered to be increased life expectancy combined with reduced fertility. Demographic trends have important consequences for the development of social services. Romania followed the European trend, so the share of young population is declining. In 1990 Romania had a positive natural growth rates, but the year 2000 marked the beginning of a demographic decline with negative natural growth rates. Between 2000-2010 the maximum was registered in 2002 (-2.7%), then the rate of natural growth rate recorded lower values (even negative), reaching in 2010 to -2.2%.

For the next period 2005-2012 the most aged population is in Japan (over 20%), and the lowest percentage of population 65 years old and over is recorded in the USA. But during the same period, Japan also had the highest growth rate of elderly population - 4% (Figure 1).

---

¹ Scientific Researcher third degree, Institutul Național de Cercetare Științifică în Domeniul Muncii și Protecției Sociale (INCSMPS), ghenta@incsmps.ro.

Figure 1 - Population aged 65 years old and over

Source: developed by author based on Eurostat, online data code: [tps00028](#) for EU; OECD (2013), “Country statistical profile: United States”, Country statistical profiles: Key tables from OECD; OECD (2013), “Country statistical profile: Japan”, Country statistical profiles: Key tables from OECD
Note: data for USA and Japan 2013 are not available

As a result of the major difficulties that ageing phenomenon together with economic and financial crisis has produced, the Japanese social assistance system was redesigned by introducing a long-term care insurance, even though traditionally it is considered that the provision of services is the social responsibility of the state. It is more likely that countries with an aging population to require stronger intervention in the form of social services for the elderly.

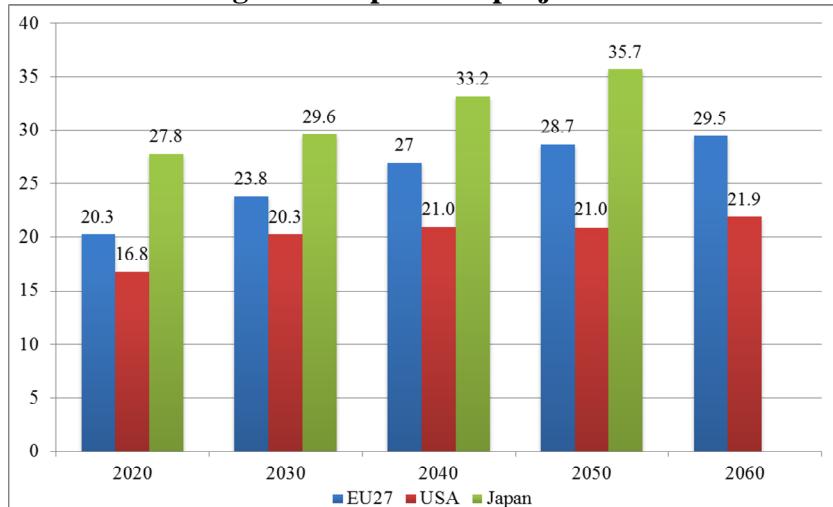
Among European countries, the “oldest” countries are Germany (20.6%), Italy (20.8%) and Greece (19.7%). High share of population aged 65 and over (although less than 20% of the population) have countries such as: Belgium, the Czech Republic and Sweden.

Although older people rate in Romania (16.3%) is below the European average, the share is still significant. Despite an aging population, social services have been developed mainly for other disadvantaged groups (children in need, people with disabilities), and not necessarily for the elderly.

Declining birth rates and increased life expectancy led to an aging population with major consequences to the side demand for social services in the category of elderly population. Changes in traditional family structure, the increase in the number of single parent families, divorce rate and the involvement of women in the labor market require a growing demand for specialized social services.

Neither projections on the share of population aged 65 and over in the total population of working age are optimistic. For the time horizon 2020-2060 data show increase in the elderly population, so the share of population aged 65 and over will be nearly a third in the case of Japan and about 22% for the EU 27 (in 2060) (Figure 2).

Figure 2. Population projections

Source: developed by author based on European Commission, *Ageing Report*, pp. 58, 2012; National Institute of Population and Social Security Research, Ministry of Health and Welfare, *Population Projections for Japan 2011-2060*, 2012; United States Census Bureau, 2012
National Population Projections: Summary Tables, 2012

Note: projection for Japan 2060 are not available

Europe and Japan face a rapidly aging population. This will generate major changes in the demand for goods and services. Presently, Europe has the opportunity to become a global leader in these new markets for older consumers.

In Germany households with elderly persons have among the highest rates of private consumption, together with households of people aged under 25 years old. The size of these new markets will depend on the number of older consumers and their purchasing power. Population structure (0-14 years old and 65 years old and over) shows that the rate of older persons is high in Japan.

Basically, the distance between the two rates (0-14 years old and 65 years old and over) has increased from year to year, but in a higher extent in the last three years. The USA is the only among the three countries considered that has a share of population aged under 15 years old higher than that of older persons (Table 1).

Three other important indicators used to assess the ageing phenomenon are the ageing index, the index of parental support and the potential support ratio: for 2010 the largest share of the total elderly population in total young population is in Japan, followed by EU and the USA.

Instead, according to the index of parental support, the population aged 85 years old and over exert the greatest pressure on descendants in Japan: 16.4 persons of 85 years old and over to a person of 50-64 years old (value in 2012).

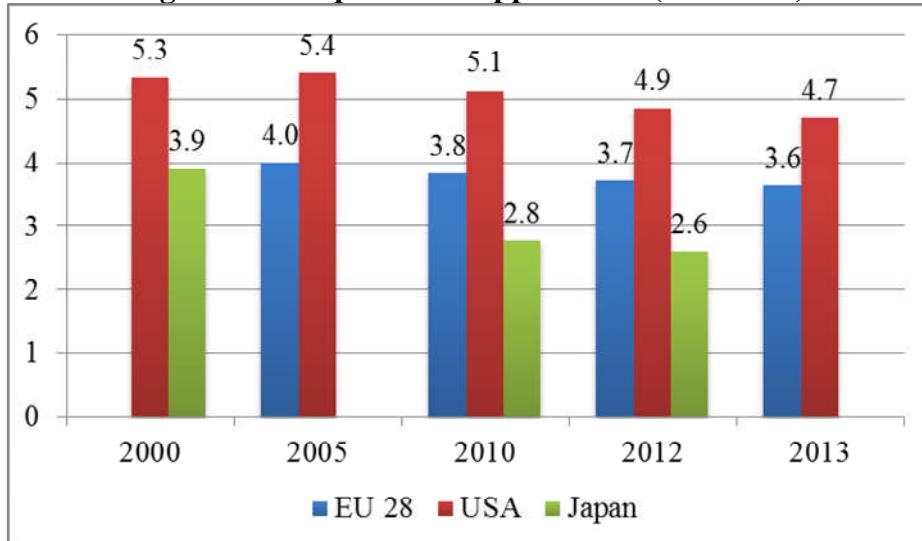
Table 1 – Population structure

Country	Age groups	Population structure (%)				
		2000	2005	2010	2011	2012
EU 28	0-14 years old	n/a	16.2	15.7	15.6	15.6
	65+ years old	n/a	16.6	17.4	17.6	17.9
USA	0-14 years old	21.4	20.5	19.8	19.6	19.5
	65+ years old	12.4	12.4	13.1	13.3	13.7
JAPAN	0-14 years old	14.6	13.8	13.2	13.1	13.0
	65+ years old	17.4	20.2	23.0	23.3	24.1

Source: developed by author based on Eurostat online data code: [demo_pjanind](#); Statistic Bureau of Japan, *Japan Statistical Year Book, Chapter 2. Population and Households, 2014*; United States Census Bureau, *International Statistics*

Potential support ratio shows that the number of people of working age supporting a person aged 65 years and older is the lowest in Japan about three people of working age supporting an elderly. Best value is recorded in the USA, with 5 people of working age supporting a person 65 years old and over (Figure 3).

Figure 3 - The potential support ratio (15-64/65+)

Source: developed by author based on Eurostat, online data code: [demo_pjangroup](#); Statistic Bureau of Japan, *Japan Statistical Year Book, Chapter 2. Population and Households, 2014*, United States Census Bureau, *International Statistics*

Note: data for Japan 2005 and 2013 are not available; data for EU 28 for 2000 are not available

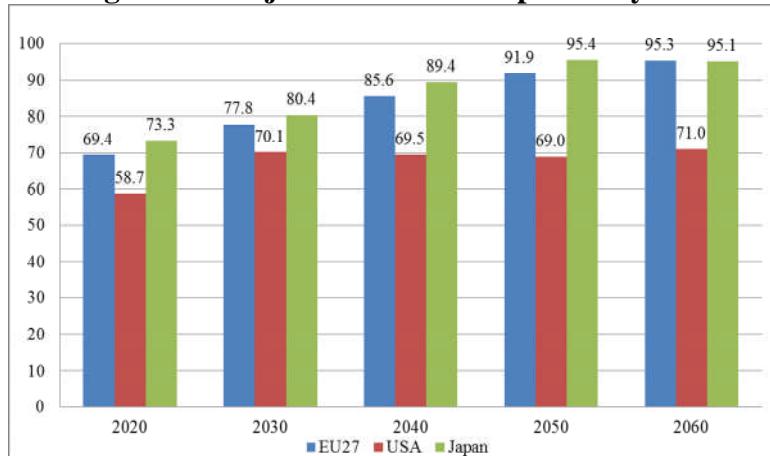
The total dependency ratio in Japan registered an upward trend since 2000 (51.4%) to 2012 (59%), while for the same period the total dependency rate increased by 1.3% in the EU 28 (49% in 2000, compared to 50.3% in 2012). Among EU countries, the highest growth rates of total dependency rate are recorded for Denmark, Germany, and Greece. For the USA the total dependency rate decreased by 1 percentage between 2000-2012 (50% for 2012, compared to 51% in 2000) (World Bank, 2012).

These data must be interpreted in the context of projections made on the evolution of total dependency ratio and its components (youth dependency ratio and the elderly dependency ratio), whereas high values of this index are the expression of the economic difficulties that a country experience in terms of public expenditure on social welfare systems, health, and social security. The highest growth rate is forecast for the EU, in this case, the total dependency rate will grow by 25% compared to 2020 and by 32.1% to 2010 (Figure 4).

Important differences appear within the Union: a slight increase (less than 20 percentage points) are forecast for Denmark, Ireland and the United Kingdom. Large increases (by 40 percentage points and more) are forecast until 2060 for Latvia, Poland, Romania, and Slovakia (European Commission/Ageing Report, 2012).

Changes will occur also in case of elderly dependency rate, so that countries such as Belgium, Denmark, Ireland, France, Sweden and the United Kingdom will have small increased rates for this indicator (below 25 percentage points), while countries such as Latvia, Poland, Slovenia and Slovakia, will have expansions of elderly dependency rate by 45 percentage points or more (European Commission/Ageing Report, 2012).

Figure 4 - Projections of total dependency rate

Source: developed by author based on European Commission, *Ageing Report*, pp. 60, 2012, http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2012/pdf/ee-2012-2_en.pdf, accessed in February 2014; United Nations, *World Population Prospects: The 2012 Revision*, <http://esa.un.org/unpd/wpp/Excel-Data/population.htm>, accessed in February 2014

1.2. The level of public resources allocated to the social sector

Demographic changes are lasting, permanent, so that global aging will lead to increased pressure on social protection systems (pensions, health care, social services, long-term care), while the potential working population will decrease. The impact of these trends on public finances has been exacerbated by the economic crisis since 2008.

Financial and economic crisis was an extra pressure on national economies and their response was translated into austerity measures designed to limit the negative effects on public finances. Moreover, it is estimated that the negative effects affected the delivery of all services of general interest, including social services (Maucher and Schindler, 2013).

To ensure that the objectives of Strategy “EUROPE 2020” are achieved, the European Commission has created a system of economic governance to coordinate policies between the Community and the Member States. Under this system national reform programs are developed and country-specific recommendations are based on the evaluations of national programs.

The role of the recommendations is to assist Member States in achieving “Europe 2020” objectives. Regarding children in poverty and vulnerable people eligible for social services, recommendations regard to increase accessibility and the overall efficiency of social services (Table 2).

Table 2 – Country reccomendations for social services

Persons in need	Measures
Vulnerable people	- Provision of adequate social protection, able to cover existing needs; - Access to social services of high quality; - Better targeting of social actions.
Children in poverty	- Increase the effectiveness of supportive care for children; - Access to care.

Source: developed by author based on Clauwaert, S., *The country-specific recommendations (CSRs) in the social fieldAn overview and (initial) comparison of the CSRs 2011-2012, 2012-2013 and 2013-2014*, pp. 5, 2013

The economic crisis in social services led to cuts in national budgets allocated to social assistance and to decrease of employment in the health-care and social assistance sector.

Reductions in public spending on social sector (and hence social services) were determined by the increase in government debt (% of GDP) due to economic crisis. For the

period 2010-2014, the highest government debt was registered in Greece. There are countries which although not having alarming levels of government debt, still experienced increases of more than 10% in 2014 compared to 2010 (Ireland, Hungary and Sweden).

Despite recommendations made by the European Commission, some Member States have reduced costs allocated to health and social care sector, as a result of the global crisis (Table 3).

Japan is facing since 2005 low economic growth and ageing phenomenon (depopulation of certain regions, regional disparities, urban agglomeration). The current level of Japanese crisis affects both the public debt and long-term sustainability of the social system of which social services are provided.

Across the world, the economic crisis has opened the possibility of introducing legislative changes in social services.

Table 3 – Government debt (% GDP)

Country	Gross public debt (% GDP)					Dynamics 2014/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	
Austria	72,3	73,6	75	75,5	75,1	2,8
Belgium	96,8	97,5	96,5	95,1	92,2	-4,6
Bulgaria	16,2	16,4	19	17,4	17,1	0,9
Cyprus	60,9	61,6	62	61,3	60,1	-0,8
Czech Republic	38,5	41,1	42,4	42,8	42	3,5
Finland	48,3	50,1	51,3	53	54,6	6,3
France	78,3	81,7	84,6	86	85,6	7,3
Germany	83,2	82	81	79,5	77,5	-5,7
Greece	142,8	156,4	159,8	157,7	150,1	7,3
Hungary	80,2	75,5	72,1	69,7	66,7	-13,5
Ireland	96	111	116	118	116	20
Lithuania	38,2	38,1	37,9	37,1	35,4	-2,8
Luxembourg	18,4	17,5	19,8	21,4	22,7	4,3
Malta	68	67,8	66,9	65,4	63,7	-4,3
Netherlands	62,7	64,5	64,9	64,7	64,1	1,4
Poland	55,1	54,9	54,1	52,4	50,8	-4,3
Romania	30,8	33,3	33,2	32,8	31,9	1,1
Slovakia	41	44,1	45,3	45,3	45,2	4,2
Slovenia	38	43	43,3	45,3	46,2	8,2
Spain	53,3	60,1	67,3	68,5	69,3	16
Sweden	39,8	36,8	33,4	28,8	23,7	-16,1

Source: developed by author based on National Reform Programme/Convergence Programme (2011-2014), 2011

Note: data for Estonia, Italy, Latvia, Portugal, Denmark, Croatia, United Kingdom are not available.

Conclusions

Global changes affect all over the world the current organization and provision of social services, since there is an interdependence of the economic, social, cultural and political system that cannot be denied.

As the public spending and the possibilities to meet social needs decrease, providing social services becomes a challenge. Ageing phenomenon effects will be felt over the next two decades in terms of labour shortages and constant pressure on the funding of social services (Ghență and Flood, 2009) and long term care for the elderly.

The aging population and the economic crisis will contribute to the strengthening of social services by taking into account aspects of quality, efficiency and effectiveness.

References:

1. Buzducea, D. (2009), *Sisteme moderne de asistență socială. Tendențe globale și practici locale*, Polirom, Iași
2. Clauwaert, S. (2013), *The country-specific recommendations (CSRs) in the social field. An overview and (initial) comparison of the CSRs 2011-2012, 2012-2013 and 2013-2014*, ETUI aisbl, Bruxelles
3. European Commission. (2012), *Ageing Report*, pp. 29, 55-56, 60 [Online]: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2012/2012-ageing-report_en.htm, accessed 10 February 2014
4. European Commission. (2011), Country-specific Recommendations 2011, [Online]: http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/2011/index_en.htm, accessed 10 February 2014
5. Eurostat, [Online]: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>, accessed 10 February 2014
6. Ghența, M. and Flood, I. (2009), *Utilization of European indicators on sustainable development within the management of social public services for elderly in Romania*, Supliment la Calitatea – acces la succes, anul 10, nr. 106, vol. II, pp. 93 – 99
7. Maucher, M. and Schindler, S. (2013), *Impacts of the Financial and Economic Crisis and of Austerity Measures on Health-Care Systems, on the Health Workforce and on Patients in Europe*, [Online]: <http://www.epsu.org/a/9895>, accessed 10 February 2014
8. National Institute of Population and Social Security Research. (2012), *Population Projection for Japan 2011-2060*, [Online]: http://www.ipss.go.jp/site-ad/index_english/esuikei/gh2401e.asp, accessed 11 February 2014
9. OECD. (2013), "Country statistical profile: United States", Country statistical profiles: Key tables from OECD
10. OECD. (2013), "Country statistical profile: Japan", Country statistical profiles: Key tables from OECD
11. Pillinger, J. (2001), *Quality in social public services*, European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, Dublin
12. Pierson, J. and Thomas, M. (2010), *Dictionary of social work*, Open University Press, Glasgow
13. Statistic Bureau of Japan. (2014), *Japan Statistical Year Book, Chapter 2. Population and Households*, [Online]: <http://www.stat.go.jp/english/data/nenkan/1431-02.htm>, accessed 10 February 2014
14. United States Census Bureau. (2012), *National Population Projections: Summary Tables*, [Online]: <http://www.census.gov/population/projections/data/national/2012/summarytables.html>, accessed 10 February 2014
15. United States Census Bureau, International Database, [Online]: <http://www.census.gov/population/international/data/idb/region.php?N=%20Results%20&T=10&A=separate&RT=0&Y=2000,2010,2012,2013&R=-1&C=US>, accessed 11 February 2014
16. United Nations. (2012), *World Population Prospects: The 2012 Revision*, [Online]: <http://esa.un.org/wpp/>, accessed 10 February 2014
17. World Bank. (2012), *Age dependency ratio*, [Online]: <http://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.DPND/countries?page=2&display=default>, accessed 11 February 2014

FACTORI DETERMINANȚI AI SERVICIILOR PUBLICE SOCIALE ÎN CONTEXT INTERNAȚIONAL

Mihaela, Ghență¹

Rezumat:

Literatura de specialitate și cele mai recente rapoarte subliniază faptul că nu numai în Europa, ci peste tot în lume există o cerere tot mai mare de servicii sociale. Pe măsură ce nevoile sociale s-au diversificat, numărul potențialilor utilizatori de servicii sociale a crescut, iar acest lucru a generat creșterea gradului de complexitate a serviciilor sociale oferite. Această lucrare evidențiază o parte din rezultatele unui studiu realizat de autor în cadrul programul de studii universitare de doctorat. Unul dintre obiectivele acestui studiu a fost de a identifica principaliii factori care determină configurația actuală a serviciilor sociale la nivel global. Cercetarea a analizat schimbările demografice și impactul crizei în domeniul serviciilor sociale pentru Europa, Statele Unite ale Americii (SUA) și Japonia, pe baza datelor statistice furnizate de institutile naționale de statistică pentru regiunile luate în considerare. Rezultatele evidențiază necesitatea de dezvoltare și de reconfigurare continuă a serviciilor sociale, în scopul de a veni în întâmpinarea cerințelor social și economice și pentru a asigura o organizare cât mai eficientă la nivel național.

Cuvinte cheie: servicii sociale, economie globală, criză economică, indicatori demografici.

Clasificarea JEL: I3

1. Introducere

Peste tot în lume fenomenul îmbătrânirii populației a favorizat dezvoltarea cercetărilor vizând rolul și efectele politicilor de protecție socială în sușinerea populației vârstnice și categoriilor defavorizate în general. Studiile comparative în domeniu relevă existența unor beneficii sociale, dar și servicii sociale sau medicale diverse, subliniind în același timp necesitatea dezvoltării și adaptării acestora astfel încât să facă față unor nevoi din ce în ce mai crescânde.

Prin urmare, serviciile sociale sunt instrumente de intervenție care au drept scop primordial satisfacerea unei nevoi ca rezultat al unei stări de vulnerabilitate temporară sau persistentă. Serviciile sociale sunt beneficii sociale non-contributorii acordate persoanelor defavorizate aflate într-o stare de risc (Buzducea, 2009). În opinia lui Pilinger (2001) serviciile sociale sunt servicii publice destinate satisfacerii nevoilor de ocupare, sănătate, educație, securitate socială, asistență socială.

În condițiile diversificării nevoilor sociale, serviciile sociale ridică problema definirii unor sisteme de prioritizare a nevoilor și de dezvoltare de criterii de eligibilitate clare (Pierson și Thomas, 2010).

Infrastructura, respectiv tipurile de servicii sociale disponibile, este extrem de diversă la nivel internațional, ea fiind în opinia noastră determinată de:

- dimensiunea și proiecțiile cu privire la dimensiunea populației vârstnice;
- nivelul resurselor publice alocate pentru sectorul asistență socială.

1.1. Dimensiunea și proiecțiile cu privire la dimensiunea populației vârstnice

La nivel european, drept cauze principale ale fenomenului de îmbătrânire a populației sunt considerate a fi creșterea speranței de viață combinată cu reducerea fertilității. Tendințele în evoluția demografică au consecințe importante asupra dezvoltării serviciilor sociale.

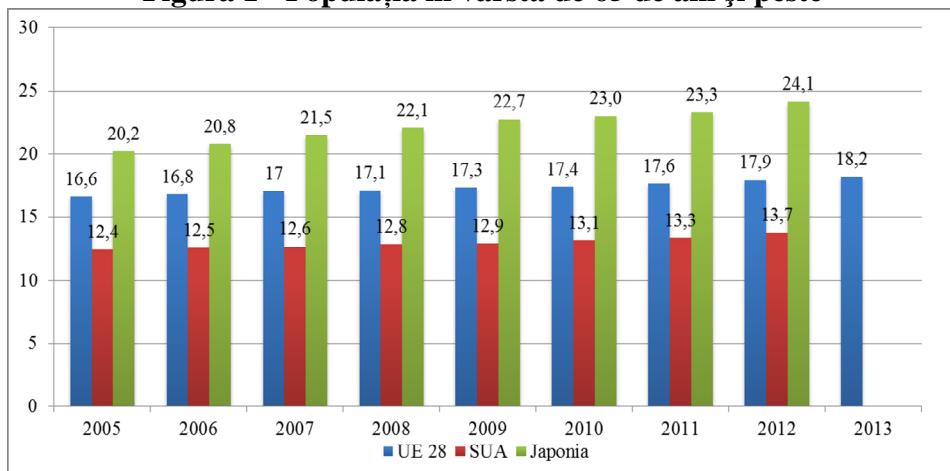
România a urmat trendul european, astfel încât ponderea populației tinere este în scădere. România avea în anul 1990 un spor natural pozitiv, anul 2000 marcând începutul unei perioade

¹ Cercetător științific grad III, Institutul Național de Cercetare Științifică în Domeniul Muncii și Protecției Sociale (INCSMPS), ghenta@incsmps.ro.

de regres demografic cu rate ale sporului natural negative. Pentru intervalul de timp 2000-2010, maximul din acest de vedere îl reprezintă anul 2002 (-2,7%) după care rata sporului natural a înregistrat valori mai scăzute (deși negative), ajungând în anul 2010 la -2,2%.

Pentru intervalul de timp 2005-2012, cea mai îmbătrânită populație se prezintă în Japonia (peste 20%), iar cea mai redusă pondere a populației de 65 de ani și peste se înregistrează în SUA. Japonia a înregistrat în perioada 2005-2012 și cel mai mare ritm de creștere a populației vârstnice, de 4% (Figura 1).

Figura 1 - Populația în vîrstă de 65 de ani și peste

Sursa: realizat de autor pe baza datelor Eurostat, cod online de date: [tps00028](#) pentru UE; OECD (2013), "Country statistical profile: United States", Country statistical profiles: Key tables from OECD; OECD (2013), "Country statistical profile: Japan", Country statistical profiles: Key tables from OECD

Notă: pentru SUA și Japonia pentru anul 2013 nu sunt disponibile

Ca urmare a dificultăților majore pe care îmbătrânirea și criza economico-financiară le-a produs la nivelul economiei japoneze, a fost regândit sistemul de asistență socială, prin introducerea unei asigurări pentru îngrijirea pe termen lung, în ciuda faptului că tradițional, se consideră că asigurarea serviciilor sociale este responsabilitatea statului. Prin urmare, apreciem că este mult mai probabil ca țările cu o populație îmbătrânită să necesite intervenție mai accentuată sub forma serviciilor sociale destinate vârstnicilor.

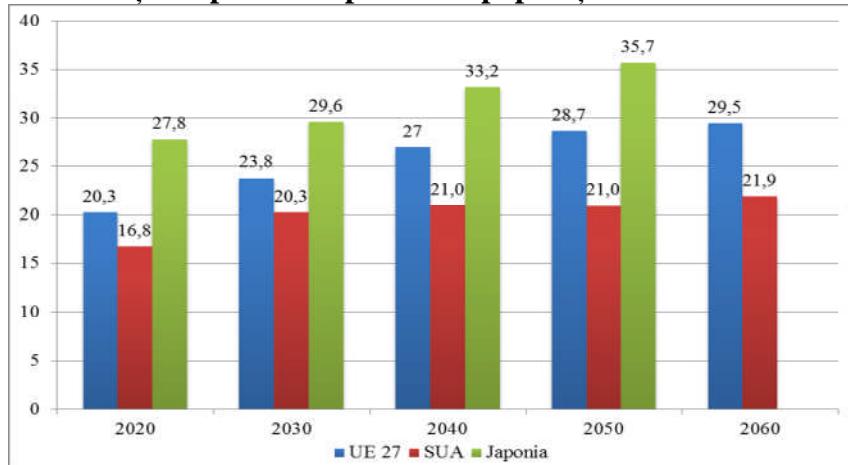
În rândul țărilor europene, cele mai "îmbătrânite" țări sunt Germania (20,6%), Italia (20,8%) și Grecia (19,7%). Ponderi ridicate ale populației cu vârste de 65 de ani și peste (deși sub 20% din totalul populației) au și țări precum: Belgia, Cehia, Suedia.

Deși populația vârstnică din România (16,3%) se situează în anul 2012 sub media europeană, ponderea este totuși însemnată. În ciuda îmbătrânirii populației, serviciile sociale s-au dezvoltat preponderent pentru alte categorii defavorizate (copii aflați în dificultate, persoane cu handicap) și nu neapărat pentru vârstnici.

Scăderea natalității și creșterea speranței de viață conduc la fenomenul de îmbătrânire a populațiilor cu consecințe majore asupra creșterii nevoii de servicii sociale la categoria de populație vârstnică. Schimbările în structura familiei tradiționale, creșterea numărului de familii monoparentale, a divorțurilor și implicarea tot mai mult a femeii pe piața muncii reclamă o cerere crescândă de servicii sociale specializate.

Nici proiecțiile cu privire la ponderea populației în vîrstă de 65 de ani și peste în total populație în vîrstă de muncă nu sunt optimiste. Pentru orizontul de timp 2020 – 2060 datele arată creșteri ale populației vârstnice, astfel încât ponderea populației de 65 de ani și peste va fi de aproape o treime în cazul Japoniei și de aproximativ 22% în cazul UE 27 (pentru anul 2060) (Figura 2).

Figura 2 - Proiecții cu privire la ponderea populației învârstă de 65 de ani și peste

Sursa: realizat de autor pe baza European Commission, *Ageing Report*, pp. 58, 2012; National Institute of Population and Social Security Research, Ministry of Health and Welfare, *Population Projections for Japan*, 1997; United States Census Bureau, *2012 National Population Projections: Summary Tables*, 2012)

Notă: proiecțiile pentru Japonia pentru anul 2060 nu sunt disponibile

Europa și Japonia sunt primele regiuni din lume care se confruntă cu o îmbătrânire rapidă a populației. Această situație va genera schimbări majore în cererea de bunuri și servicii. În aceste condiții Europa are oportunitatea de a deveni un lider global pe aceste noi piețe pentru consumatori în vîrstă.

În Germania, gospodăriile formate din persoane vîrstnice au printre cele mai mari rate de consum privat, alături de gospodăriile formate din persoane cu vîrste sub 25 de ani. Dimensiunea acestor noi piețe va depinde de numărul de consumatori în vîrstă și de puterea lor de cumpărare. Structura populației (0-14 ani și 65 de ani și peste) arată că ritmul de îmbătrânire al populației este ridicat în Japonia.

Practic, distanța dintre cele două rate (0-14 ani și 65 de ani și peste) s-a accentuat de la an la an, dar într-un ritm mai rapid în ultimii trei ani. SUA este singura dintre cele trei țări considerate pentru care ponderea populației cu vîrste sub 15 ani rămâne superioară celei vîrstnice (Tabelul 1).

Ceilalți trei indicatori importanți care caracterizează gradul de îmbătrânire a populației unei țări sunt indicele îmbătrânirii demografice, indicele de suport parental și rata potențială de suport: pentru anul 2010 se observă că cea mai mare pondere a populației vîrstnice în total populație Tânără se prezintă în Japonia, urmată de Europa și SUA.

În schimb, potrivit datelor calculate pentru indicele de suport parental, populația cu vîrste de 85 de ani și peste exercită cea mai mare presiune asupra descendenților direcți în Japonia: 16,4 persoane de 85 de ani și peste la o persoană de 50-64 de ani (valoarea corespunzătoare pentru anul 2012).

Tabelul 1 - Evoluția structurii populației

Țara	Categorie de vîrstă	Structura populației (%)				
		Anul				
		2000	2005	2010	2011	2012
UE 28	0-14 ani	n/a	16,2	15,7	15,6	15,6
	65 de ani și peste	n/a	16,6	17,4	17,6	17,9
SUA	0-14 ani	21,4	20,5	19,8	19,6	19,5
	65 de ani și peste	12,4	12,4	13,1	13,3	13,7
JAPONIA	0-14 ani	14,6	13,8	13,2	13,1	13,0
	65 de ani și peste	17,4	20,2	23,0	23,3	24,1

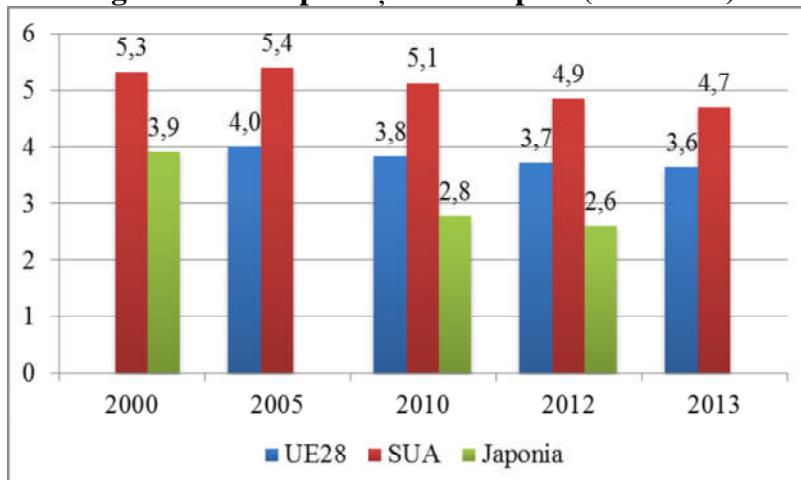
Sursa: realizat de autor pe baza pe baza Eurostat, online data code: [demo_pjanind](#); Statistic Bureau of Japan, *Japan Statistical Year Book, Chapter 2. Population and Households*, 2014;

United States Census Bureau, *International Statistics*

Notă: datele pentru UE 28 nu sunt disponibile pentru anul 2000.

Rata potențială de suport arată că numărul persoanelor în vîrstă de muncă care susțin o persoană vîrstnică de 65 de ani și peste este cel mai mic în Japonia: aproximativ 3 persoane în vîrstă de muncă care susțin un vîrstnic. Cel mai bun raport se înregistrează în SUA, cu 5 persoane în vîrstă de muncă care susțin o persoană de 65 de ani și peste (Figura 3).

Figura 3 - Rata potențială de suport (15-64/65+)

Sursa: calculat de autor pe baza Eurostat, online data code: [demo_pjangroup](#); Statistic Bureau of Japan, *Japan Statistical Year Book, Chapter 2. Population and Households, 2014*; United States Census Bureau, International Statistics)

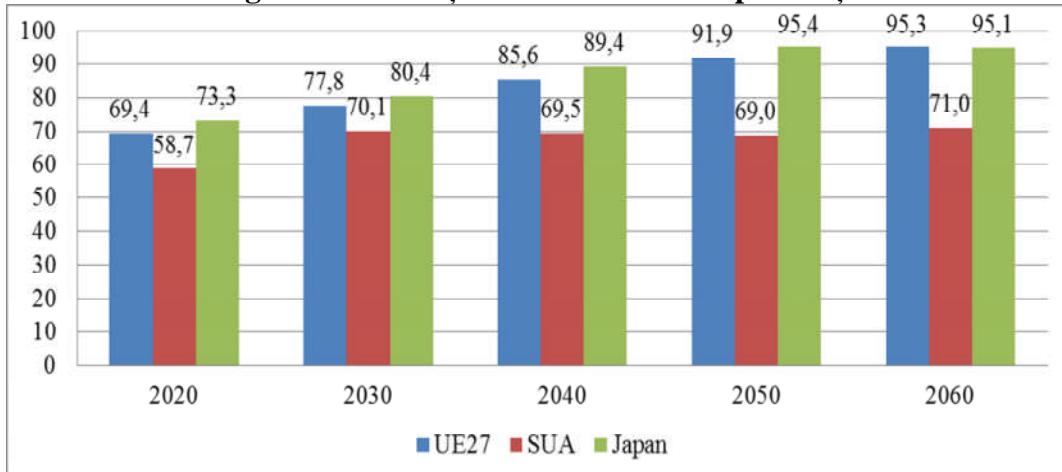
Notă: datele pentru Japonia, anii 2005 și 2013 nu sunt disponibile; datele pentru UE 28 pentru anul 2000 nu sunt disponibile

Rata totală de dependență a înregistrat în Japonia un trend ascendent începând din 2000 (51,4%) până în 2012 (59%), în timp ce pentru aceeași perioadă rata totală de dependență a înregistrat o creștere de 1,3% în UE 27(49% în 2000, comparativ cu 50,3% în 2012). Dintre țările membre UE cele mai mari ritmuri de creștere a ratei totale de dependență se înregistrează pentru Danemarca, Germania și Grecia. Pentru SUA valoarea ratei totale de dependență a scăzut cu 1% în perioada 2000-2012 (50% pentru anul 2012, față de 51% în anul 2000) (World Bank, 2012).

Aceste date trebuie interpretate și în contextul proiecțiilor făcute cu privire la evoluția ratei totale de dependență și a componentelor sale (rata dependenței tinerilor și rata dependenței vîrstnicilor), întrucât valorile ridicate ale acestui indicator sunt expresia unor dificultăți de natură economică pe care o țară le experimentează în termeni de cheltuieli publice alocate pentru sistemele de asistență socială, sănătate, securitate socială. Cea mai mare creștere a ratei totale de dependență se prognozează pentru UE27 care va avea o creștere de 25% față de anul 2020 și de 32,1% față de anul 2010 (Figura 4). Diferențele sunt importante în interiorul uniunii: o ușoară creștere (sub 20 de puncte procentuale) este prognozată pentru Danemarca, Irlanda și Regatul Unit al Marii Britanii. Creșteri mari (de 40 de puncte procentuale și peste) sunt prognozate până în 2060 pentru Letonia, Polonia, România și Slovacia (European Commission/Ageing Report, 2012).

Modificări se vor produce și în ceea ce privește rata dependenței persoanelor vîrstnice, astfel că țări precum Belgia, Danemarca, Irlanda, Franța, Suedia și Regatul Unit al Marii Britanii vor înregistra creșteri reduse pentru acest indicator (sub 25 de puncte procentuale), în timp ce țări precum Letonia, Polonia, Slovenia și Slovacia vor avea creștere de 45 de puncte procentuale și peste (European Commission/Ageing Report, 2012).

Figura 4 - Proiecțiile ratei totale de dependență

Sursa: realizat de autor pe baza European Commission, *Ageing Report*, pp. 60, 2012, http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2012/pdf/ee-2012-2_en.pdf, accesat în februarie 2014; United Nations, *World Population Prospects: The 2012 Revision*, <http://esa.un.org/unpd/wpp/Excel-Data/population.htm>, accesat în februarie 2014

1.2. Nivelul resurselor publice alocate pentru sectorul asistență socială

Am arătat anterior că schimbările demografice sunt de durată, permanente, astfel încât îmbătrânierea populației globale va duce la presiuni sporite asupra sistemelor de protecție socială (pensii, servicii de sănătate, servicii sociale, îngrijiri pe termen lung), în timp ce populația activă potențială va scădea. Impactul acestor tendințe asupra finanțelor publice a fost accentuat de criza economică cu care economiile globului s-au confruntat începând cu anul 2008.

Criza financiară și economică a reprezentat o presiunea în plus asupra economiilor naționale, iar răspunsul acestora s-a tradus în măsuri de austерitate gândite să limiteze efectele negative asupra finanțelor publice. Mai mult decât atât, se apreciază că efectele negative s-au propagat asupra tuturor serviciilor de interes general, deci inclusiv asupra serviciilor sociale (Maucher și Schindler, 2013).

Pentru a asigura atingerea obiectivelor Strategiei „EUROPA 2020”, Comisia Europeană a creat un *sistem de guvernare economică* care să permită coordonarea politicilor între nivelul comunitar și cel al statelor membre. În cadrul acestui sistem se elaborează Programe Naționale de Reformă și se fac recomandări specifice fiecărei țări, pe baza evaluării programelor naționale. Rolul recomandărilor este de a ajuta statele membre în atingerea obiectivelor Strategiei „EUROPA 2020”. În ceea ce privește copiii aflați în sărăcie și persoanele vulnerabile eligibile pentru servicii sociale, recomandările privesc creșterea gradului de accesibilitate și în general o eficiență sporită a serviciilor sociale (Tabelul 2).

Tabelul 2 - Recomandări specifice de țară în domeniul serviciilor sociale

Categorii	Recomandări
Persoane vulnerabile	<ul style="list-style-type: none"> - Asigurarea unor sisteme adecvate de protecție socială, capabile să acopere nevoile existente; - Acces la servicii sociale de calitate; - O mai bună targetare a acțiunilor de asistență socială.
Copii aflați în sărăcie	<ul style="list-style-type: none"> - Creșterea eficienței acțiunilor suportive destinate copiilor; - Facilitarea accesului la servicii de îngrijire.

Sursa: realizat de autor după Clauwaert, S., *The country-specific recommendations (CSRs) in the social field An overview and (initial) comparison of the CSRs 2011-2012, 2012-2013 and 2013-2014*, pp. 5, 2013)

Criza economică în domeniul serviciilor sociale a condus la reduceri în bugetele naționale alocate asistenței sociale și scăderea ocupării în sectorul sănătate și asistență socială.

Reducerile cheltuielilor publice destinate sectorului asistență socială (și implicit pentru serviciile sociale) au fost determinate de creșterea datoriei guvernamentale (% din PIB) pe fondul crizei economice. Pentru intervalul de timp 2010-2014, cele mari creșteri ale datoriei guvernamentale au fost înregistrate în Grecia. Există însă țări care deși nu au nivele ale datoriei guvernamentale alarmante au înregistrat creșteri ale acesteia de peste 10%. În anul 2014 raportat la anul 2010 (Irlanda, Ungaria și Suedia).

În ciuda recomandărilor făcute de Comisia Europeană, unele state membre au redus costurile alocate sectorului sănătate și asistență socială, ca efect al crizei mondiale (Tabelul 3).

Japonia se confruntă încă din 2005 cu o creștere economică redusă și populație îmbătrânită, inclusiv depopulare a anumitor regiuni, disparități regionale (între zonele metropolitane și zonele non-metropolitane), aglomerare urbană. Nivelul actual al crizei japoneze afectează atât nivelul datoriei publice cât și sustenabilitatea pe termen lung a sistemului de asistență socială în cadrul căruia sunt furnizate serviciile sociale.

Peste tot în lume, criza economică a deschis posibilitatea introducerii de schimbări legislative în domeniul serviciilor sociale.

Tabelul 3 - Datoria guvernamentală (% PIB)

Țara	Datoria guvernamentală (% PIB)					Dinamică 2014/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	
Austria	72,3	73,6	75	75,5	75,1	2,8
Belgia	96,8	97,5	96,5	95,1	92,2	-4,6
Bulgaria	16,2	16,4	19	17,4	17,1	0,9
Cipru	60,9	61,6	62	61,3	60,1	-0,8
Repubica Cehă	38,5	41,1	42,4	42,8	42	3,5
Finlanda	48,3	50,1	51,3	53	54,6	6,3
Franța	78,3	81,7	84,6	86	85,6	7,3
Germania	83,2	82	81	79,5	77,5	-5,7
Grecia	142,8	156,4	159,8	157,7	150,1	7,3
Ungaria	80,2	75,5	72,1	69,7	66,7	-13,5
Irlanda	96	111	116	118	116	20
Lituania	38,2	38,1	37,9	37,1	35,4	-2,8
Luxemburg	18,4	17,5	19,8	21,4	22,7	4,3
Malta	68	67,8	66,9	65,4	63,7	-4,3
Olanda	62,7	64,5	64,9	64,7	64,1	1,4
Polonia	55,1	54,9	54,1	52,4	50,8	-4,3
România	30,8	33,3	33,2	32,8	31,9	1,1
Slovacia	41	44,1	45,3	45,3	45,2	4,2
Slovenia	38	43	43,3	45,3	46,2	8,2
Spania	53,3	60,1	67,3	68,5	69,3	16
Suedia	39,8	36,8	33,4	28,8	23,7	-16,1

Sursa: realizat de autor după Programele Naționale de Stabilitate/Convergență (2011-2014), 2011

Notă: datele pentru Estonia, Italia, Letonia, Portugalia, Danemarca, Croația, Regatul Unit al Marii Britanii nu sunt disponibile.

Concluzii

Schimbările mondiale actuale afectează peste tot în lume modul actual de organizare și furnizare a serviciilor sociale, întrucât există o interdependență a sistemelor economice, sociale, culturale și politice care nu poate fi negată.

În condițiile scăderii cheltuielilor publice și implicit a posibilităților de satisfacere a nevoilor sociale, furnizarea serviciilor sociale devine o provocare. Efectele scăderii populației tinere și creșterii concomitente a populației vârstnice se vor face simțite în

următoarele două decenii prin scăderea forței de muncă și presiunea constantă asupra finanțării serviciilor sociale (Ghență și Flood, 2009) și socio-medicale destinate vârstnicilor.

Îmbătrânirea populației și criza economică vor determina contribuția la consolidarea sistemelor de servicii sociale prin luarea în considerare a aspectelor legate de calitate, eficiență și eficacitate.

Bibliografie

- 1.Buzducea, D. (2009), *Sisteme moderne de asistență socială. Tendențe globale și practici locale*, Polirom, Iași
- 2.Clauwaert, S. (2013), *The country-specific recommendations (CSRs) in the social field. An overview and (initial) comparison of the CSRs 2011-2012, 2012-2013 and 2013-2014*, ETUI aisbl, Bruxelles
- 3.European Commission. (2012), *Ageing Report*, pp. 29, 55-56, 60 [Online]: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2012/2012-ageing-report_en.htm, accesat 10 februarie 2014
- 4.European Commission. (2011), *Country-specific Recommendations 2011*, [Online]: http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/2011/index_en.htm, accesat 10 februarie 2014
- 5.Eurostat, [Online]: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>, accesat 10 februarie 2014
- 6.Ghență, M. și Flood, I. (2009), *Utilization of European indicators on sustainable development within the management of social public services for elderly in Romania*, Supliment la Calitatea – acces la succes, anul 10, nr. 106, vol. II, pp. 93 – 99
- 7.Maucher, M. and Schindler, S. (2013), *Impacts of the Financial and Economic Crisis and of Austerity Measures on Health-Care Systems, on the Health Workforce and on Patients in Europe*, [Online]: <http://www.epsu.org/a/9895>, accesat 10 februarie 2014
- 8.National Institute of Population and Social Security Research. (2012), *Population Projection for Japan 2011-2060*, [Online]: http://www.ipss.go.jp/site-ad/index_english/esuiken/gh2401e.asp, accesat 11 februarie 2014
- 9.OECD. (2013), "Country statistical profile: United States", Country statistical profiles: Key tables from OECD
10. OECD. (2013), "Country statistical profile: Japan", Country statistical profiles: Key tables from OECD
11. Pillinger, J. (2001), *Quality in social public services*, European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, Dublin
12. Pierson, J. și Thomas, M. (2010), *Dictionary of social work*, Open University Press, Glasgow
13. Statistic Bureau of Japan., (2014), *Japan Statistical Year Book, Chapter 2. Population and Households*, [Online]: <http://www.stat.go.jp/english/data/nenkan/1431-02.htm>, accesat 10 februarie 2014
14. United States Census Bureau. (2012), *National Population Projections: Summary Tables*, [Online]: <http://www.census.gov/population/projections/data/national/2012/summarytables.html>, accesat 10 februarie 2014
15. United States Census Bureau, International Database, [Online]: <http://www.census.gov/population/international/data/idb/region.php?N=%20Results%20&T=10&A=separate&RT=0&Y=2000,2010,2012,2013&R=-1&C=US>, accesat 10 februarie 2014
16. United Nations. (2012), *World Population Prospects: The 2012 Revision*, [Online]: <http://esa.un.org/wpp/>, accesat 10 februarie 2014
17. World Bank. (2012), *Age dependency ratio*, <http://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.DPND/countries?page=2&display=default>, accesat în februarie 2014

REALITIES AND PERSPECTIVES ON REGIONAL DEVELOPMENT IN ROMANIA

Tudor, Pendiuic*

Abstract

To ensure a continuous comfort to all the members of a local community we necessarily need local development. In this sense, to achieve this objective, national and local authorities, in close connection, must seek and find the most appropriate means.

Regionalization – i.e. the new reorganization of the country - may be one of these means, meant to contribute, through local development, to both the desirable and necessary balanced development of Romania. Being a long, complex and highly sensitive process, regionalization should consider the historical conditions of Romania, the experience of other countries, as well as the EU directives in this area.

This paper presents a brief history of the steps required for the regionalization of Romania and analyzes various theoretical and practical issues arising from the specific laws and our current realities.

Keywords: regionalization, reorganization, reform, administration, local development

1. Introduction

Ensuring citizens' social comfort must be a permanent concern of any government at any level. To overcome the gap between Romania and Europe and based on the current administrative-territorial organization, we should necessarily seek new ways and forms of action to bring public services and decisions closer to the citizens (in accordance with the European Principle of Subsidiarity¹) and to make a more efficient use of the existing resources: local resources, government funding and European programs.

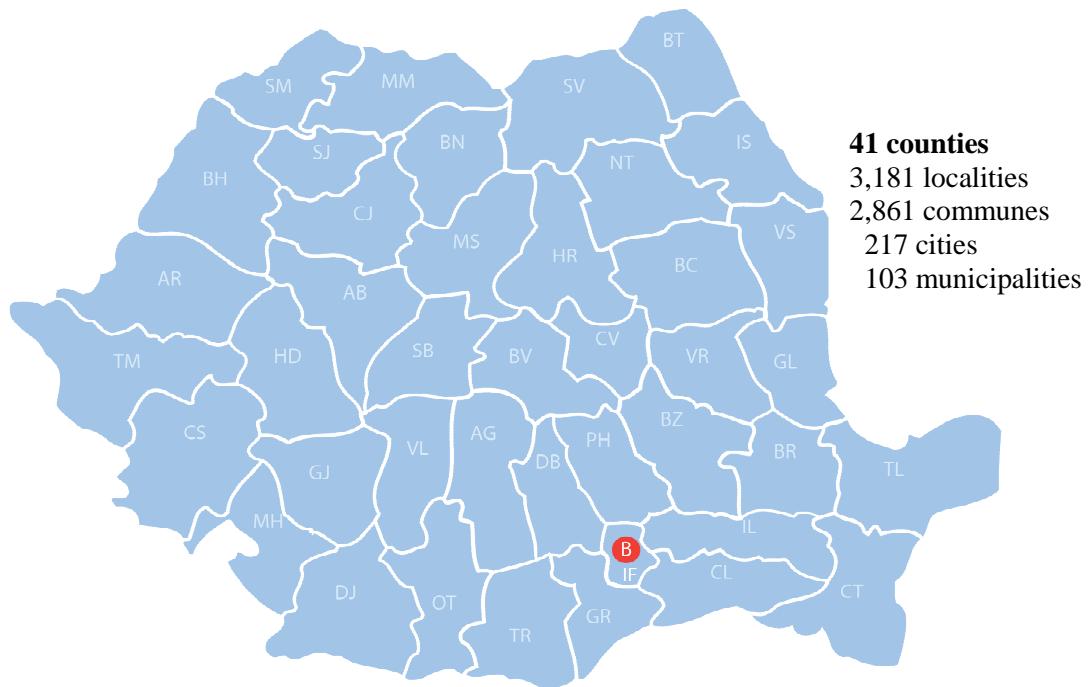
Regionalization – i.e. the new reorganization of the country - may be one of these means, together with the financial and administrative decentralization, which are important targets for the next period, as described by the Government's Programme 2013-2016, in the Chapter for "Development and Administration". In fact, based on the current administrative-territorial organization of the country (Figure 1) and the current levels of public administration in Romania (Figure 2), one could note that the central government is exercised functionally by the Government, ministries, governmental institutions and autonomous authorities who coordinate the decentralized structures at the county level, without any regional intermediary structures. To this end, eight development regions were established: South Muntenia; South - East Dobrogea; North East; North West; West; South – West - Oltenia; Centre and Bucharest – Ilfov.

---

* PhD Associate Professor, Constantin Brancoveanu University from Pitești, Mayor of Pitești Municipality, President of Romanian Municipalities Association

¹ The European principle of subsidiarity is enshrined by Article 5 of the Treaty on the European Union – together with the principles of proportionality - and assumes that “in areas not within its exclusive competence, the Union shall act only if and insofar as the objectives of the proposed action cannot be sufficiently achieved Member States nor the central level or at regional and local level, but the scale and effects of the proposed action, be better achieved at Union level”.

Figure 1. Romania's territorial – administrative organization

Figure 2. Levels of public administration in Romania
Central administration

Government of Romania

Ministries, Government institutions and autonomous authorities

Decentralized structures at the county level

County

County

County

County

County

County

The prospects of the integration into the European Union generated a number of actions to access the pre-accession EU funds, thus raising concerns for regional policy, as follows:

- ✓ **1996** – for the PHARE program, the regional development policy began to be shaped;
- ✓ **1998** – The legal framework for regional development policy was established by *Law 151 on regional development* that sets the national policy objectives, the institutions involved, the skills and tools to promote regional development policy, further supplemented by a series of ordinances, resolutions, etc.;

✓ **2002** – Negotiations for Chapter 21 – *Regional policy* opened and established the criteria to be met by Romania towards becoming a EU member and being eligible for structural funds;

✓ **2004** – The Law 315 on Regional Development has been adopted.

Under the provisions of Law 315, the **development region** is the area for the development, implementation and evaluation of regional development policies, as well as the framework for specific statistical data collection. Development regions are constituted by the voluntary association of neighboring counties, without being territorial administrative units or having legal personality. Today, regions are formed on the basis of the existing EU system for territorial units, i.e. the NUTS classification, having the characteristics of NUTS II regions. Counties and/ or municipalities in the counties that are part of different regions may be associated in order to achieve objectives of common interest.

2. The Regional Development Policy in Romania

Regional development policy can be defined as a set of government measures aimed at sustaining economic growth and improving living conditions through efficient use of regional and local resources.

Regional development – also called the Economic and Social Cohesion Policy - is one of the fundamental objectives of the EU defined in the Treaty on the Functioning of the EU (Title XVIII) as follows: cohesion is necessary to promote an overall harmonious development, the general objective consisting of reducing disparities between the levels of development of the various regions and the backwardness of the least favoured regions or islands, including rural areas.

Moreover, the importance of regional development is also recognized by the “Territorial Agenda of the European Union 2020 – Towards an Inclusive, Smart and Sustainable Europe of Regions” (2011) which states: “we believe that the objectives of the Europe 2020 Strategy for smart, sustainable and inclusive growth” (EC COM, 2010) can only be achieved if the territorial dimension of the strategy is taken into account, as development opportunities of the different regions vary”.

In its “Government Programme 2013-2016” (2013), the Romanian Government considers the concepts promoted by the Territorial Agenda in the chapter devoted to “Development and Management” and set two goals: (1) to reorganize the current administrative-territorial structure, by creating the institutional framework for the functioning of the administrative-territorial regions and (2) to continue the public administration reform, with emphasis on local autonomy, by triggering a real decentralization process based on the principle of subsidiarity. According to this document, regional development policy objectives can be defined as follows:

❖ Reduction of existing regional disparities, with an emphasis on fostering a balanced development and on the revitalization the regions with delayed development, while preventing the creation of new imbalances.

❖ Preparing the institutional framework to meet the criteria for integration into the EU structures and to access the Structural and Cohesion Funds.

❖ Integration of sectoral policies at regional and stimulation of inter-regional (domestic and international) cooperation for economic and social sustainable development.

A number of principles are underlying the development and implementation of regional development policy, namely: the principle of the *decentralization of decision making*, from the central to the regional level; the *partnership* principle, through the creation and promotion of partnerships between all actors involved in the regional development; the principle of *planning*, in order to achieve the objectives; and the principle of *co-financing*, that means the mandatory financial contribution of the various actors involved in the projects

and programs of regional development, which must be achieved in practice by adopting measures and strategies and by funding projects through various programs.

Regional development policy in Romania is based on a number of key documents, namely the **National Development Strategy** and its implementation tool – the **National Development Plan** (PND, 2005), developed on the basis of the eight **Regional Development Plans**. At the same time, the regional and sectoral **Operational Programmes** (OP) are in line with these documents and describe seven major axes for regional development in Romania, as follows:

1. Increasing the economic competitiveness in the productive and service sector;
2. Improving and developing the infrastructure;
3. Developing human resources, labor capability and social services;
4. Supporting agriculture and rural development;
5. Environment protection;
6. Stimulating scientific research, technological development, innovation, ICTs and the creation of the information society;
7. Improving the economic structure of the regions, while supporting a balanced and sustainable regional development.

3. The Institutional Framework for Regional Development Policy in Romania

In line with the provisions of Law 315/2004, the main decision-making and executive bodies for the implementation of regional development policy in Romania are the **Regional Development Council** (RDC), **Regional Development Agencies** (RDAs), the **Regional Committee** for the development of Regional Development Plans and the **National Regional Development Council** (NDRC). At the same time, the Ministry of European Integration and Inter-institutional Committee for the development of the National Development Program have also specific tasks related to regional development.

The **Regional Development Council (RDC)** is regional deliberative body without legal personality, which is constituted and operates on the principles of regional partnership development, in order to coordinate and monitor the development activities arising from regional development policies. The RDC reviews and approves the strategy and regional development programs; supports the development of the National Development Plan; approves the regional development projects, selected at the regional level; approves the criteria, priorities and resource allocation of the Regional Development Fund; coordinates and supports the development regional partnerships; approves contracts, conventions, agreements, protocols and other similar documents signed by the Regional Development Agency with third parties, including similar institutions in the European Union.

The **Regional Development Agency (RDA)** is a non-profit, non-governmental body of public utility with legal personality, operating in the specific field of regional development and whose main duties concern:

- a. to develop and propose to the Regional Development Council for approval the regional development strategy, programs and funds' management plans;
- b. to ensure the implementation of regional development programs and plans for managing the funds being responsible for their implementation;
- c. to require the national institution responsible for regional development money from the National Fund for Regional Development, in order to finance the development projects approved;
- d. to cooperate with the Regional Development Council to attract resources in order to fulfill its duties;
- e. to provide technical and financial management of the Regional Development Fund, in order to achieve the objectives of the regional development programs;

f. to be responsible towards the Regional Development Council, the national institutions bodies authorized by law for the proper management of the funds;

g. to submit for approval to the Regional Development Council the selected projects from the regional development programs based on the priorities, criteria and methodology developed by the national institution responsible for regional development

The **Regional Committee for the development of Regional Development Plans** is composed of representatives of the RDAs, Prefectures, County Councils, decentralized services of central public institutions, higher education institutions, research institutes and representatives of the economic and social partners. Its role is purely consultative and consists of making recommendations and proposals for the National Development Programme.

The **National Regional Development Council** (NDRC) is the national decision-making structure for the development and implementation of regional development objectives, whose attributions are related to:

a. approve the national strategy for regional development and the National Plan for regional development;

b. approve the criteria and priorities for the use of the National Fund for Regional Development;

c. submit for approval to the Government the priority programs financed by the National Fund for Regional Development;

d. review the use of funds allocated to the regional development agencies from the National Fund for Regional Development;

e. approve the allocation method of funds for regional development allocated to Romania by the European Union in the pre-accession period;

f. follow the achievement of the regional development objectives, within the framework of the external cooperation activities of the development regions, of international, cross-border type, at the level of Euroregions;

g. approve the projects proposed by the regional development agencies and approved by the Regional Development Council for funding of programs for regional development.

The **Ministry of European Integration** (MEI) is a specialized body of the central public administration, subordinated to the Government, that endorse the national responsibility of developing, promoting, coordinating, managing, implementing and monitoring policies and strategies for regional development in Romania, as well as the economic and social cohesion programs. Its tasks are related to:

a. establish and coordinate the preparation of accession to the European Union;

b. ensure the compatibility and consistency with the EU framework of governmental actions for development, restructuring and reform;

c. ensure the development, coordination and monitoring of implementation of regional development policies;

d. summarize the information on the use of EU funds and propose measures to improve funds' absorption;

e. develop programs to support regions to acquire the means necessary to restructure, modernize and develop.

Finally, the **Inter-institutional Committee for the National Development Plan** includes the representatives of the ministries, the RDAs, other central public institutions, research institutes, higher education institutions and representatives of economic and social partners, having a purely advisory role.

4. Arguments For Romania's Territorial Reorganization

First of all desires, the ultimate goals of regionalization are to optimize the planning functions and the management of resources, as well as to ensure territorial cohesion and good governance. This way, the regionalization must have as a final purpose the delimitation of spatial entities *with systemic properties*. This can be achieved by necessarily taking into account the defining attributes of the territory, which became mandatory criteria of regionalization, such as:

- gravity (natural and anthropogenic) to growth poles or development axes;
- the existence of a support base for sustainable development consisting of diversified soil and subsoil resources;
- internal optimal fluency of weight vectors, energy, property and interests;
- high capacity for innovation and innovation spillovers;
- favorable relations with neighboring spatial entities (derived from the geographical position, but also form a good connectivity already in place);
- a well established mental space (Cocean P., 2013).

Romania's current territorial organization has a number of shortcomings related, on the one hand, to the lack of regional representative bodies and the centralization of decisions and, on the other hand, to the weak correlation between sectoral and regional strategies. From this perspective, the process of regionalization can bring a number of advantages, such as a better coordination of regional development strategies, pooling the technical expertise at the regional level, prioritizing projects according to local needs etc.

To trigger the regionalization process in Romania, an appropriate organizational framework was created by *the Memorandum on the measures needed to start the process of regionalization - decentralization in Romania*, approved by the Government in February 19, 2013. Thus, a strategic **Advisory Council for Regionalization** was established in order to propose the future profile of territorial-administrative regions, with three levels of expertise:

- The *Academic Working Group* integrates 10 personalities from universities and academia - to provide the necessary expertise for outlining the profile of future regions;
- The *Working Group* consists of representatives of Parliament, political parties, local governors, associative structures of local authorities (UNCJR, AMR, AOR, ACOR) that have to formulate proposals based on the work of the Academic Working Group;
- The *Civil Society Working Group* is composed of representatives of major employers, unions and non-governmental organizations, having the role to ensure specific expertise and to advance different solutions. At the same time, this group provides a proper frame for public consultation, in order to complete and substantiate the suggested solutions.

To start the process of drafting the legal framework needed to establish the new administrative roles at all levels, an **Inter-Ministerial Technical Committee for Regionalisation-Decentralization** was established that includes representatives from ministries, with the role of ensuring the coordination of the decentralization process.

Thus, in defining regions, efforts will be channeled towards:

- analyzing the results and the prospects of current development regions;
- drafting a study of the impact of regionalization form an economic, administrative, sociological, cultural, historical etc. point of view;
- establishing the criteria and drafting the new “administrative map”;
- correlating the regional strategies with the National and the European development strategy;
- prioritizing the regional development projects within a “master” framework;
- developing criteria and establishing the new administrative regional structures/ centers.

5. Conclusions: Preconditions for a Successful Regionalization

The successful implementation of the administrative-territorial reorganization of Romania still depends on many factors, including:

- ❖ The prevalence of sound - officially confirmed - economic arguments and avoidance, as much as possible, of compromises and concessions;
- ❖ The establishment of a growth strategy that will bring the current weaker economically counties to a higher level and not vice-versa;
- ❖ Taking into account the point of view of business and abandoning the local patriotism unsupported by facts;
- ❖ Capitalizing the current economic profile and the best representation of each county in the current region;
- ❖ Considering other geographical groupings to the current ones, even by changing the current number of regions, depending on common projects and shared interests.

In this context, we should highlight the opinion of the former Minister of European funds, Leonard Orban, that: "if policymakers decide to change the number of regions (...) they need to know very clearly that at least half a year we won't be able to use the European funds". This assertion is supported by the argument that there are several other constraints coming from the European level, one of them being that the *new* statistical process will only be completed in 2015, thus generating a high risk for the attraction of European funds for at least one year and a half.

References:

- 1.****Agenda Teritorială a Uniunii Europene 2020 – Spre o Europă inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, compusă din regiuni diverse*, 19 May 2011. Available at: http://www.minind.ro/cctc_2014_2020/dse/Agenda_teritoriala_a_UE_2020.pdf
- 2.Cocean P. (2013), *Propunerea de regionalizare a României*, Societatea de Geografie din România. Published by Făclia newspaper in 4, 8 and 11 April 2013.
- 3.EC COM (2010)/ 2020, *Europa 2020: O strategie europeană pentru creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii*, Bruxelles, 3.3.2010
- 4.Guvernul României (PND, 2005), *Planul Național de Dezvoltare 2007 – 2013*, December 2005. Available at: http://www.aippimm.ro/files/otimmc_files/71/172/planul-national-de-dezvoltare-2007-2013.pdf
- 5.Guvernul României (2013), *Programul de Guvernare 2013-2016*. Available at: http://gov.ro/fisiere/pagini_fisiere/13-08-02-10-48-52program-de-guvernare-2013-20161.pdf
- 6.Guvernul României (2013), *Memorandum privind adoptarea măsurilor necesare pentru demararea procesului de regionalizare- descentralizare în România*, 19.02.2013
- 7.Guvernul României & Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (2008), *Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2010 – 2020 – 2030*, Bucharest, 2008. Available at: http://www.undp.ro/download/files/snnd/SNDD_RO_176x235.pdf
- 8.*** *Legea nr. 315/2004* privind dezvoltarea regională în România
- 9.*** *Tratatul privind UE & Tratatul privind funcționarea UE*, Jurnalul Oficial al UE C326, Year 55, 26th October 2012

REALITĂȚI ȘI PERSPECTIVE ÎN DEZVOLTAREA REGIONALĂ A ROMÂNIEI

Tudor, Pendiuț^{*}

Rezumat

Pentru asigurarea unui confort continuu și cât mai bun membrilor unei comunități locale este nevoie, aş spune în mod obligatoriu, de dezvoltare locală. În acest sens, pentru realizarea acestui obiectiv - dezvoltare locală, autoritățile naționale printr-o strânsă și constructivă legătură cu autoritățile locale trebuie să caute și să găsească cele mai adecvate mijloace.

*Unul dintre aceste mijloace este **regionalizarea**, de fapt, o nouă reorganizare a țării care se dorește să contribuie prin dezvoltare locală la atât de dorita și necesara dezvoltare echilibrată a României. Proces de durată, extrem de sensibil, amplu și complex, regionalizarea este concepută ținând seama de evoluția ei istorică din România, de experiența altor state precum și de concepția și directivele Uniunii Europene în acest domeniu.*

Lucrarea de față prezintă un scurt istoric al demersurilor referitoare la regionalizarea din România și analizează diferite aspecte teoretice și practice care rezultă din legislația specifică aferentă procesului de regionalizare și din realitatea noastră actuală.

Cuvinte cheie: regionalizare, reorganizare, reformă, administrație, dezvoltare locală

1. Introducere

Asigurarea confortului social al cetățenilor trebuie să constituie preocuparea permanentă și prioritară a oricărei guvernări, la orice nivel ar fi ea. Pentru a depăși decalajul pe care România îl are față de Europa este necesar, plecând de la actuala organizare administrativ - teritorială, să căutăm, să concepem noi mijloace și forme de acțiune care să aducă serviciile publice și deciziile mai aproape de cetățeni (conform principiului european al subsidiarității¹) și să determine folosirea mai eficientă a resurselor existente: resurse locale, fonduri guvernamentale și programe europene.

Unul dintre asemenea mijloace este o nouă reorganizare administrativă a țării, regionalizarea și continuarea descentralizării administrative și financiare, care constituie obiective foarte importante pentru perioada următoare, incluse în Programul de Guvernare 2013-2016 la capitolul „Dezvoltare și administrație”. De altfel, plecând de la actuala organizare administrativ-teritorială a țării (*Figura 1*) și de la actualele nivele ale administrației publice (*Figura 2*), observăm că din punct de vedere funcțional, administrația centrală este exercitată de Guvernul României, de ministere, instituții subordonate Guvernului și autorități autonome, care au în coordonare structurile deconcentrate ale Guvernului, la nivelul fiecărui județ, fără să existe însă structuri intermediare la nivel regional. În acest fel, au fost înființate opt regiuni de dezvoltare: Regiunea Sud- Muntenia; Regiunea Sud- Est- Dobrogea; Regiunea Nord- Est; Regiunea Nord- Vest; Regiunea Vest; Regiunea Sud- Est- Oltenia; Regiunea Centru și Regiunea București- Ilfov.

---

^{*} Conf.univ.dr., Universitatea Constantin Brâncoveanu din Pitești, Primarul Municipiului Pitești, Președintele Asociației Municipiilor din România

¹ **Principiul subsidiarității** este consacrat prin articolul 5 din Tratatul privind UE alături de principiul atribuirii și cel al proporționalității și presupune că “în domeniile care nu sunt de competență sa exclusivă, Uniunea intervine numai dacă și în măsura în care obiectivele acțiunii preconizate nu pot fi realizate în mod satisfăcător de statele membre nici la nivel central, nici la nivel regional și local, dar datorită dimensiunilor și efectelor acțiunii preconizate, pot fi mai bine realizate la nivelul Uniunii”.

Figura 1. Organizarea administrativ – teritorială a României

Figura 2. Nivele ale administrației publice în România
Administrația centrală

Guvernul României

Ministere, instituții subordonate Guvernului și autorități autonome

Structuri deconcentrate ale Guvernului, la nivel de județ

Perspectiva aderării și integrării României în Uniunea Europeană a generat mutații pentru accesarea și absorția fondurilor europene de pre-aderare, apărând astfel preocupări evidente pentru politici regională, după cum urmează:

- ✓ **1996** – a început să se contureze politica de dezvoltare regională, odată cu funcționarea programului PHARE;
- ✓ **1998** – a fost stabilit cadrul legal al politicii de dezvoltare regională prin *Legea 151 privind dezvoltarea regională*, lege care stabilește obiectivele politicii naționale în domeniu, instituțiile implicate, competențele și instrumentele specifice promovării politiciei de dezvoltare regională, completată ulterior printr-o serie de ordonanțe, hotărâri, etc;

✓ **2002** – a fost deschis Capitolul de negociere 21 “Politica regională” care stabilea criteriile ce trebuiau îndeplinite de România în perspectiva aderării la UE și a eligibilității pentru fondurile structurale;

✓ **2004** – se adoptă o nouă lege privind dezvoltarea regională Legea 315.

Conform acestei Legi, **regiunea de dezvoltare** reprezintă cadrul de elaborare, implementare, și evaluare a politicilor de dezvoltare regională, precum și de culegere a datelor statistice specifice; aceasta este constituită prin asocierea benevolă a unor județe vecine, fără a fi o unitate administrativ teritorială și fără a avea personalitate juridică. Actualmente, regiunile sunt constituite pe baza sistemului existent la nivel comunitar, adică al sistemului de clasificare al unităților teritoriale NUTS, fiind regiuni de nivel NUTS II. Județele și/sau localitățile din județe care fac parte din regiuni diferite se pot asocia în scopul realizării unor obiective de interes comun, interregionale și/sau interjudețene.

2. Politica de dezvoltare regională în România

Politica de dezvoltare regională poate fi definită ca un ansamblu de măsuri guvernamentale care au ca scop sprijinirea creșterii economice și îmbunătățirea condițiilor de viață, prin valorificarea eficientă a potențialului regional și local. **Dezvoltarea regională** numită și Politica de Coeziune Economică și Socială constituie unul dintre obiectivele fundamentale actuale ale Uniunii Europene fiind astfel definită în Tratatul privind funcționarea UE (Titlul XVIII): coeziunea este necesară pentru promovarea „dezvoltării armonioase generale”, obiectivul general constând în „reducerea disparităților existente între nivelele de dezvoltare ale diferitelor regiuni și a rămânerii în urmă a regiunilor mai puțin dezvoltate, sau a insulelor, inclusiv a regiunilor rurale”. De altfel, importanța dezvoltării regionale este recunoscută și prin „Agenda Teritorială a Uniunii Europene 2020 – spre o Europă intelligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, compusă din regiuni diverse” (2011) în care se precizează: „considerăm că obiectivele Uniunii Europene definite în “Strategia Europa 2020 pentru creșterea intelligentă, durabilă și favorabilă incluziunii” (EC COM, 2010) pot fi definite doar dacă se ia în considerare dimensiunea teritorială a strategiei, întrucât oportunitățile de dezvoltare variază de la o regiune la alta.

Prin „Programul de Guvernare 2013-2016” (2013) Guvernul României preia conceptele acestei Agende Teritoriale prin capitolul „Dezvoltare și administrație”, stabilind ca scopuri (1) reorganizarea administrativ-teritorială prin crearea cadrului instituțional pentru funcționarea regiunilor administrativ-teritoriale și (2) “continuarea reformei în administrația publică cu accent pe creșterea autonomiei colectivităților locale prin declanșarea reală a procesului de descentralizare, cu respectarea principiului subsidiarității”. Conform documentului amintit, **obiectivele politiciei de dezvoltare regională** pot fi definite după cum urmează:

❖ Diminuarea dezechilibrelor regionale existente, cu accent pe stimularea dezvoltării echilibrate și pe revitalizarea zonelor defavorizate (cu dezvoltare întârziată) și prevenirea creării de noi dezechilibre.

❖ Pregătirea cadrului instituțional pentru a răspunde criteriilor de integrare în structurile UE și de acces la Fondurile structurale și de coeziune

❖ Integrarea politicilor sectoriale la nivel regional și stimularea cooperării inter-regionale (interne și internaționale) în vederea dezvoltării economice și sociale durabile.

O serie de principii stau la baza elaborării și aplicării politiciei de dezvoltare regională, respectiv: *principiul descentralizării* procesului de luare a deciziei, prin trecerea de la nivelul central la cel regional; *principiul parteneriatului*, prin crearea și promovarea de parteneriate între toți actorii implicați în domeniul dezvoltării regionale; *principiul planificării*, în vederea atingerii obiectivelor stabilite; și *principiul co-finanțării*, adică obligativitatea contribuției financiare a diversilor actori implicați în realizarea programelor

și proiectelor de dezvoltare regională, care trebuie să fie realizate în practică prin adoptarea de măsuri și strategii precum și prin finanțarea de proiecte prin diferite programe.

Politica de dezvoltare regională în România se sprijină pe o serie de documente programatice, anume **Strategia Națională de Dezvoltare** și instrumentul acesteia de implementare - **Planul Național de Dezvoltare** (PND, 2005), elaborat pe baza Planurilor Regionale de Dezvoltare. În baza acestora sunt constituite *Programele Operaționale (PO) regionale și sectoriale*, care încadrează șapte mari **axe prioritare pentru dezvoltarea regională din România**, după cum urmează:

1. Dezvoltarea sectorului productiv și al serviciilor conexe, întărirea competitivității activităților economice și promovarea sectorului privat;
2. Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii;
3. Întărirea potențialului resurselor umane, a capacitatei forței de muncă de a se adapta la cerințele pieței și îmbunătățirea calității serviciilor sociale
4. Sprijinirea agriculturii și dezvoltării rurale;
5. Protejarea și îmbunătățirea calității mediului;
6. Stimularea cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, inovării, comunicațiilor, tehnologiei informației și crearea societății informaționale;
7. Îmbunătățirea structurii economice a regiunilor, sprijinirea dezvoltării regionale echilibrate și durabile.

4. Cadrul instituțional al politicii de dezvoltare regională în România

Conform Legii 315/ 2004, principalele organisme cu rol decizional și executiv în implementarea politicii de dezvoltare regională din România sunt Consiliul de Dezvoltare Regională (CDR), Agențiile pentru Dezvoltare Regională (ADR-uri), Comitetul Regional pentru elaborarea Planurilor de Dezvoltare Regionale (CRP) și Consiliul Național pentru Dezvoltare Regională (CNDR). Acestea li se adaugă Ministerul Integrării Europene și Comitetul Inter-instituțional pentru elaborarea PND, o structură cu rol pur consultativ.

Consiliul de Dezvoltare Regională (CDR) este organismul regional deliberativ, fără personalitate juridică, care este constituit și funcționează pe principii parteneriale la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare, în scopul coordonării activităților de elaborare și monitorizare ce decurg din politicile de dezvoltare regională. CDR analizează și aproba strategia și programele de dezvoltare regională; sprijină elaborarea în parteneriat a Planului național de dezvoltare; aproba proiectele de dezvoltare regională, selecționate la nivel regional; aproba criteriile, prioritățile, alocarea și destinațiile resurselor Fondului pentru dezvoltare regională; coordonează și sprijină dezvoltarea parteneriatelor regionale; avizează contractele, convențiile, acordurile, protocoalele, precum și alte documente similare, încheiate de către agenția pentru dezvoltare regională cu terții în domeniul specific de activitate, inclusiv cu instituțiile similare din cadrul Uniunii Europene.

Agenția pentru Dezvoltare Regională (ADR) este organismul neguvernamental, nonprofit, de utilitate publică, cu personalitate juridică, care funcționează în domeniul dezvoltării regionale și ale cărei atribuții principale se referă la:

- a) elaborează și propune consiliului pentru dezvoltare regională, spre aprobare, strategia, planul și programele de dezvoltare regională, precum și planurile de gestionare a fondurilor;
- b) asigură realizarea programelor de dezvoltare regională și a planurilor de gestionare a fondurilor, și răspunde față de acesta pentru realizarea lor;
- c) solicită instituției naționale cu atribuții în domeniul dezvoltării regionale sume din Fondul național pentru dezvoltare regională, pentru finanțarea proiectelor de dezvoltare aprobată;
- d) acționează, împreună cu consiliul pentru dezvoltare regională, pentru atragerea de resurse, în scopul îndeplinirii atribuțiilor sale;

e) asigură managementul tehnic și finanțier al Fondului pentru dezvoltare regională, în scopul realizării obiectivelor prevăzute în programele de dezvoltare regională;

f) răspunde față de consiliul pentru dezvoltare regională, față de instituțiile naționale cu care are încheiate contracte, precum și față de organele abilitate prin lege pentru corecta gestionare a fondurilor încredințate;

g) transmite, spre aprobare, consiliului pentru dezvoltare regională proiectele selectate în cadrul programelor de dezvoltare regională în baza priorităților, criteriilor și a metodologiei elaborate de instituția națională responsabilă pentru dezvoltarea regională

Comitetul Regional pentru elaborarea Planurilor de Dezvoltare Regionale (CRP) este format din reprezentanții ADR-urilor, ai Prefecturilor, Consiliilor Județene, serviciilor descentralizate ale instituțiilor publice centrale, instituții de învățământ superior și institute de cercetare, precum și din reprezentanți ai partenerilor economici și sociali. Rolul său este unul consultativ și constă în formularea de recomandări și propuneri asupra conținutului PDR-urilor

Consiliul Național pentru Dezvoltare Regională (CNDR) este structura națională de tip partenerial, cu rol decizional privind elaborarea și implementarea obiectivelor politicii de dezvoltare regională, care:

a) avizează politicile și strategia națională pentru dezvoltare regională, precum și Planul național de dezvoltare,;

b) aprobă criteriile și prioritățile privind utilizarea Fondului național pentru dezvoltare regională;

c) prezintă Guvernului, spre aprobare, programele prioritare finanțate din Fondul național pentru dezvoltare regională;

d) analizează utilizarea fondurilor alocate agenților pentru dezvoltare regională din Fondul național pentru dezvoltare regională;

e) propune modul de utilizare a fondurilor de preaderare pentru dezvoltarea regională alocate României de către Uniunea Europeană în perioada de preaderare;

f) urmărește realizarea obiectivelor dezvoltării regionale, inclusiv în cadrul activităților de cooperare externă a regiunilor de dezvoltare, de tip transfrontalier, interregional, la nivelul euroregiunilor;

g) avizează proiectele propuse de agenții pentru dezvoltare regională și aprobate de consiliul pentru dezvoltare regională pentru finanțarea acestora din programele de dezvoltare regională,;

h) aprobă proiectele propuse de agenții pentru dezvoltare regională și aprobate de consiliul pentru dezvoltare regională, pentru finanțarea acestora din programele de dezvoltare regională.

Ministerul Integrării Europene (MIE) este organul de specialitate al administrației publice centrale, aflat în subordinea Guvernului, este instituția care exercită, la nivel național, atribuțiile și responsabilitatea elaborării, promovării, coordonării, gestionării, implementării și monitorizării politicilor și strategiilor de dezvoltare regională din România, precum și a programelor de coeziune economică și socială. Atribuțiile acestuia se referă la:

a) fundamentează și coordonează procesul de pregătire a aderării României la Uniunea Europeană,

b) urmărește asigurarea compatibilității și coerentei diferitelor programe și acțiuni guvernamentale în materie de dezvoltare, restructurare și reformă cu obiectivele aderării la Uniunea Europeană;

c) asigură elaborarea, coordonarea implementării și monitorizarea politicilor de dezvoltare regională

d) centralizează informațiile privind modul de utilizare a fondurilor comunitare și propune măsuri pentru îmbunătățirea gradului de absorbție al acestora;

e) elaborează programe de sprijin al regiunilor pentru a dobândi mijloacele necesare în vederea restructurării, modernizării și dezvoltării acestora;

Comitetul Inter-instituțional pentru elaborarea PND (CIP) este format din reprezentanții ministerelor, ADR -urilor, altor instituții publice centrale, institute de cercetare și instituții de învățământ superior, precum și reprezentanți ai partenerilor economici și sociali, iar rolul său este pur consultativ.

5. Argumentele reorganizării teritoriale a României

Scopul ultim al oricărei acțiuni de regionalizare constă, înaintea oricăror altor deziderate, în optimizarea funcțiilor teritoriului, gestiunea optimă a resurselor sale, realizarea coeziunii teritoriale și asigurarea unei bune guvernanțe teritorială. În acest fel, operațiunea de regionalizare trebuie să aibă ca finalitate delimitarea unor *entități spațiale de program cu însușiri sistémice*. Acest deziderat poate fi atins prin luarea în considerare, în mod imperios, a unor atrbute definitorii ale teritoriului, devenite **criterii indispensabile ale regionalizării**, cum ar fi:

- gravitația (naturală și antropică) spre poli de creștere sau axe de dezvoltare;
- existența unei baze de susținere a dezvoltării durabile, constituită din resurse ale solului și ale subsolului, bogată și diversificată;
- fluența internă optimă a vectorilor de masă, energie, bunuri și interese;
- capacitatea ridicată de inovare și disipare a inovării;
- raporturile favorabile (derivate din poziția geografică, dar și din relațiile de conectivitate deja instaurate) cu entitățile spațiale învecinate;
- spațiu mental bine consolidat (Cocean P., 2013).

Actuala organizare are o serie de deficiențe legate, pe de o parte, de lipsa unei entități reprezentative la nivel regional și centralizarea administrației deciziilor și, pe de altă parte, de slaba corelare care există între strategiile sectoriale și cele regionale. Din această perspectivă, procesul de regionalizare poate aduce cu sine o serie de avantaje precum: o mai bună coordonare a strategiilor de dezvoltare regională, cumulare de expertiză tehnică la nivel regional, prioritizarea proiectelor în acord cu nevoile locale etc.

În vederea declanșării și a derulării efective a procesului de regionalizare în România, prin *Memorandumul privind adoptarea măsurilor necesare pentru demararea procesului de regionalizare- descentralizare în România*, aprobat de Guvernul României în 19 februarie 2013 a fost creat cadrul organizatoric adecvat unei acțiuni de o asemenea importanță. Astfel a fost constituit **Consiliul Consultativ pentru Regionalizare**, organism cu rol strategic, cu scopul de a propune profilul viitoarelor regiuni administrative-teritoriale, care a fost organizat și funcționează pe trei nivele de expertiză:

- Grupul de lucru academic, alcătuit din 10 personalități din mediul universitar și academic care va asigura expertiza necesară conturării profilului viitoarelor regiuni.
- Grupul de lucru format din parlamentari și aleși locali, alcătuit din reprezentanți ai structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale (UNCJR, AMR, AOR, ACoR) și reprezentanți ai partidelor parlamentare, membrii ai comisiilor de administrație publică din Camera Deputaților și Senatului, cu rol de consultare și formulare de propuneri venite de la Grupul de lucru academic.
- Grupul de lucru al societății civile, alcătuit din reprezentanți ai principalelor patronate, sindicate și organizații non-guvernamentale, cu rolul de a asigura expertiza din domeniul de activitate al membrilor, de a propune soluții. În același timp prin acest grup se asigură și o consultare cât mai largă în vederea definitivării și fundamentării soluțiilor propuse.

Pentru demararea procesului de elaborare a cadrului normativ necesar stabilirii competențelor tuturor palierelor administrative s-a constituit **Comitetul Tehnic Interministerial pentru Regionalizare-Descentralizare**, organism cu rol tehnic, alcătuit

din reprezentanți – la nivel de ministru, ministru delegat sau secretar de stat din ministerele implicate în procesul de descentralizare, cu rolul de a asigura coordonarea procesului de descentralizare.

Astfel, pentru definirea viitoarelor regiuni, demersurile structurilor create au în vedere:

- analiza rezultatelor și perspectivelor actualelor regiuni de dezvoltare;
- studiul de impact al regionalizării ținând seama de componenta economică, administrativă, sociologică, cultural-istorică, tradiții locale, etc;
- stabilirea criteriilor privind noua “hartă” administrativă,
- elaborarea noii hărți administrative;
- elaborarea strategiilor regionale în acord cu strategia națională de dezvoltare a țării și cu strategia europeană;
- stabilirea priorităților dezvoltării regionale cu definirea proiectelor „master”;
- elaborarea criteriilor pentru stabilirea centrelor regionale;
- stabilirea centrelor regionale și a noilor structuri administrative.

6. Concluzii: precondițiile unei regionalizări de succes

Succesul acțiunii de **reorganizarea administrativ- teritorială** depinde de foarte mulți factori și de foarte multe elemente, printre care amintim:

- ❖ Prevalarea argumentelor economice solide și confirmate oficial și evitarea, cât mai mult posibil, a compromisurilor și concesiilor;
- ❖ Stabilirea unei strategii de creștere din care să se aducă județele actuale mai slabe din punct de vedere economic la nivelul celor mai bune și nu invers;
- ❖ Luarea în considerare a punctului de vedere al mediului de afaceri și renunțarea la patriotismul local nesușinut de fapte;
- ❖ Valorificarea imaginii economice actuale și de cea mai bună reprezentare a fiecărui județ din actuala regiune;
- ❖ Conceperea și a altor grupări geografice față de cele actuale chiar și prin modificarea numarului actual de regiuni, în funcție de proiecte și interese comune.

În momentul actual, două întrebări-cheie își așteaptă încă răspuns, în primul rând din partea decidenților politici: *Acest proces de regionalizare va avea ori nu finalitate?* și *Dacă da, când?* Răspunsul trebuie să aibă în vedere, în primul rând, argumentele practice, respectiv implicațiile asupra atragerii fondurilor europene. În acest context voi aminti opinia fostului ministru al fondurilor europene Leonard Orban, conform căreia: “dacă decidenții hotărăsc să schimbe numărul de regiuni (...) trebuie să știe foarte clar că cel puțin un an jumate nu vom putea utiliza fondurile”. Această afirmație este susținută și de argumentul extrem de important că la nivel european există mai multe constrângeri, una dintre acestea fiind aceea că procesul statistic se va încheia abia în anul 2015, ceea ce va genera riscul ca timp de un an și jumătate fondurile europene să nu poată fi utilizate.

Bibliografie:

1. ***Agenda Teritorială a Uniunii Europene 2020 – Spre o Europă inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, compusă din regiuni diverse”, 19 mai 2011. Disponibil la: http://www.minind.ro/cctc_2014_2020/dse/Agenda_teritoriala_a_UE_2020.pdf
2. Cocean P. (2013), *Propunerea de regionalizare a României*, Societatea de Geografie din România. Documentație publicată în ziarul *Făclia* din 4, 8 și 11 aprilie 2013.
3. EC COM (2010)/ 2020, *Europa 2020: O strategie europeană pentru creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii*, Bruxelles, 3.3.2010
4. Guvernul României (PND, 2005), *Planul Național de Dezvoltare 2007 – 2013*, decembrie 2005. Disponibil la: http://www.aippimm.ro/files/otimmc_files/71/172/planul-national-de-dezvoltare-2007-2013.pdf

- 5.Guvernul României (2013), *Programul de Guvernare 2013-2016*. Disponibil la http://gov.ro/fisiere/pagini_fisiere/13-08-02-10-48-52program-de-guvernare-2013-20161.pdf
- 6.Guvernul României (2013), *Memorandum privind adoptarea măsurilor necesare pentru demararea procesului de regionalizare- descentralizare în România* din 19.02.2013
- 7.Guvernul României & Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (2008), *Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2010 – 2020 – 2030*, București, 2008. Disponibil la: http://www.undp.ro/download/files/sndd/SNDD_RO_176x235.pdf
- 8.*** *Legea nr. 315/ 2004* privind dezvoltarea regională în România
- 9.*** *Tratatul privind UE* (TUE) & *Tratatul privind funcționarea UE* (TFUE), Jurnalul Oficial al UE C326, Anul 55, 26 octombrie 2012

THE ECONOMIC STRUCTURES IN THE ROMANIAN REGIONS AND COUNTIES AND THE EU MEMBER STATES. COMPARATIVE ANALYSES*

Marioara Iordan¹, Mihaela Nona Chilian²,
Ion Ghizdeanu³, Dalina Maria Andrei⁴

Abstract:

Bridging the gap between countries, and thus decreasing poverty, is the greatest challenge of European countries in the context of the European social cohesion. The risk of future economic difficulties caused by the size of budget deficits is shared by the funds to be allocated to social inclusion in the EU and the EU member countries. They will be concerned in the post-crisis period with aligning the requirements of progress, of poverty reduction, but also of ensuring the sustainability of public finances.

For Romania, cohesion is particularly important as most regions show significant differences as compared to the EU average and the national average. This group also includes the South Muntenia Region, which has many advantages for faster progress and to be able to exploit the opportunities offered by the implementation of the Europe 2020 strategy.

Keywords: regional development, inter-regional economic development gaps, economic and social cohesion, Europe 2020

JEL Classification: O18, R11, R12

Introduction

Romania, as well as the European Union, is going through a period of change in the economic and social paradigms. The crisis has wiped out years of economic progress and highlighted many structural weaknesses that caused vulnerability to many European economies. If before the crisis there was much optimism on reducing disparities between countries and, hence, poverty, today the prospects are not so encouraging. The European social cohesion policy is under assessment and conceptual rethinking. Along with general challenges, such as population aging, dysfunction of economic systems and globalization, currently and in the future the restrictions due to the crisis are/will be present. It is increasingly discussed the risk of future economic difficulties due to budget deficits. From the social point of view, this means that the EU and Member States funds for inclusion may diminish. The after-crisis period is characterized by the balance between the practical requirements of progress and poverty reduction and the need to ensure sustainable public finances.

In this context, Europe 2020 brings new elements to meet new challenges. This strategy is based also on the benefits from existing coordination within the European Economic Recovery Plan in response to the crisis by addressing key bottlenecks that constrain growth at national and EU level, including those relating to the internal market and infrastructure. Regional policy transposed into the European cohesion policy has a key role in the implementation of the Europe 2020 strategy. Regional policy does not only ensure economic and social cohesion, but is designed to facilitate the achievement of employment and social targets set by Europe 2020. Also, it aims at stimulating and diversifying economic activities, stimulating private sector investment to ensure maximum

* The paper presents intermediate results of research theme „Coeziunea Economico-socială în România din perspectiva Strategiei Europa 2020”, authors: Iordan Marioara, Ghizdeanu Ion, Chilian Nona Mihaela, Radu Lupu, Andrei Dalina Maria, Tapu Dana and collaborators: Albu Lucian Liviu, Diaconescu Tiberiu, Adriana Grigorescu, 2013 research program, Institute for Economic Forecasting, NIER-“Costin C.Kirițescu”, Romanian Academy.

¹ Senior researcher I, Institute for Economic Forecasting, Bucharest, e-mail: miordan@ipe.ro, mioaraiordan@hotmail.com.

² Senior researcher III, Institute for Economic Forecasting, Bucharest.

³ Professor, Senior researcher I, Institute for Economic Forecasting, Bucharest.

⁴ Researcher, Institute for Economic Forecasting, Bucharest.

exploitation of local physical and human potential in order to increase the standard of living and reduce disparities to national average and, thereby, to improve convergence in the European Union.

For Romania, *cohesion policy* is particularly important as most regions show significant differences as compared to the EU average and the national average (a category that includes the South Muntenia region, which has important strengths to progress faster and to be able to exploit the opportunities offered by the implementation of Europe 2020). The policy objective most often associated to cohesion is reducing (or, in the worst case, avoidance) of excessive disparities between regions in terms of economic and social development. Conditioned by achieving the objectives of the Lisbon Strategy, in the previous decade a gradual shift from policies aimed to reduce disparities by those which aimed to strengthen national and regional competitiveness was noted, focused on exploiting regional potential to sustain and increase national competitiveness. Feature of regional development policies of the EU Member States in the past decade has been their increasing coverage, while switching to support endogenous development in the regions. Public investment policies to reduce disparities have become more efficient, more focused on the need to ensure real economic growth, but also more related to sectoral policies. In turn, the latter have a significant impact on cohesion, even without explicit goals, such as the policies on the development of transport and communications infrastructure, employment, education and research and development, rural development and tourism, etc [1].

This paper summarizes the analysis of development gap of Romania's regions as compared to the other EU Member States from the point of view of evolution of sectoral economic structures, focusing on the socio-economic status in the South Muntenia Region.

1. Evaluation of economic disparities at regional and sub-regional level in Romania

Evaluation of *economic and social disparities at regional and subregional levels* is relevant for several reasons, among which we can mention: i) the significant inequalities are empirically found at territorial scale (growth combined with income polarization, the persistence of regional disparities in terms of welfare), ii) the trend towards decentralization and increased role of subnational governments as key players in the development and implementation of policies relating to welfare and economic development, iii) the impact of business and government policy is often evaluated rigorously by reference to the sub-national levels, iv) the importance of the sub-national level from the point of view of policies addressing inequality [2]. Particular attention in studies of determinants of inequalities at sub-national level is paid to the *structure of regional/sub-regional economies* (assessed through sectoral employment and/or sectoral value added), because it affects their income level and regional distribution, both directly, through occupational structures, earnings and economic multiplier effect, and indirectly, through family structures [3]. In this regard, many empirical studies have revealed, for example, that areas with sustainable manufacturing and a high level of employment in the service sector also enjoy greater economic prosperity, higher household incomes, and lower poverty rates, while the mining and agricultural areas where wages are lower and level of employment is unstable recorded higher rates of poverty.

The most common used indicator to assess inter- and intra-regional gaps is the GDP per capita. For countries and regions in Europe the *GDP per capita* expressed for each country and region considered for analysis in relation to EU28 average revealed both large gaps between regions of the 13 new Member States and the other 15 EU countries, but also large interregional disparities within most EU countries, including some highly developed countries.

In Romania, the GDP per capita at standard purchasing power parity in ratio to the EU28 average increased in the period 2000-2010 to 47.0%, with a tendency to stagnation

in 2008-2010, due to the global economic crisis. By region, the GDP per capita was only 29.0 % of the EU28 average in 2010 in the North- East Region and 117.0% in 2008 and 111.0% in the years 2009-2010, respectively, in the Bucharest-Ilfov Region (Table 1). *Inter-regional inequality rate*¹ increased between 2001-2008, of pre-accession and post-accession to the EU, from 2.9 to 4.0; however, all the more developed regions were those that have benefited most from this process. It declined during 2009-2010, suggesting that one of the effects of the economic crisis was, in a first stage, the decline in the territorial development gaps due to the greater impact of the crisis in the more developed regions. The *inter-county inequality rate*² has steadily increased during 2001-2010, emphasizing growth after 2007, which suggests that developed counties have benefited more from joining the European Union in comparison with less developed ones. Similar situations, of widening disparities between “core” and “periphery” were observed in the rest of the new EU member states, noting that regions adapt differently to a new economic environment and regions that have performed best previously have reinforced positions, while the regions with weaker economic performance remained stationed on the level of slow economic development, at best.

**Table 1. Evolution of GDP per capita at regional level in Romania
(PPS, percentage of EU28 average)**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Romania	26	28	29	31	34	35	38	41	47	47	47
Macroregion one	25	27	30	31	33	33	37	41	43	44	43
North-West	24	26	28	30	33	33	36	40	42	43	42
Center	27	28	31	33	34	34	38	42	44	46	45
Macroregion two	20	22	24	25	27	26	28	30	33	33	33
North-East	18	20	21	22	24	23	25	26	29	30	29
South-East	23	25	26	28	31	30	32	34	37	38	38
Macroregion three	35	36	38	40	44	48	53	57	70	69	68
South - Muntenia	21	22	24	25	28	29	32	34	39	40	39
Bucharest - Ilfov	56	57	59	63	68	77	84	92	117	111	111
Macroregion four	24	26	27	30	33	33	37	40	42	43	44
South-West Oltenia	22	24	23	26	28	27	30	33	35	36	36
West	27	30	32	35	39	39	45	48	51	52	53
Inequality rate at national level*	3,1	2,9	2,8	2,9	2,8	3,3	3,4	3,5	4,0	3,7	3,8
	(4,9)	(3,9)	(4,1)	(3,8)	(4,1)	(4,9)	(4,7)	(5,3)	(5,5)	(5,3)	(5,8)

*Figures in brackets show the inter-county inequality rates.

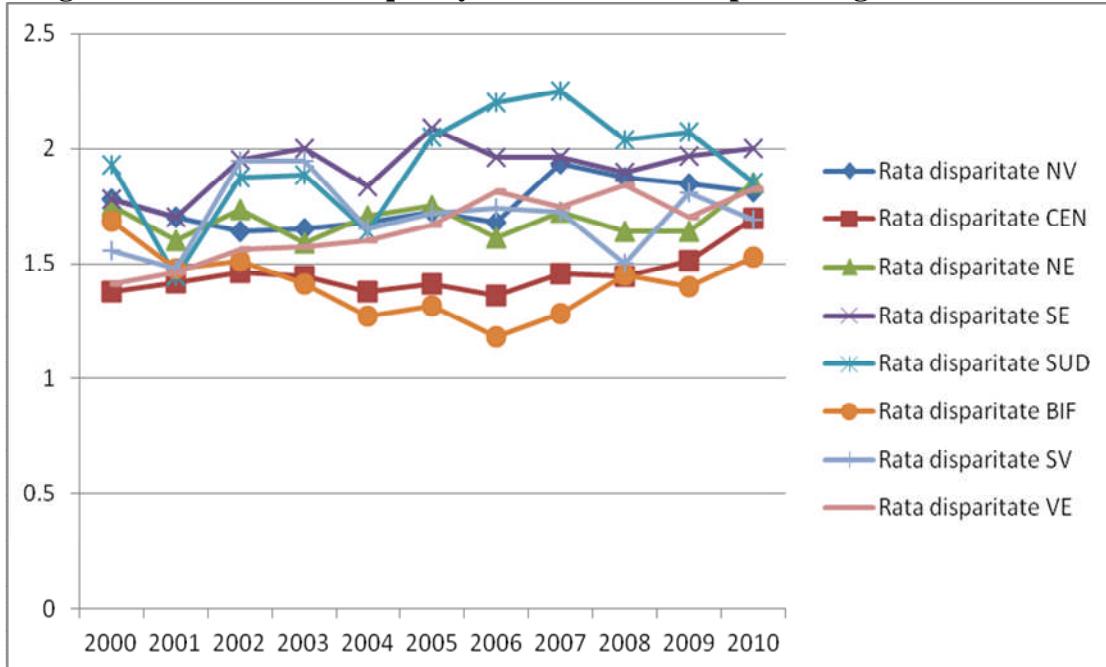
Source: Data from Eurostat and authors' computations.

Previous statements are supported by the evolution of *inequality rates in the development regions*, most pointing upward trend after 2007 (Figure 1). The notable exception to this trend is South Muntenia Region, which recorded a significant reduction in the inequality rate in the post-accession period, but in terms of substantial decline the level of GDP per capita in its most developed counties (Arges and Prahova), under circumstances of adjustments induced by the economic crisis and in terms of levels of GDP per capita below 50% of the EU28 average (Table 2).

¹ Estimated by the ratio of GDP per capita in the most developed region (Bucureşti-Ilfov) to the least developed (Nord-Est).

² Estimated by the ratio of GDP per capita in the most developed county (Bucureşti Municipality) to the least developed (Vaslui).

Figure 1. Evolution of inequality rates in the development regions of Romania

Source: Authors' computations on the basis of Eurostat data.

**Table 2. Evolution of GDP per capita in the Sud Muntenia Region
(PPS, percentage of EU28 average)**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
<i>South - Muntenia</i>	21	22	24	25	28	29	32	34	39	40	39
Arges	27	26	30	32	36	39	44	45	51	56	50
Calarasi	15	19	16	18	24	19	20	22	29	27	33
Dâmbovita	19	20	22	24	25	26	29	33	34	35	37
Giurgiu	14	18	17	17	25	19	21	20	25	28	36
Ialomita	19	22	22	24	30	26	27	25	32	32	32
Prahova	24	24	28	29	29	36	40	43	48	50	43
Teleorman	18	22	20	20	22	21	22	25	28	28	27

Source: Data from Eurostat.

2. Developments of regional economic structures in Romania

As previously mentioned, the economic structure plays an important role in the development of sub-national inequalities because it affects the income levels and their regional distribution. In the literature, but also in the practice of policy making, certain *typological groups* were highlighted, designed to reduce on the basis of their socio-economic development features to only a few major categories the mosaic of regions that compose a country/the EU. Their usefulness is evidenced by the role they have in regional policy making adequate to such representative categories of regions. Internationally, typological groups with *varying degrees of detail* have emerged, but we can distinguish several categories of regions whose problems are at the heart of regional policies in different countries. These regions are: the agricultural regions in difficulty, declining industrial regions or “abandoned” and regions that support the “pressure” of fast growth [4].

a) *Agricultural regions in difficulty* generally have a peripheral position in relation to a central region (“core” region), occupy relatively large areas, but their population is less numerous or dispersed. To them the isolated regions can be added (for example, some mountainous regions) that do not have a communication network, and proper infrastructure.

Backwardness of these regions can be explained by lack of resources, by development conditions less favorable as compared to other regions. Income per capita is low, the degree of underemployment and unemployment are high, tax revenue sources are scarce, and labor productivity is low enough. Often, first the people migrate from rural to urban centers, before leaving the region itself. Structural adjustment problems of these regions are sometimes strongly dependent on the primary sector, which diminishes their flexibility to adapt, while their main production is characterized by a low elasticity with respect to income.

b) *Declining industrial regions or “abandoned”* are characterized by the decrease of activity, slow growth of per capita income, high emigration, which are obvious symptoms of the difficulties faced by these regions. In such regions, one may frequently find aging infrastructure and working population, obsolete equipment with a high degree of pollution which may discourage new investment, and unsatisfactory social climate. The causes can be found in the “*location*” effect (some sectors tend to decay more in some regions than in others, resulting in an overall deficit) and the “*structural*” effect (firms in a region are specialized in “slowing speed” sectors as compared with results obtained nationally).

c) *Regions that support the “pressure” of rapid growth* are the regions where resources are experiencing a very intense operation, in the same manner as the infrastructure networks (transport, housing), while labor demand is excessive. At the same time, pollution and demographic congestion are common phenomena. Overall, the development recorded in these regions leads to negative results, despite the fact that industries that are installed in cities or populated areas are expected to achieve economies of scale due to urbanization and concentration of activities. Although employment, income or tax status is favorable, there are social dysfunctions, which translate into excessive length of the home - employment route, noise, etc. In these regions, growth involves decreasing yields and, ultimately, marginal costs are higher than marginal benefits.

In Romania, the regional development strategy originally developed by the National Agency for Regional Development (NARD) as a support of the national plan for regional development have been identified, taking into account the economic and social problems they faced, traditionally underdeveloped areas, areas undergoing severe industrial decline and areas with a fragile economic structure.

Traditionally underdeveloped areas have a high rate of structural unemployment and a high share of employment in agriculture, an infant mortality rate higher than the national average, and a significant trend of emigration, due to lack of jobs. This is compounded by inadequate basic infrastructure and low levels of foreign direct investment per capita as compared to the national average. Examples: areas in Botosani and Vaslui (in the North – East Region), Giurgiu and Teleorman (South-Muntenia Region), Dolj and Olt (South - West Oltenia Region), Maramures, Bistrita Nasaud (North - West Region).

Areas in industrial decline are areas where the transition has led to a considerable reduction of the number of jobs, particularly in manufacturing and mining. However, compared with traditionally underdeveloped areas, they have a satisfactory situation of infrastructure and a relatively favorable business environment for the functioning of market mechanisms. It is, however, necessary to pay special attention to the social problems generated by industrial restructuring. Examples: areas in Botosani and Suceava (North – East Region) Braila and Buzau (South - East Region), Giurgiu, Teleorman, Calarasi (South Muntenia Region), Hunedoara (West Region), Maramures and Cluj (North - West Region), Brasov (Center Region).

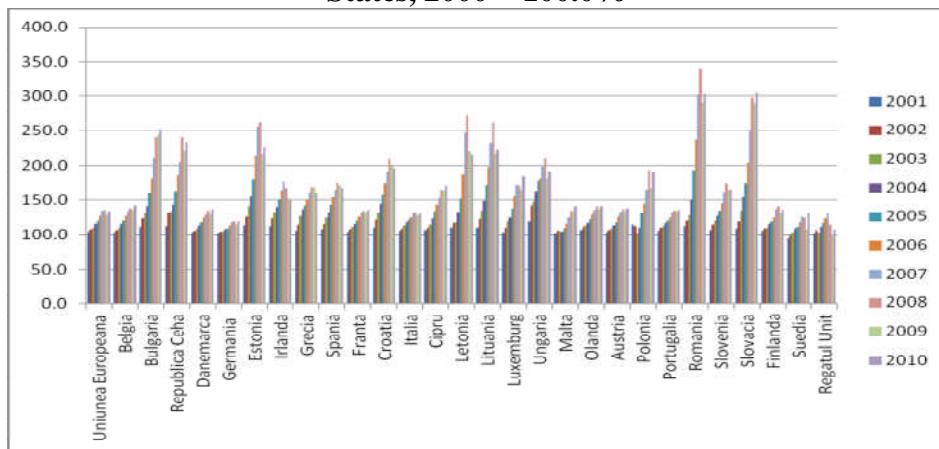
Structurally fragile areas are characterized by dependence of employed population on a single branch/sub-branch of heavy industry or even one large company generating losses in the economy. Intensified restructuring, withdrawal of state subsidies make that in the next period these areas turn into areas in industrial decline. Examples: areas in Neamt (North – East Region), Galati and Braila (South – East Region), Prahova, Calarasi,

Teleorman, Dâmbovița (South Muntenia Region), Gorj (South - West Oltenia Region), Hunedoara (West Region), Satu Mare (North – West Region).

To analyze the sectoral structure of the regions of Romania we use the *gross value added* (total and by main economic sectors) in the period 2000-2010 (data from Eurostat). The analysis of sectoral economic structure of Romania's regions as compared to the EU countries highlights the following issues:

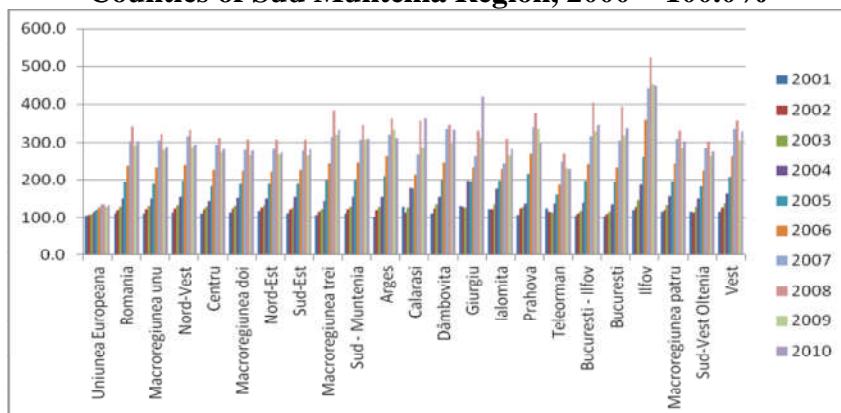
- Romania has the highest overall increase in *total gross value added* in the period 2000-2010, but strongly hindered by the economic crisis since 2008 (Figure 2). Other new EU member states had similar developments, but in some cases (Bulgaria, the Czech Republic, Slovakia, Cyprus, Croatia, Poland), the impact of crisis was lower or insignificant and the return to pre-crisis levels was faster, at least until the end of 2010.

Figure 2. Evolution of Total Gross Value Added in Romania and the EU Member States, 2000 = 100.0%

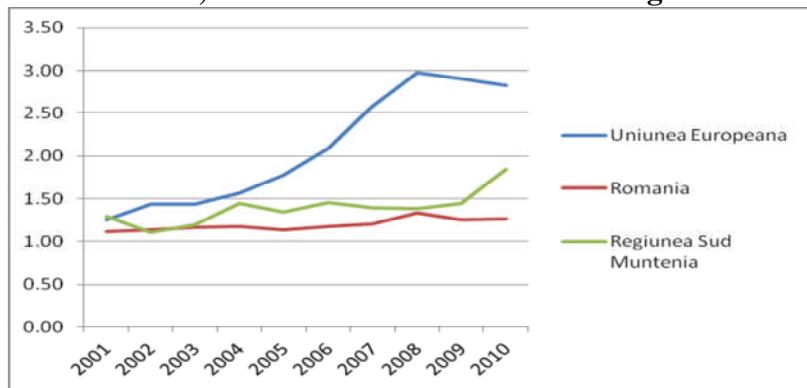

- In the Romanian regions, developments were similar in all the regions - significant overall growth, especially in 2005-2008, followed by a decrease in 2009 and the recovery or stagnation in 2010 (Figure 3). As regards the Sud Muntenia region, the overall growth was above the national average throughout the period under review, the highest increases were registered in Giurgiu, Calarasi, Arges counties and the lowest in the Teleorman County. Regarding the *inequality in overall growth rates* of total gross value added, one may see if in the EU there was a sharp increase in the 2000-2008 period, followed by a reduction, in Romania there was a large increase between 2006 and 2008 and in the Sud Muntenia Region in 2004-2007 and again in 2010 (Figure 4).

Figure 3. Evolution of Total Gross Value Added in the Romanian Regions and Counties of Sud Muntenia Region, 2000 = 100.0%

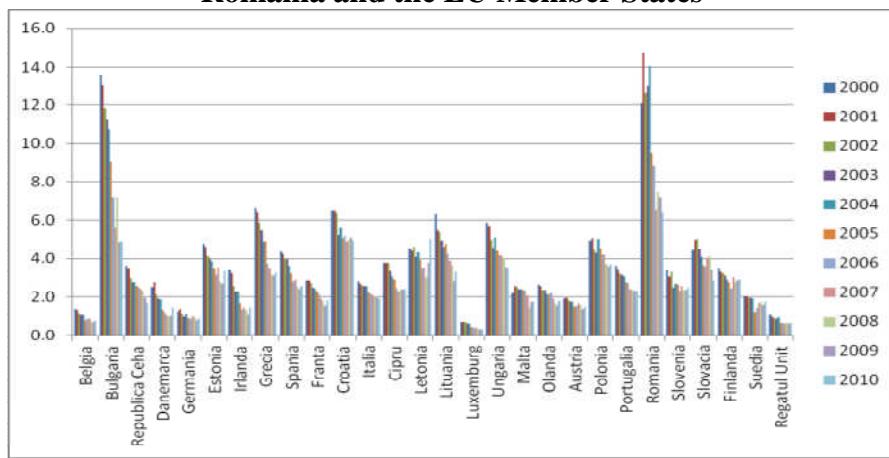

Figure 4. Evolution of inequality rates of overall gross value added in the European Union, Romania and Sud Muntenia Region

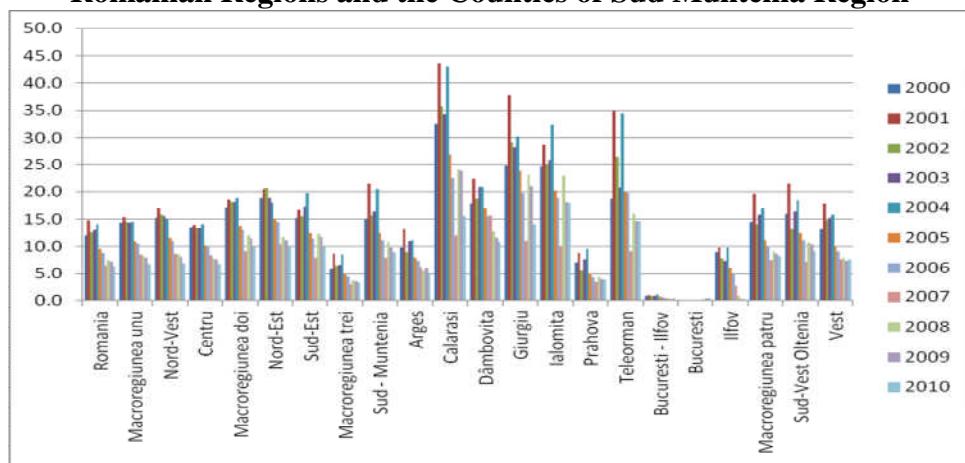
- The largest differences among the EU countries are observed regarding the *structure of gross value added by main sectors*. Thus, in terms of evolution of the share of *agriculture, forestry and fishery*¹ in total gross value added, the trend was pronouncedly downward in all the EU countries during 2000-2010, but the differences among the Member States were very high - from shares of 13-14 % in Romania and Bulgaria, and less than 1% in Luxembourg and the United Kingdom at the beginning of the interval, to still high shares, at over 6% in Romania and below 1% in Luxembourg , the UK and Germany at the end of period under review (Figure 5). Reducing the share of agriculture was also noticed in the Romanian regions, but with differences among them, ranging between around 10% in the Nord-Est, Sud-Est, Sud Muntenia and Sud-Vest Oltenia regions, and approx. 7% in the other regions, except for Bucuresti-IIfov (predominantly urban region - Figure 6). Except for Prahova and, to a lesser extent, Arges, agriculture continues to hold a significant share in gross value added in some counties of the Sud Muntenia region, but very oscillating in the analyzed period; therefore, the high dependence of agricultural production on the favorable climate.

Figure 5. Share of Agriculture, Forestry and Fishing in Gross Value Added in Romania and the EU Member States

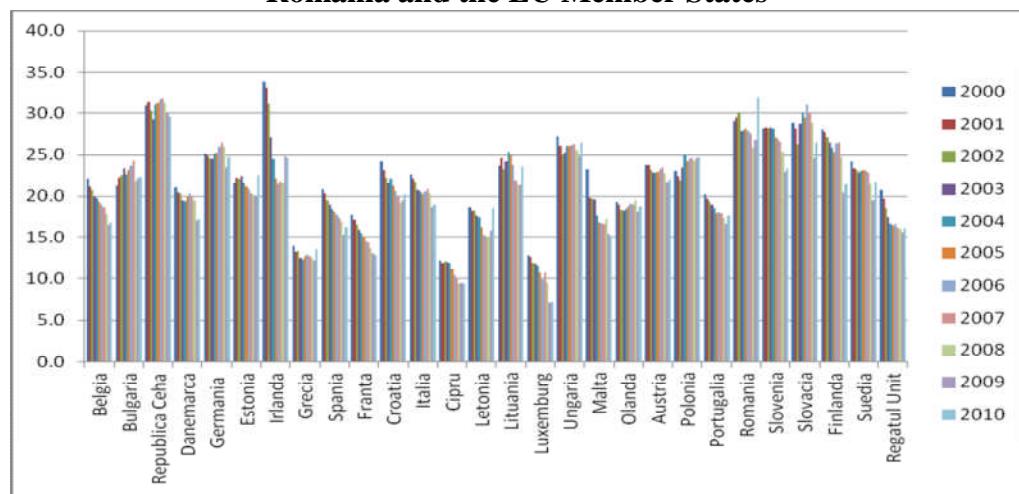
¹ Due to data availability, but also in the attempt to provide a more complete picture at EU and regional levels, for some countries/regions mixed data series were used, with an interval pertaining to sectors according to NACE Rev.1 sector classification, and another interval with data for sectors as according to NACE Rev. 2 classification, as follows: Belgium – 2000-2002, and 2003-2010, respectively, Bulgaria, 2000-2005 and 2006-2010, Germany, 2000-2007 and 2008-2010, Greece, 2000-2004 and 2005-2010, Spain, 2000-2007 and 2008-2010, France, 2000-2006 and 2007-2010, Netherlands, 2000-2006 and 2007-2010 and Romania, 2000-2007 and 2008-2010.

Figure 6. Share of Agriculture, Forestry and Fishing in Gross Value Added in the Romanian Regions and the Counties of Sud Muntenia Region

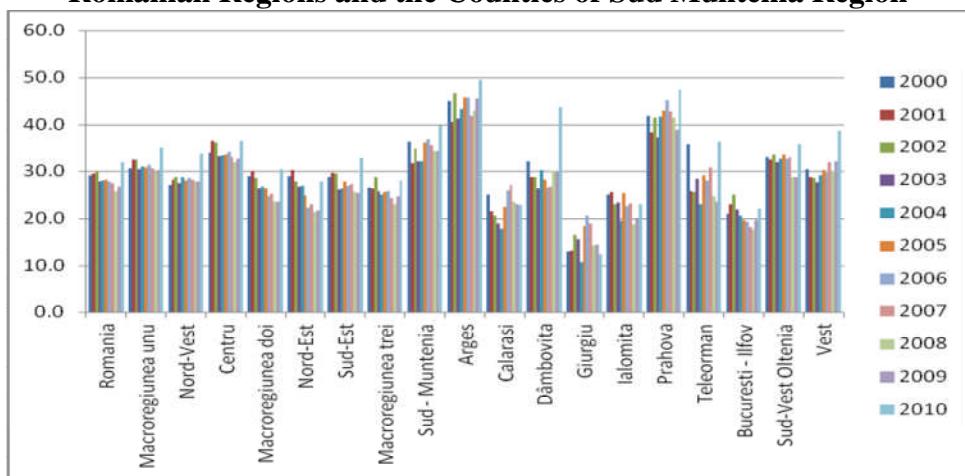

- Large differences among the EU countries are also noticed as regards the share of *industry* (excluding construction): decreasing trend in many of the major economies of the EU (UK, France, Spain, Italy, Sweden), and maintaining or even strengthening a significant position in the economy both in some developed economies (Germany and Austria) and in most of the New Member States (Figure 7). Industry also plays an important role in the economies of the developing regions of Romania, registering close to 30 % shares in gross value added (even above 35% in Sud Muntenia and Centru regions) and growing towards the end of the period under review, except for the Bucuresti- Ilfov region, where the shares rest around 20% (Figure 8). Industry also plays a leading role in the economies of some counties of the Sud Muntenia region (Arges - over 45% of total gross value added, Prahova - around 40%, Dâmbovița - around 30%).

Figure 7. Share of Industry (Except for Constructions) in Gross Value Added in Romania and the EU Member States

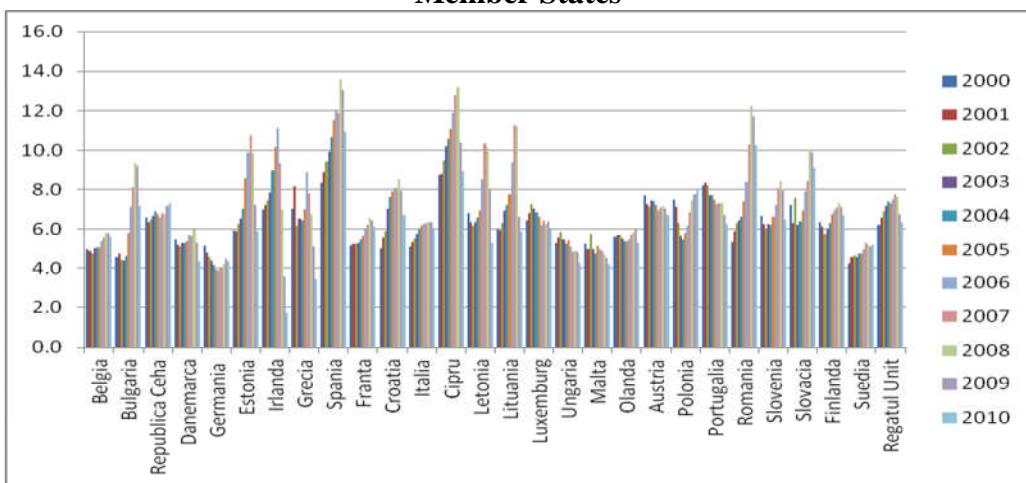

Figure 8. Share of Industry (Except for Constructions) in Gross Value Added in the Romanian Regions and the Counties of Sud Muntenia Region

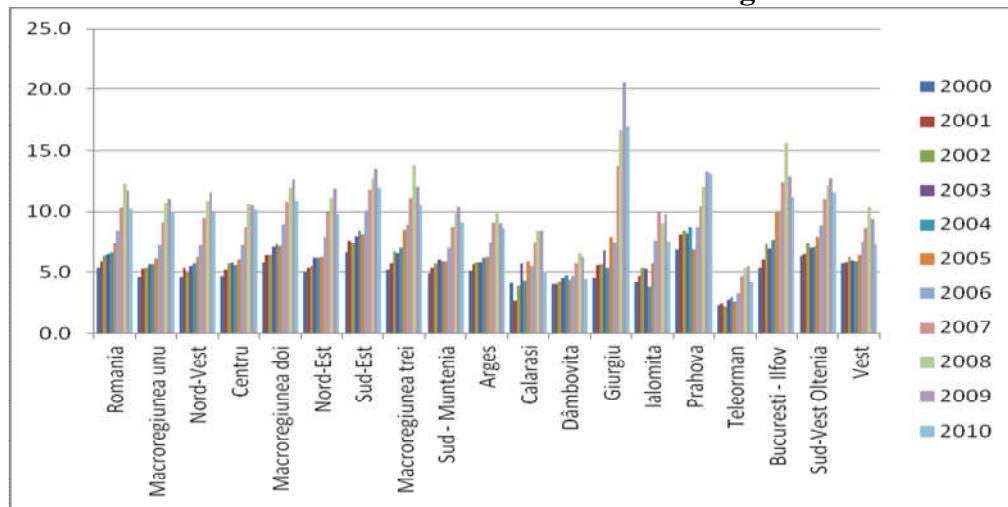

- The share of *construction sector* in total gross value added registered an increasing trend over the period 2000-2010 in most EU Member States; the most significant increases were reported in Spain, Cyprus, Romania, Bulgaria, Slovenia, Lithuania, Estonia, Ireland), where gained momentum both housing construction and tourist structures and the infrastructure (Figure 9). The same trend was also recorded in the developing regions of Romania; the most significant increases in the share of constructions in total gross value added were recorded between 2000 and 2009 by the Bucuresti-IIfov, Sud-Est and Sud-Vest Oltenia regions (Figure 10). Significant differences are noted in the case of the Sud Muntenia region, where constructions record significant shares in Giurgiu (over 15% of gross value added) and Prahova (over 10%) counties.

Figure 9. Share of Constructions in Gross Value Added in Romania and the EU Member States

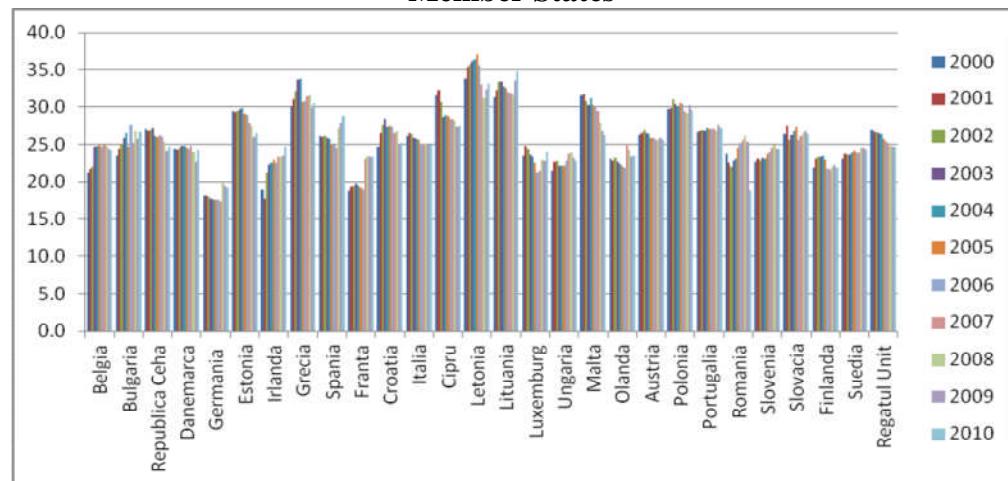

Figure 10. Share of Constructions in Gross Value Added in the Romanian Regions and the Counties of Sud Muntenia Region

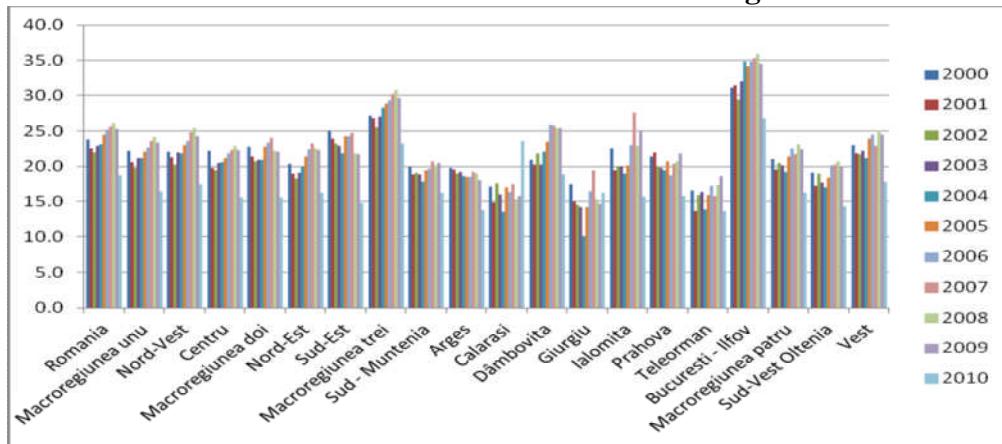

- For *services*, the differences between the EU member states and the regions of Romania are again significant. Thus the share of *trade, transport, accommodation and catering services and information and communications* in total value added has not recorded large variations between 2000-2008 in the EU countries, but increased towards the end of interval in countries such as Germany, Spain, France, Lithuania, Romania, Sweden, Slovenia, while decreasing in the United Kingdom, the Czech Republic, Estonia, Greece, Cyprus, Austria and Finland, the highest levels being recorded in Lithuania, Latvia and Poland (Figure 11). As regards the Romanian regions, there is a decrease in the share of this sector in 2010 in all regions, and relatively similar levels in most regions, except for Bucuresti-IIfov (Figure 12). In the Sud Muntenia region, the lowest share of this sector in gross value added was registered in the following counties: Calarasi, Giurgiu and Teleorman, and the higher in Dâmbovița, Prahova and Ialomița.

Figure 11. Share of Trade, Transport, Accommodation and Catering Services, and Information and Communications in Gross Value Added in Romania and the EU Member States

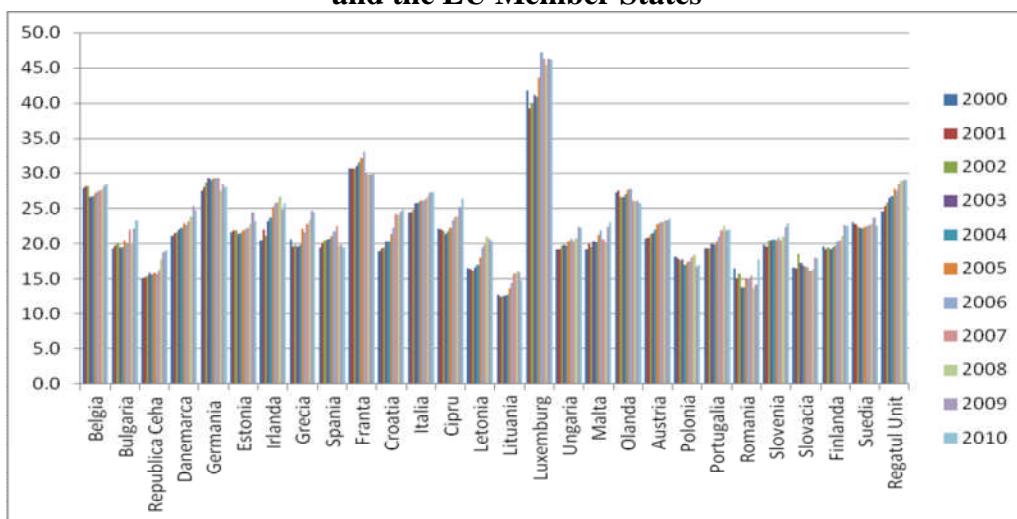

Figure 12. Share of Trade, Transport, Accommodation and Catering Services, and Information and Communications in Gross Value Added in the Romanian Regions and the Counties of Sud Muntenia Region

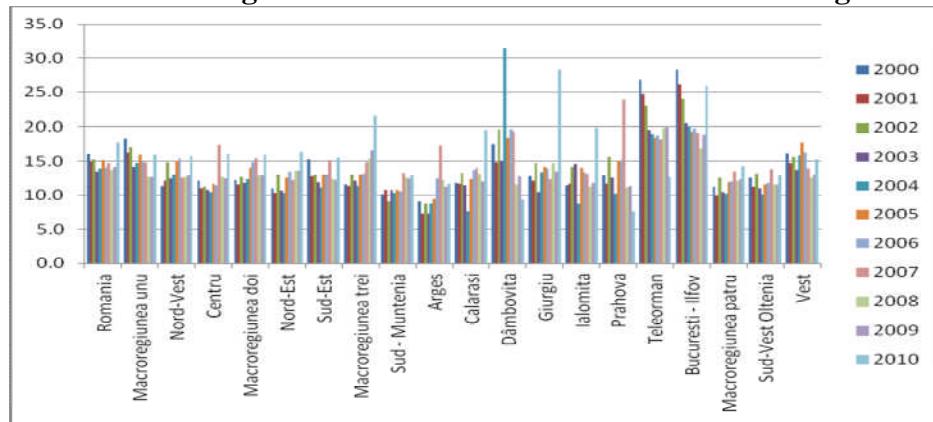

- With very few exceptions, the share of *financial and insurance activities, real estate, professional, scientific and technical services to companies* in total gross value added increased in the EU countries, especially towards the end of 2000-2010 interval, but the differences among countries remained large (Figure 13). Romania, along with Lithuania and the Czech Republic recorded some of the lowest shares of the sector (about 15%), although sharply rising in 2010. In all regions of Romania, high oscillations of this sector's share in total gross value added were noticed, and an increasing trend in 2010, but also level differences, ranging from 13% in Sud Muntenia and Sud-Vest Oltenia regions and 26% in the Bucuresti-Ilfov Region in 2010 (Figure 14). In the Sud Muntenia Region, the differences in share levels are larger, ranging from below 10% in the counties of Prahova and Dâmbovița (and marked downward trend towards the end of the analyzed period) and over 20% in Ialomița, Calarasi and, especially, Giurgiu counties (and increasing trend towards the end of the interval).

Figure 13. Share of Financial and Insurance Activities, Real Estate, Professional, Scientific and Technical Services to Companies in Gross Value Added in Romania and the EU Member States

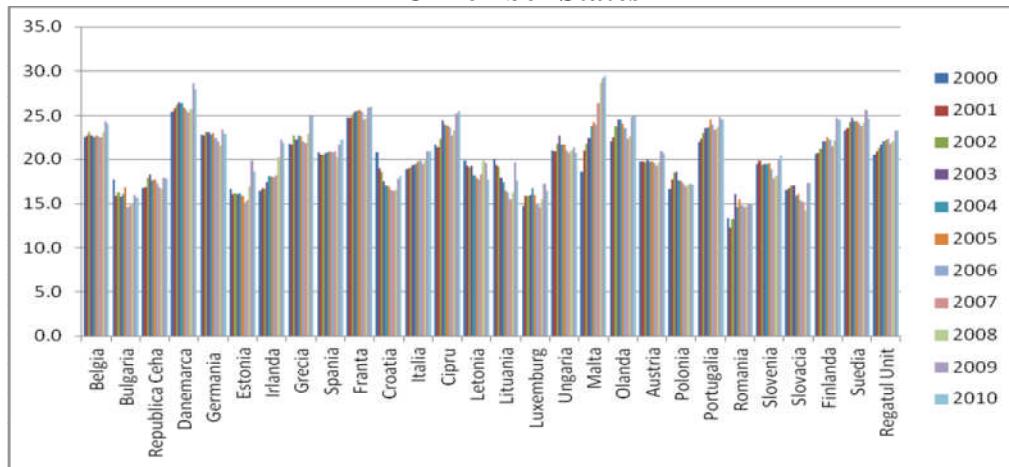

Figure 14. Share of Financial and Insurance Activities, Real Estate, Professional, Scientific and Technical Services to Companies in Gross Value Added in the Romanian Regions and the Counties of Sud Muntenia Region

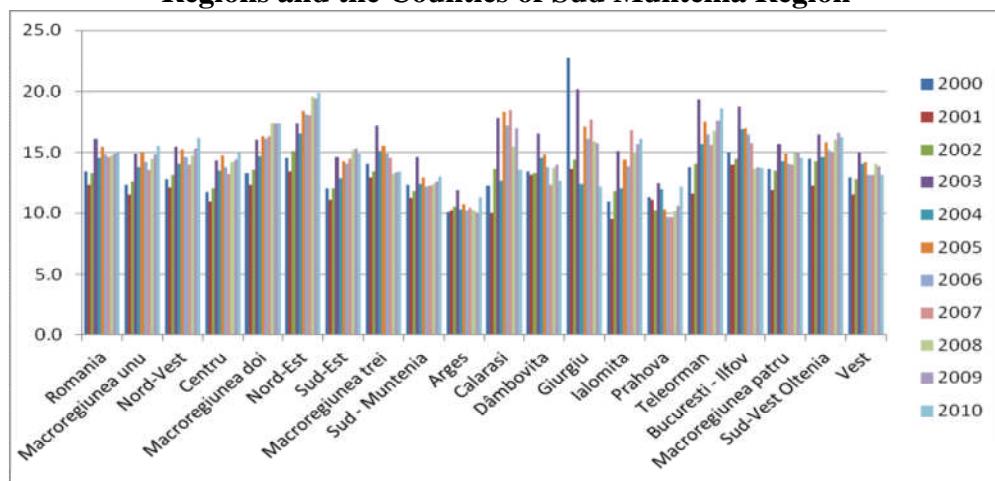

- Finally, notable differences between the EU countries reveal as regards the share of *public administration and defense, social security, education, health and social services, arts, performances and recreation, repair of household goods and other services to households* in total gross value added (Figure 15), with growing trend in the period under review. Romania, Bulgaria, the Czech Republic, Slovakia, and Luxembourg recorded the lowest shares of this sector (15-18%), while Denmark, Malta, Finland, Sweden, Portugal, Cyprus and the Netherlands the highest rates (about 25 % or more). In Romania, except for the Bucuresti-Ilfov region, generally it was recorded a trend to increase the share of this sector in regional gross value added, but with quite significant annual fluctuations, the highest shares being recorded in the Nord-Est Region (almost 20%) and the lowest in the Sud Muntenia Region (13% - Figure 16). Similar developments and big differences can be noticed within the Sud Muntenia Region - the lowest level of the share of this sector in gross value added were registered in Arges and Prahova counties and the highest in Calarasi, Giurgiu and Teleorman.

Figure 15. Share of Public Administration and Defense, Social Security, Education, Health and Social Services, Arts, Performances and Recreation, Repair of Household Goods and Other Services to Households in Gross Value Added in Romania and the EU Member States

Figure 16. Share of Public Administration and Defense, Social Security, Education, Health and Social Services, Arts, Performances and Recreation, Repair of Household Goods and Other Services to Households in Gross Value Added in the Romanian Regions and the Counties of Sud Muntenia Region

Conclusions

For Romania, the cohesion policy is particularly important as most regions show significant differences as compared to the EU average and the national average. Bridging the gap between countries, and thus diminishing poverty is the greatest challenge of the European countries in the context of European social cohesion.

The best known method of assessing the inter- and intra-regional gaps is through the GDP per capita. For countries and regions in Europe, the *GDP per capita* expressed for each country and region considered for analysis in relation to the EU28 average revealed large gaps both between the regions of the 13 New Member States and from the other 15 EU countries, but also large interregional disparities within most EU countries, including within some highly developed countries.

In Romania, the *GDP per capita at standard purchasing power parity* and related to the EU28 average increased in the period 2000-2010 to 47.0%, with a tendency towards stagnation in 2008-2010, due to the global economic crisis. The *inter-regional inequality rate* increased between 2001 and 2008, of pre-accession and post-accession to the EU, and all the more developed regions were those that have benefited most from this process. It declined, however, during 2009-2010, suggesting that one of the effects of the economic crisis was, in a first stage, reducing the territorial development inequalities due to the higher impact of the crisis precisely in the most developed regions. At the same time, the *development disparity rates* among regions revealed mostly an upward trend after 2007, which indicates that the regions that had good economic performance prior to EU accession have strengthened their positions, while the regions which had the worst economic performance remained all confined on the level of slow economic development, at best.

The *economic structure* plays an important role in the development of sub-national inequalities, because it affects the income levels and their regional distribution. In the literature, but also in the practice of policy making, certain typological groups were highlighted, designed to reduce, on the basis of several socio-economic features, to only a few major categories the mosaic of regions within a country/EU. Their usefulness is evidenced by the role they have in policy making of appropriate regional policies, representative of these categories of regions.

The analysis of sectoral economic structure of Romania's regions as compared to the EU countries revealed, overall, a relative trend of sector "convergence" in 2000-2008,

broken by the economic crisis, which initiated a process of divergence and emphasis on national/regional specialization, amid persistence of large structural differences between the EU countries and between the regions of Romania. Issues most important to be noticed concern: reduction in the share of *agriculture* in the structure of national and regional gross value added, even if Romania still recorded the highest share of this sector among the EU countries, maintaining the position of *industry* as main growth factor in Romania, with positive effects in terms of competitive specialization of developed areas and the overall economic development of areas with lower development level, increasing the importance of the contribution of *services* to the creation of national and regional added value, but with large oscillations the period 2000-2010, which indicates the presence of unexploited potential, both in terms of absolute advantage and productivity growth.

Regarding the Sud Muntenia Region, it is worth noticing the pronounced specialization of its counties in *agriculture* (counties in Southern part of the region, plus Dâmbovița County), *industry* (Argeș and Prahova), *constructions* (Giurgiu county, located close to Bucuresti-Ilfov, the most developed region of Romania, benefiting from the opportunity to attract businesses in sectors other than agriculture), while the *service* sector is somewhat less developed, although its importance is growing in all counties of the region.

References:

1. *Investing in Europe's Future - Fifth Report on Economic, Social and Territorial Cohesion*, European Union, 2010.
2. Chilian Mihaela-Nona, *Coeziunea economico-socială la nivel regional – Elemente de fundamentare a unor strategii naționale*, Editura Expert, Bucuresti, 2014 - Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013, Contract POSDRU/89/1.5/S/62988, Proiect “Cercetarea științifică economică, suport al bunăstării și dezvoltării umane în context European”, Institutul Național de Cercetări Economice “Costin C. Kirilescu”, București.
3. L.M. Lobao, G. Hooks, A.R. Tickamyer, Poverty and inequality across space: sociological reflections on the missing-middle subnational scale, *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society* 2008, 1, 89–113.
4. Constantin Daniela Luminița, *Elemente fundamentale de economie regională*, ASE, București, 2004.
5. Ghizdeanu Ion, *Prognoză regională*, Editura Mustang, București, 2010, ISBN 978-606-8058-23-8,
6. Ghizdeanu Ion, *Macroeconomie aplicată*, Editura BREN, București, 2007, ISBN 978-973-648-677,
7. Iordan Marioara, Albu Lucian Liviu, Ghizdeanu Ion, Chilian Nona Mihaela, Diaconescu Tiberiu, *Development Gaps in the Sud Muntenia Region of Romania*, ERSA Congress 2013, Palermo, 27-31 august 2013.

IMPACT OF CONFLICT MANAGEMENT ON EMPLOYEES' PERFORMANCE IN A PUBLIC SECTOR ORGANISATION IN NIGERIA

Olu, Ojo¹, Dupe, Adesubomi, Abolade²

Abstract:

This study investigated the impact of conflict management on employees' performance in a public sector organisation, a case of Power Holding Company of Nigeria (PHCN). This study adopted the survey research design. A total of 100 respondents were selected for the study using stratified sampling technique. Questionnaire was used to collect primary data. Data collected were analysed using descriptive statistics. Hypotheses were tested through regression analysis and correlation coefficient. The findings revealed that effective conflict management enhance employee's performance in an organisation and that organisation's conflict management system influences employee performance in the organisation. It was recommended that organisation should embark on training and retraining of its employees in area of conflict management so as to create a conducive working environment for the employees and that there should be efficient and effective communication between and among all categories of the employees the organisation. This will reduce conflicting situations in the organisation.

Keywords: Conflict management, employee performance, industrial relations, public sector organisation.

Introduction

Conflicts are inevitable. Conflicts are an everyday phenomenon in each organisation. There is growing recognition of the importance of conflict in an organisation. A recent survey indicated that managers spend a considerable portion of their time dealing with conflict and that conflict management becomes increasingly important to their effectiveness. Obisi (1996) argues that despite this fact peace forms one of the fundamental factors for enhanced productivity with resultant benefits to both the labour and management as well as for the economic development of the country. It will not be out of place therefore, to consider conflict as an inevitable and desirable factor in the work place. Conflict could be viewed as a situation of competition in which the parties are aware of the incomparability of potential future position in which each party wishes to occupy a position that is incompatible with the wishes of the other. Conflict could arise because of the employee quest to maximise profit while workers representatives are out to ensure continuous improved condition of living for their member. Conflict could also arise as a result of failure to honour agreed items on collective bargaining. Damachi (1999) emphasises that if those workers rights and employee prerogative are trampled upon, could also cause conflict. These include pay, condition of service, and fringe benefits among others. Azamosa (2004) observed that conflicts involve the total range of behaviours and attitudes that is in opposition between owners/managers on the one hand and working people on the other. It is a state of disagreement over issues of substance or emotional antagonism and may arise due to anger, mistrust or personality clashes.

Otobo (1987) writing on effects of strikes and lockouts examined resultant effects of industrial conflict at three levels namely psychological, political and economic. In all, every party to industrial action is affected. The need for an effective conflict management to ameliorate the problems emanating from conflict and assist organisation in their struggle for the attainment of corporate objective cannot be over emphasised. The general objective of this research paper is to access the effect of conflict management on employee

---

¹ Department of Business Administration, Faculty of Management Sciences, Osun State University, P. M. B. 2008, Okuku, Osun State, Nigeria, Tel. +2348034943925, e-mail: oluojo@yahoo.com , oluojo@gmail.com

² Department of Human Resource Management, Faculty of Management Sciences, Osun State University, P. M. B. 2008, Okuku, Osun State, Nigeria, Tel: 07033046492, e-mail: dupeabolade@gmail.com, adesubomi04@yahoo.com

performance in the public sector. The specific objectives are: (i) to identify the causes of conflicts in an organisation. (ii) to examine the consequences of conflict on employee's performance in the organisation. (iii) to investigate the methods employed by the organisation in solving conflict. (iv) to appraise the effect of conflict management on employee's performance.

Literature Review

The Concept of Conflict

One important task of management is to create an environment in which individuals and groups of people can cooperate with one another to achieve their goals and the goals of the organisation as a whole. Yet one persistent problem in organisations is that individuals and work groups compete for limited resources, power, status, etc. to the extent that their competition leads to disruption (or even enhancement) of cooperative endeavours. These competitions (bad or good) are generally referred to as conflicts.

Schramm-Nielsen (2002) defines a conflict as a state of serious disagreement and argument about something perceived to be important by at least one of the parties involved. According to Fajana (1995), conflict can be defined as a disagreement between two or more parties who perceive that they have incompatible concerns. It exists whenever an action by one party is perceived as preventing or interfering with the goals, needs or actions of another party. Conflict can be regarded as a reality of management and organisational behaviour and can be related to power and politics. Mullins (2005) sees conflict as behaviour intended to obstruct the achievement of some other person's goals. According to this author, conflict is based on the incompatibility of goals and arises from opposing behaviours. It can be viewed at the individual, group or organisational level.

Conflicts exist whenever an action by one party is perceived as preventing or interfering with the goals, needs, or actions of another party. Conflict can arise over a multiple of organisational experiences, such as incompatible goals, differences in the interpretation of facts, negative feelings, differences of values and philosophies, or disputes over shared resources. As defined above conflict tends to be associated with negative features and situations which give rise to inefficiency, ineffectiveness or dysfunctional consequences. But in some cases, it can actually stimulate creative problem solving and improve the situation for all parties involved. In this article, we simply view organisational conflict as competition by the individuals and groups for organisational resources and organisational rewards. Since industrial relations basically aims at the relationship among various actors in the workplace, it then becomes necessary to examine the causes and effects of conflict and to provide insights into how such relationship could be adequately performed.

Sources of Organisational Conflict

In order for conflict to occur, certain conditions must exist. It is thus imperative to understand the underlying conditions that can course conflict. In the words of Fajana (1995), conflicts can arise over a multiple of organisational experiences, such as incompatible goals, differences of values and philosophies or disputes over shared resources. Conflict is perception, so it begins when someone believes that another might obstruct his or her efforts. Conflict could arise because of the employer's quest to maximise profit while the workers representatives are out to ensure continuous improved condition of living for their member's conflict could also arise as a result of failure to honour agreed items on collective bargaining. Damachi (1999) emphasises those workers rights and employers prerogatives which when trampled upon, could cause conflict. These include pay, condition of services etc. Armstrong (1990) sees changes as another cause of conflict. Changes according to him are always with us but it is not always welcome. Resistance to change is natural and it arises because of habit once established, few of the

unknown, conformity to customary expected ways of behaviour, misunderstanding of implications of change and individual differences. Unless, it is well managed, he said, it could lead to conflict or even crises. Other causes of organisational conflict are competition for scarce resources, status in congruency, win-lose situations, the need for change, ambiguous rules and communication problems among others.

Functional Versus Dysfunctional Conflict

The distinction between functional conflict and dysfunctional conflict rest on whether the organisations interests are served. According Robbins (1978) some types of conflict support the goals of the organisation and improve performance; these are functional, constructive forms of conflict, they benefit the organisation. Functional conflict is commonly referred to in management circle as constructive or corporative conflict (Amason, 1986).

Dysfunctional or destructive conflicts, on the other hand, are the type of conflict that hinders organisational performance.

Schmidt (1974) conducts a study on group of executives and came out with the following positive and negative outcomes of conflict.

Positive outcomes of conflict are: Better ideas are produced, people were forced to search for new approvals, long standing problems surfaced were dealt with, people were forced to clarify their view, the tension stimulated interest and creativity, and that people had a chance to test their capacities.

Negative outcomes of conflict include: Some people felt defeated, distance between people increased, a climate of suspicion and distrust developed, people and departments that needed to corporate looked after only their own narrow interests, persistence-active or passive developed were team work was needed, and that some people left because of the turmoil.

Strategies for Conflict Management

A positive approach to organisational conflict is that it is absolutely necessary. Accordingly, opposition to ideas should be explicitly encouraged and both the stimulation and resolution of conflict should be encouraged. Even if this view is not hold by, management conflict in organisations is inevitable.

This inevitability of conflict is caused by forces residing both inside and outside the organisation.

The external environments of the organisation sometime change in ways that necessitate a reshuffling of priorities and resources allocation among internal subunits, and stimulate shifts in the balance of power and patterns of influence between them.

Therefore instead of avoiding conflict, organisations should endeavour to manage or reduce them to the benefit of the organisation.

There are several managerial strategies used in managing conflict, and essentially, they are directed at its cause, these include:

Controlling the Context: To minimise conflict that arises out of organisational design and layout strategies, management must formulate sound procedural strategies to institutionalise and channel conflict. If conflicts are inevitable and normal in organisational life, then proper procedures for solving them must be established.

Controlling the Issue in Dispute: The attempt here is to issue in an attempt to resolve the dispute. This involves separating issues into their smallest components and dealing with them separately in attempt to make it easier to resolve major disputes. Fractioning conflict issues help to avoid stalemate by making it possible for one party to concede on one issue without feeling it has lost the contest.

Controlling the Relationship Directly: In adapting this strategy, management hopes to change the attitudes of the group members or individuals toward each other. This

approach is more functional in inter-group conflict. Management directly intervenes in the dispute by physically separating the unit involved on holding direct negotiations between the units or individual or formally requiring intense interaction.

Altering the Individual Involved: Because altering the individual personality is much more difficult than altering his position in the organisation, it may be feasible to swap the individuals in dispute.

Develop a Common Set of Goal: Much of the conflict between groups in any social organization arises because the subsystems have different goals. Most managers are rewarded through pay increases, promotions etc to the extent that they accomplish the goals and the objectives of their particular subsystem is concerned about making itself look good and is also concerned about working with other subsystems towards common goals and objectives. An approach known as the “the organisational confrontation meeting” is developed by Beckhard to encourage organisational subsystems to work towards establishing and striving for common goals.

Conflict Resolution in Nigeria

This is the focal point of this study. It could be defined as the tools, methods, art or style of handling conflict. A union leader PHCN once said the best way to manage conflict is to prevent crises. Other methods of conflict resolution are discussed below.

Joint Consultation: This is a powerful tool for resolving conflicts. Joint consultation could be defined as a meeting between the workers and their employers where the relationships is seen not as terms of bargaining strength but in terms of their worth and ability to contribute to the subject being discussed. Hence, discussions focus on mutual interest to both sides. Subjects like welfare, canteen, safety, productivity and so on are discussed. It is perhaps the joint benefit to be derived from such meeting that makes joint consultation suitable for discussing problems in industry.

Mediation: The Trade Disputes Act of 1976 and amended by the Trade Disputes (Amendment) Act of 1977. Section 3 of the Act, provides a comprehensive process of dispute settlement aside the internal procedure. Under this Act, if the attempt to settle the disputes through enterprise's own machinery and procedures fails, the party shall within 7 days of failure meet together either by themselves or through their representatives under the presidency of a mediator to settle the disputes amicably.

Collective Bargaining: One important attribute of collective bargaining is that it is based on the principle of voluntarism. This means that both employees and management are expected to voluntarily iron out their differences.

Conciliation: A conciliator is appointed to look into the cases and circumstances of the disputes between employees and management and by negotiation with the parties attempt to bring about a settlement.

Arbitration: The arbitration procedure is generally time consuming, but it has the advantage of encouraging parties. In the interim, the Head of State or the Minister of labour can make the arbitration obligatory and binding if the possibility of a strike action is considered familial to public order or against the general interest, as in cases involving essential service.

Employees Performance in Organisation

The traditional human resource management approach to enhancing workers performance has centred on the assessment of past performance and the allocation of reward. That is, rewards were provided in exchange for performance. It is inevitable that workers performance improvement is something of direct interest only to management. Performance therefore becomes stereotyped as something of no intrinsic interest to the person doing the work. Performance is a reward. There are many small initiatives everyday

that help to improve workers performance. It is critical that the organisation selects the most useful measure of performance for the organisation as a whole and for the individuals within it. Single measures are unlikely to be sufficiently robust. Kaplan and Norton (1992) argue convincingly that the mix of measures which an organisation should use to assess its workers performance should be based around four different perspectives:

- Financial Measures: Such as sales growth, profits, cash flow and increased market share.
- Customer Measures: That is, the customer perspective, which looks at, for example, delivery time, service quality, product quality.
- Internal Business Measures: Cycle time, productivity employee skills, labour turnover.
- Innovation and Learning Perspective: Including such elements as ability to innovate and improve.

The focus must be on what is achieved: results are what count.

Research Methodology

In this study, survey research design was used. Data were collected from sampled employees of organisations selected for the study in order to determine the relationship between organisational performance (dependent variable) and conflict management (independent variable). This study examines Power Holding Corporation of Nigeria (PHCN) where their staff constitutes the study population. Simple random sampling method was used in selecting our respondents. This method gives every employee of the organisation equal chance of being selected as part of the sample elements. The sample size selected is 115 employees out of which 100 respondents filled and returned the questionnaire for our analysis. This means that we have 87% response rate. To ensure the validity of the research instrument for this study, content validity which deals with item validity and sampling validity is used to ensure adequate by the instrument of the scope implied by the subject of study. In addition, experts in the field also helped in the evaluation of the question items of the instrument and adequacy of the sampled elements of the population by the measuring instrument used (Ojo, 2003). The judgement that an instrument is measuring what it is supposed to is primarily based upon the logical link between the questions and the objectives of the study. In this study, the test-retest reliability was used to check the degree of consistency of the instrument. This was done by distributing questionnaires on two different occasions to determine the level of consistency. The results obtained were not the same but highly correlated which implies that the research instrument is reliable for the research work. Data collected through the questionnaire were analysed using descriptive statistics while regression, Pearson product moment coefficient of correlation and student's t-test were employed to test the hypotheses and establish the relationship between conflict management and its implications on organisations performance.

Analysis and Discussion of Results

This section of the study presents the major results that emanated from the test of hypotheses. Relevant data gotten from the field through the questionnaire that deals with the objectives of the study were analysed and interpreted accordingly. The research hypotheses were also tested in order to determine their validity or otherwise. Each hypothesis was, however, tested separately to determine its relevance in the light of the available evidence from data gathered and analysed in this study. The two hypotheses were tested with the aid of regression analysis and correlation coefficient.

Hypothesis 1

Ho: Effective conflict management does not affect employee's performance

H1: Effective conflict management affects employee's performance

Employee morale will be affected as result of conflict in an organisation

Null hypothesis (Ho)	Tcal	Ttab	Df	Decision
Effective conflict management does not affect employee performance	6.78	2.35	0.05	Reject Ho and Accept Hi

Decision Rule: The decision rule here is to reject Ho if T-calculated is greater than T-table ($t\text{-cal} > t\text{-tab}$). Therefore, the above table depicts the t-calculated to be 6.78 while the t-table is 2.35. This shows that effective conflict management affects employee morale and this will affect employee's performance in an organisation. The null hypothesis (Ho) is rejected while the alternative hypothesis (H1) is accepted.

Hypothesis 2

Ho: Conflict management system does not influence employee performance in an organisation.

H1: Conflict management system influence employee performance in an organisation.

Conflict in an organisation will lead to low employee performance

Null hypothesis (Ho)	Tcal	Ttab	Df	Decision
Conflict management system does not influence employee performance in an organisation	7.39	2.35	0.05	Reject Ho and Accept Hi

Decision Rule: The decision rule here is to reject Ho if T-calculated is greater than T-table ($t\text{-cal} > t\text{-tab}$). Therefore, the above table depicts the t-calculated to be 6.78 while the t-table is 2.35. This shows that conflict management system influence employee performance in an organisation and this will lead to low employee performance. Thus the null hypothesis (Ho) is rejected and alternative hypothesis (H1) is accepted.

Conclusion

For an organisation to grow effectively and efficiently it depends on the way it manages the conflict within its organisation. Having studied the opinions of the various stakeholders as far as this research is concerned, it should be noted that the employee's should be flexible and should direct their energy towards the achievement of organisational goals and objectives. It should be more than a target, against which performance is routinely assessed, in viable and vibrant plan for success of the organisation. This research work has effectively addressed the effect of conflict management on employee performance in a public sector organisation like (PHCN). That the existence of the organisation can be threatened by conflict among the different level of management in the organisation. This research work analysis the clear picture of important role which conflict management play on employee performance and the entire organisation in the public sector (PHCN). In view of this, the researchers rightly conclude that if the organisation can effectively and efficiently manage conflict within its operation, this will lead to high level of organisational performance which will result into achievement of the organisational goals and objectives. Successfully managing conflict has a domino effect, allowing managers to create a workplace where employees can thrive.

Recommendations

Based on the findings of this research, the researches make the following recommendations:

1. Since conflict is indispensable in an organisation, management should not take it with kids' glove as it can influence the employee performance, and this can either mar or make the organisation in achieving its stipulated objectives from time to time.
2. The organisation should embark on training and retraining of its employees in area of conflict management so as to create a conductive working environment for the employees.
3. There should be efficient and effective communication between and among all categories of the employees the organisation. This will reduce conflictful situations in the organisation.
4. Problems of shared resources among the employees by the management should be dealt with before it affects the performance of the organisation.
5. Management should formulate policies that will ensure that conflicts that may occur within the organisation are quickly resolved.

References:

1. Amason, A. C. (1996). Distinguishing the Effects of Functional and Dysfunctional Conflict on Strategic Decision Making: Resolving a Paradox for Top Management Teams. *Academy of Management Journal*, pp. 123-148.
2. Azamosa O. (2004) Industrial Conflict in Nigerian Universities: The case of the Academic Staff Union of the University Teacher's Strike of December2002 - June 2003. Dept. of Sociology, Anthropology and Applied Social Sciences, Bristol University.
3. Armstrong, M. (1990). A Hand Book of Paper Resources. Paper BackEdition.
4. Damachi, U.G. (1988). Creating Industrial Peace in Nigeria" in Damachi U.G and Tayo Fashoyin (eds.) Contemporary Problems in Nigerian Industrial Relations.
5. Fajana, S. (1995). Industrial Relations in Nigeria: Theories and Features. Lagos: Pamef Press Ltd.
6. Kaplan, S. and Norton, J. (1992). The Balanced Scorecard: Measures that Drive Performance. Harvard Business Review. (January-February) pp.71-80.
7. Mullins, L. J. (2005). *Management and Organisational Behaviour*, 7th Edition, Essex: Prentice Hall.
8. Obisi, C. (1996). *Industrial Relations*. Ibadan: Freeman Productions.
9. Ojo, O. (2003). *Fundamentals of Research Methods*. Lagos: Standard Publications.
10. Otobo, D. (1987). Organised Labour and Structural Adjustment Policies in Nigeria, in Dafe Otobo (ed.) Further Readings in Nigerian Industrial Relations.
11. Robbins, S. P. (1978) Conflict Management and Conflict Resolution Are not Synonymous Terms. *California Management Review*, (winter) p.70.
12. Schmidt, W. H. (1974). Conflict: A Powerful Process for (Good or Bad) Change. *Management Review*, (December) p. 5.
13. Schramm-Nielsen, J. (2002) "Conflict Management in Scandinavia" Department of International Communication and Management, Copenhagen Business School, Denmark.

UNEMPLOYMENT FORECAST IN ROMANIA ON THE SHORT-TERM

Mihaela, Savu¹, Delia, Teselios²

Abstract:

This paper presents two ways of forecasting the number of unemployed. One method is the one used by the National Commission for Prognosis, and the second is proposed by the authors and uses the absolute average change. The obtained results predict an increase in the number of unemployed in the next four years in Romania. Figures obtained through the proposed method are contrary to the values given by the National Commission for Prognosis, which shows a decrease of the indicator between 2013-2016. The economic situation of our country makes us believe that a reduction in the number of unemployed is beneficial, but difficult to achieve in the current period.

Keywords: number of unemployed, forecasting, absolute average change

JEL Code: E24

1. Introduction

Unemployment in the current period is a registered imbalance at any national economy. This phenomenon is also reflected in our country, normally, with certain features. Unemployment, having its premises in the malfunctions of the social economy, in the field of employment, was a constant companion of the transition to market economy (Bădulescu, 2006).

The way of manifestation of unemployment in Romania was strongly determined by the transformations that Romanian economy had to bear. In the early '90s the first people who were affected by the redundancies were women (Enache, 2013). The passing of the years changed the percentage of people affected by unemployment, so that in 1997 the number of male unemployed exceeded the number of females unemployed. This trend is ongoing, and the higher rate of the unemployed is among the male.

Reducing the number of unemployed that started in 1999 was interrupted by the economic – financial crisis. However , the current crisis, although having a global nature, a number of countries have coped with the shock much better than others , contributing substantially to the growth of the global economy (Mihai and Mîndreci, 2013). Romania, unfortunately, is not in this group of countries, and macroeconomic indicators have demonstrated this. The number of unemployed increased both as a result of the crisis and the decisions taken in previous years. Lately, at the level of the Romanian economy, there is a reduction in job security amid unemployment rate (Toțan et al, 2012).

2. Forecast number of unemployed in the Romanian economy

The period between 1991 - 2012 highlights the dynamics of unemployment in the Romanian economy. Unemployment will be analyzed in terms of the number of unemployed and the figures come from official sources: National Institute of Statistics and the Ministry of Labour, Family and Social Protection for the Elderly.

In absolute value, the registered unemployment in our country is highlighted in the Table 1, which shows both the number of registered unemployed at the end of each year and the number of unemployed by sex characteristic. Nationally, the number of unemployed had a sinuous evolution, with increases and decreases in the indicator for the analyzed period [9].

¹ PhD Lecturer, [Faculty of Management Marketing in Economic Affairs](#), "Constantin Brancoveanu" University of Pitesti, ioneci_mihaela@yahoo.com

² PhD Lecturer, [Faculty of Management Marketing in Economic Affairs](#), "Constantin Brancoveanu" University of Pitesti, delia_teselios@yahoo.com

Table 1. Number of unemployed in Romania (persons)

Year	Total	F	M
1991	337440	208457	128983
1992	929019	563065	365954
1993	1164705	685496	479209
1994	1223925	693342	530583
1995	998432	551492	446940
1996	657564	355435	302129
1997	881435	428620	452815
1998	1025056	485181	539875
1999	1130296	530119	600177
2000	1007131	471608	535523
2001	826932	381139	445793
2002	760623	339520	421103
2003	658891	286271	372620
2004	557892	234592	323300
2005	522967	219224	303743
2006	460495	191449	269046
2007	367838	166626	201212
2008	403441	187228	216213
2009	709383	302124	407259
2010	626960	264401	362559
2011	461013	203677	257336
2012	493775	210795	282980

Source: The Romanian Statistical Yearbook 1994 – 2012, <http://www.anofm.ro/statistica>

This paper proposes a way to forecast the number of unemployed in the Romanian economy. In forecasting the number of unemployed we will use the method of global projection of population based on the absolute average change (medium growth). It should be noted that these projections are based on the previous evolution of the unemployed number, and the results are reliable if the same conditions and influence factors are kept just like in the past [10].

We modify the notations specific to the formula of global projection of population, to use it to forecast the number of unemployed. In this case, the formula becomes:

$$S_{tk} = S_m + k * \bar{\Delta} \quad (1)$$

Where: S_{tk} - number of the unemployed at the moment t_k

S_m - number of the unemployed at the moment t_m

k - number of years separating the two periods

$\bar{\Delta}$ - absolute average change

It should be noted that the chosen forecasting method leads to better results in the short time, but can be also used on medium and long ranges. We expect the number of unemployed, using the method shown, for a period of four years. The way of determination will be used for the total number of unemployed, and for each category of unemployed by sex characteristic. Achieving this requires initially calculating the absolute average change based on the data in Table 1 and using the formula for time series:

$$\bar{\Delta} = \frac{\sum \Delta_{t/t-1}}{n} = \frac{y_n - y_0}{n-1} (2)$$

Where: $\bar{\Delta}$ - absolute average change

y_n - value of the last term of the time series

y_0 - value of the first term of the time series

n - number of terms of the time series

Values obtained by calculating for absolute average change are presented in Table 2.

Table 2. Absolute average change specific to the number of unemployed

	2012	$\bar{\Delta}$
Unemployed(total)	493775	7444
Unemployed (female)	210795	111
Unemployed (male)	282980	7333

Source: Developed by authors based on the values in Table 1

During 1991 - 2012 the trend in unemployment was rising with an absolute average change of 7.444 people. Unemployed male follows the same trend as the total number of unemployed, increasing by an average of 7333 people. The number of unemployed women decreases on average by 111 people.

Forecasting the number of unemployed through medium growth method determines an evolution similar to the previous one. In this sense, the forecast for the period 2013 - 2016 highlights an increase in unemployment in the Romanian economy. We calculate for 2013 because official data are not currently available and the comparison between reality and our result will soon be able to be checked.

Table 3. Number of unemployed by average growth method

Year	Number of unemployed (total)
2013	501219
2014	508663
2015	516107
2016	523551

Source: Developed by authors based on the values in Table 2

From Table 3 we observe that the number of unemployed slightly exceeds 500,000 in 2013. In the year 2014 calculations reveal a number of 508.663 unemployed. Year 2015 recorded a total of 516.107 unemployed, as in 2016 to reach 523.551 people unemployed. Growth determined by the method of absolute average change reflects in a true manner the increasing evolution of the economy in the last 22 years.

Table 4. Number of unemployed women by average growth method

Year	Number of unemployed (female)
2013	210906
2014	211017
2015	211128
2016	211239

Source: Developed by authors based on the values in Table 2

The number of unemployed women is increasing, as the evolution of the 22 years analyzed. This increase will lead to 211.239 unemployed females in the year 2016. According to figures determined by calculation, the increase is done gradually and the differences are not as significant as the total number of unemployed. Year 2013 will have a total of 210.906 unemployed females. In 2014 this number will increase to 211.017, and in 2015 we recorded 211.128 unemployed among females.

Table 5. Number of unemployed men by average growth method

Year	Number of unemployed (male)
2013	290313
2014	297646
2015	304979
2016	312312

Source: Developed by authors based on the values in Table 2

Unemployed male during 1991 - 2012 is growing, and the calculations confirm the same trend in the future. The increase will lead to a number of 290,313 unemployed males in the year 2013. Year 2014 will have a total of 297.646 unemployed male, increasing from the official values in 2012. In 2015 it will reach a level of 304,979 unemployed among males, as in 2016 to reach 312.312 unemployed males.

The method chosen to forecast the number of unemployed has its limits, but in spite of them we believe that the resulting values are close to reality.

At the national level, National Commission for Prognosis develops forecasts on short, medium and long term regarding the social-economic development of our country. Depending on the forecasts for the period 2013 - 2016, the number of unemployed in Romania is highlighted in Table 6.

Table 6. Forecast of the number of unemployed in Romania (thousands of persons)

Year	Number of unemployed
2013	438
2014	435
2015	420
2016	415

Source: Medium-term forecast 2013 - 2017 - Autumn 2013 version <http://www.cnp.ro/ro/prognoze>

Official data shows a downward trend in the number of unemployed. The figures provided by the National Commission for Prognosis predict a continuing downward trend as in the period 2009 - 2011, recording at the end of 2016 a total of 415 thousand unemployed. At the end of 2013 is expected to register a total of 438 thousand unemployed, decreasing

from 2012 when there were 493 thousand unemployed. For 2014, the National Prognosis Commission anticipates that there will be 435 thousand unemployed in the Romanian economy, and in 2015, we will record a total of 420 thousand unemployed. The downward trend is kept for the last year of forecast, so that the official figures offer a positive perspective on the evolution of unemployment in the coming years [10].

This paper presents for the unemployment forecast period 2013 - 2016 two opinions: National Commission for Prognosis and authors calculations using one of the methods of designing global population. Interesting is the comparison between the two views, because the differences are already noticeable, where the National Forecast Commission considers that there will be a decrease in the number of unemployed, and the authors consider that following the calculations performed there will be an increase in this indicator.

Table 7 shows the forecast provided by the National Commission for Prognosis (N.C.P.) on the number of unemployed at the end of the year and the results of calculations performed by the authors using the absolute average change.

**Table 7. Comparisons of forecasting the number of unemployed
(thousands of persons)**

Year	Authors calculations	N.C.P.
2013	501	438
2014	508	435
2015	516	420
2016	523	415

Source: Developed by authors based on the values in Table 3 and medium term forecast 2013-2017
- Autumn 2013 version <http://www.cnp.ro/ro/prognoze>

The upward trend in unemployment forecast obtained by using absolute average change reflects, in fact, the dynamics of unemployment in the period 1991-2012. The present situation in our country leads us to believe that in the coming years the number of unemployed will not be reduced, if not adopt sustainable measures to reduce unemployment.

Clearly, forecasts show otherwise, but it is interesting to note in the next period the results of this indicator.

3. Conclusions

Forecasting unemployment is a useful information for the economy, especially since the unemployment phenomenon has implications for macroeconomic and microeconomic level. Despite the fact that the two ways of forecasting the number of unemployed are contrary, it is beneficial for the economy to reduce it and to increase employment. In this situation, both the authorities and the private sector must attract European funds to improve economic and social situation in Romania (Marin, 2013). Attracting the European funds with fiscal policy decisions, monetary policy, policy of employment can lead to economic growth (Chilarez, 2010) and thus the unemployment is reduced.

We believe that reducing unemployment is a national goal, because unemployment is not low in Romania. It is just hidden in the countryside, abroad and in official statistics (Voinea, 2009). This reality is confirmed by the annual composite index "Standard of living, employment and social inclusion". Romania together with Bulgaria have the lowest values of the index among the European states (Dindire L.M., 2012).

4. Bibliography:

- 1.Bădulescu A. (2006), *Şomajul în România. O analiză retrospectivă (1991 - 2005)*, Revista Economie teoretică și aplicată, nr. 2/2006 [Online] available at: http://www.ectap.ro/somajul_in_romania_o_analiza_retrospectiva_1991_2005_de_alina_b_adulescu/a40/ [accessed on 16.12.2013], p. 71
- 2.Chilarez D. (2010), *Înfluența și efectele deciziilor de politică fiscală în manifestarea crizei în România*, Revista Strategii Manageriale, nr. 1(7), [Online] available at: <http://www.strategiimanageriale.ro/article-2010-id-42-revista.nr..1.%287%29.html> [accessed on 17.12.2013], p.48
- 3.Dindire L. M. (2012), *Human capital-main competitive advantage in the creative economy and in the knowledge-based society. Assessment model of the nations' human capital – the case of the EU countries*, The 6th International Days of Statistics and Economics, Praga, Cehia, 13-15 septembrie 2012, pp. 316-326
- 4.Enache Sorina (2013), *Interdependența dintre piața muncii și șomaj în economia postcriză*, Revista Economie Teoretică și Aplicată, nr. 8, [Online] available at: <http://www.ectap.ro/interdependenta-dintre-piata-munciisi-somaj-in-economia-postcriza-de-sorina-enache/a894/> [accessed on 16.12.2013], p. 94, 97
- 5.Grigorescu R. (coord.) (2010), *Statistică*, Editura Independența Economică, Pitești
- 6.Marin A. C. (2013), *Local și regional în dezvoltarea durabilă*, Editura Sitech, Craiova, p. 71
- 7.Mihai I.I., Mîndreci G. (2013), *Realități și perspective economice ale BRICS și G7*, Revista Strategii Manageriale, Nr. 2 (20), [Online] available at: http://www.strategiimanageriale.ro/images/images_site/articole/article_ee2ec83c16affaa65_1a1b3b21a6042e9.pdf [accessed on 17.12.2013], p. 76
- 8.Mihăescu C. (2005), *Demografie. Concepțe și metode de analiză*, Editura Oscar Print, București
- 9.Savu M., Bursugiu M. (2013), *Evoluția șomajului în România*, Revista Strategii Manageriale, nr. 3(21), [Online] available at: <http://www.strategiimanageriale.ro/article-2013-id-59-revista.nr..3.%2821%29-147-evolutia.somajului.in.romania.html> [accessed on 17.12.2013]
10. Savu M. (2013), *Tendințe ale șomajului în România*, Editura Sitech, Craiova, 2013
11. Țoțan L. Ș., Geamănu M., Tudose G. (2012), *Mutării structurale ale forței de muncă din România, după 1990*, Revista Română de Statistică, nr. 9, [Online] available at: http://www.revistadestatistica.ro/Articole/2012/RRS09_2012_a5_ro.pdf [accessed on 14.12.2013], p. 3
- 12.Voinea L. (2009), *Sfârșitul economiei iluziei*, Editura Publica, București, p. 108
13. Anuarul statistic al României 1994 – 2012
- 14.Prognoza pe termen mediu 2013 – 2017 – varianta de toamnă 2013 [Online] available at: <http://www.cnp.ro/ro/prognoze> [accessed on 5.01.2014]
- 15.<http://www.anofm.ro/statistica>

PROGNOZA ŞOMAJULUI ÎN ROMÂNIA PE TERMEN SCURT

Mihaela, Savu¹, Delia, Teselios²

Rezumat:

Lucrarea prezintă două modalități de prognozare a numărului de şomeri. O metodă este cea utilizată de către Comisia Națională de Prognoză, iar a doua este propusă de autoare și folosește modificarea medie absolută. Rezultatele obținute prognozează o creștere a numărului şomerilor în următorii patru ani în România. Cifrele obținute prin intermediul metodei propuse sunt contrare valorilor prezentate de către Comisia Națională de Prognoză, care prezintă o scădere a indicatorului în intervalul 2013 – 2016. Situația economică a țării noastre ne determină că considerăm că o reducere a numărului şomerilor este benefică, dar dificil de realizat în perioada actuală.

Cuvinte cheie: număr de şomeri, prognoză, modificare medie absolută

Cod JEL: E 24

1. Introducere

Şomajul în perioada actuală reprezintă un dezechilibru înregistrat la nivelul oricărei economii naționale. Acest fenomen se regăseşti şi la noi în țară, în mod normal, având anumite particularități. Şomajul, avându-și premisele în disfuncționalitățile economiei sociale, în domeniul ocupării forței de muncă, a reprezentat un însotitor permanent al perioadei de tranziție la economia de piață (Bădulescu, 2006).

Modul de manifestare a şomajului în România, a fost puternic determinat de transformările pe care economia românească a fost nevoită să le suporte. La începutul anilor '90 primele persoane care au fost afectate de disponibilizări au fost femeile (Enache, 2013). Trecerea anilor, a modificat ponderea persoanelor afectate de şomaj, astfel încât, din anul 1997 numărul persoanelor de sex masculin şomere a depășit numărul persoanelor de sex feminin aflate în şomaj. Această tendință se păstrează în continuare, ponderea mai mare în rândul şomerilor este deținută de către persoanele de sex masculin.

Reducerea numărului şomerilor începută în anul 1999, a fost întreruptă de criza economico – finanțiară. Totuși, actuala criză, deși a avut un caracter global, o serie de țări au făcut față șocului, mult mai bine decât altele, contribuind substanțial la dinamica economiei mondiale (Mihai și Mîndreci, 2013). România, din păcate, nu se află în acest grup de state, iar indicatorii macroeconomici au demonstrat acest fapt. Numărul şomerilor a crescut, atât ca efect al crizei, cât și a deciziilor adoptate în anii anteriori. În ultima perioadă la nivelul economiei românești, se remarcă o reducere a siguranței locurilor de muncă pe fondul cronicizării şomajului (Țoțan et al, 2012).

2. Prognoza numărului de şomeri în economia românească

Intervalul 1991 – 2012 evidențiază dinamica numărului şomerilor din economia românească. Şomajul va fi analizat din punct de vedere al numărului şomerilor, iar cifrele provin din surse oficiale: Institutul Național de Statistică și Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice.

În valoarea absolută, şomajul înregistrat la nivelul țării noastre este evidențiat în tabelul 1, care prezintă atât numărul şomerilor înregistrați la finalul fiecărui an, cât și numărul şomerilor după caracteristica sex. La nivel național numărul şomerilor a cunoscut o evoluție sinuoasă, cu creșteri și scăderi ale indicatorului pentru perioada analizată.[9]

¹ Lect. univ. dr., Universitatea Constantin Brâncoveanu, Facultatea Management Marketing în Afaceri Economice Pitești, ionecl_mihaela@yahoo.com

² Lect. univ. dr., Universitatea Constantin Brâncoveanu , Facultatea Management Marketing în Afaceri Economice Pitești

Tabelul 1. Numărul şomerilor din România (pers.)

An	Total	F	M
1991	337440	208457	128983
1992	929019	563065	365954
1993	1164705	685496	479209
1994	1223925	693342	530583
1995	998432	551492	446940
1996	657564	355435	302129
1997	881435	428620	452815
1998	1025056	485181	539875
1999	1130296	530119	600177
2000	1007131	471608	535523
2001	826932	381139	445793
2002	760623	339520	421103
2003	658891	286271	372620
2004	557892	234592	323300
2005	522967	219224	303743
2006	460495	191449	269046
2007	367838	166626	201212
2008	403441	187228	216213
2009	709383	302124	407259
2010	626960	264401	362559
2011	461013	203677	257336
2012	493775	210795	282980

Sursa: Anuarul statistic al României 1994 – 2012, <http://www.anofm.ro/statistica>

Lucrarea de față propune o modalitate de prognozare a numărului şomerilor la nivelul economiei românești. În prognozarea numărului şomerilor vom folosi metoda de proiectare globală a populației bazată pe modificarea medie absolută (sporul mediu). Trebuie menționat că aceste progrone au la bază evoluția anterioară a numărului şomerilor, iar rezultatele obținute sunt viabile dacă se mențin aceleasi condiții și factori de influență ca în trecut. [10]

Modificăm notațiile specifice formulei pentru proiecția globală a populației în vederea utilizării acestaia la prognozarea numărului de şomeri. În această situație, formula devine:

$$S_{tk} = S_m + k * \bar{\Delta} \quad (1)$$

unde: S_{tk} - numărul şomerilor la momentul t_k

S_m - numărul şomerilor la momentul t_n

k - numărul de ani ce separă cele 2 perioade

$\bar{\Delta}$ - modificarea medie absolută

Trebuie menționat că metoda de prognoză aleasă conduce la rezultate mai bune pe termen scurt de timp, dar poate să fie folosită și pe intervale medii și lungi. Prognozăm numărul şomerilor, folosind metoda prezentată, pentru o perioadă de 4 ani. Modul de determinare va fi utilizat pentru numărul total al şomerilor, precum și pentru fiecare categorie în parte de şomeri, în funcție de caracteristica sex. Realizarea acestui demers necesită în primă fază calcularea modificării mediei absolute pe baza datelor din tabelul nr. 1 și utilizând formula proprie seriilor cronologice:

$$\bar{\Delta} = \frac{\sum \Delta_{t/t-1}}{n} = \frac{y_n - y_0}{n-1} (2)$$

unde: $\bar{\Delta}$ - modificarea medie absolută

y_n - valoarea ultimului termen al seriei cronologice

y_0 - valoarea primului termen al seriei cronologice

n - numărul de termeni ai seriei cronologice

Valorile obținute prin calcul pentru modificarea medie absolută sunt prezentate în tabelul 2.

Tabelul 2. Modificarea medie absolută specifică numărului şomerilor

	2012	$\bar{\Delta}$
Şomeri (total)	493775	7444
Şomeri (feminin)	210795	111
Şomeri (masculin)	282980	7333

Sursa: Realizat de autoare pe baza valorilor din tabelul nr. 1

În perioada 1991 – 2012 tendința numărului şomerilor a fost de creștere cu o modificare medie absolută de 7.444 de persoane. Numărul şomerilor de sex masculin se încadrează în aceeași tendință ca și numărul şomerilor total, crescând în medie cu 7.333 de persoane. Numărul şomerilor de sex feminin scade în medie cu 111 de persoane.

Prognozarea numărului şomerilor prin metoda sporului mediu determină o evoluție asemănătoare cu cea anterioară. În acest sens, prognoza pentru intervalul 2013 – 2016 ne evidențiază o creștere a numărului şomerilor la nivelul economiei românești. Calculăm pentru anul 2013, deoarece în acest moment datele oficiale nu sunt disponibile și comparația dintre realitate și rezultatul nostru se va putea verifica în curând.

Tabelul 3. Numărul şomerilor prin metoda sporului mediu

An	Nr. şomeri (total)
2013	501219
2014	508663
2015	516107
2016	523551

Sursa: Realizat de autoare pe baza valorilor din tabelul nr. 2

Din tabelul 3 observăm că numărul şomerilor depășește cu puțin 500.000 de persoane în anul 2013. La nivelul anului 2014 calculele au evidențiat un număr de 508.663 de şomeri. Anul 2015 înregistrează un număr de 516.107 de şomeri, ca în 2016 să ajungă la 523.551 de persoane aflate în şomaj. Creșterea determinată prin metoda modificării medii absolute reflectă într-o manieră fidelă evoluția crescătoare în cei 22 de ani de la nivelul întregii economii.

Tabelul 4. Numărul şomerilor de sex feminin prin metoda sporului mediu

An	Nr. şomeri (feminin)
2013	210906
2014	211017
2015	211128
2016	211239

Sursa: Realizat de autoare pe baza valorilor din tabelul nr. 2

Numărul şomerilor de sex feminin este în creştere, la fel ca evoluția din cei 22 de ani analizați. Această creștere va conduce la obținerea unui număr de 211.239 de persoane de sex feminin şomere la nivelul anului 2016. Conform cifrelor determinate prin calcul creșterea se realizează gradual, diferențele nu sunt la fel de semnificative ca la nivelul numărului total al şomerilor. Anul 2013 va înregistra un număr de 210.906 persoane de sex feminin aflate în şomaj. În 2014 acest număr va crește la 211.017, iar în 2015 se vom înregistra 211.128 de şomeri în rândul persoanelor de sex feminin.

Tabelul 5. Numărul şomerilor de sex masculin prin metoda sporului mediu

An	Nr. şomeri (masculin)
2013	290313
2014	297646
2015	304979
2016	312312

Sursa: Realizat de autoare pe baza valorilor din tabelul nr. 2

Numărul şomerilor de sex masculin în perioada 1991 – 2012 este în creștere, iar calculele confirmă aceeași evoluție în viitor. Creșterea va conduce la obținerea unui număr de 290.313 persoane de sex masculin şomere la nivelul anului 2013. Anul 2014 va înregistra un număr de 297.646 şomeri de sex masculin, în creștere față de valorile oficiale din anul 2012. În 2015 se va atinge un nivel de 304.979 de şomeri în rândul persoanelor de sex masculin, ca în 2016 să ajungem la 312.312 şomeri de sex masculin.

Metoda aleasă pentru prognoza numărului şomerilor are limitele ei, dar încăciudă acestora considerăm că valorile rezultate se apropie de realitate.

La nivel național Comisia Națională de Prognoză elaborează prognoze pe termen scurt, mediu și lung privind dezvoltarea economico – socială a țării noastre. În funcție de prognozele realizate pentru intervalul 2013 – 2016 numărul şomerilor din România este evidențiat în tabelul 6.

Tabelul 6. Prognoza numărului şomerilor în România (mii pers.)

An	Număr şomeri
2013	438
2014	435
2015	420
2016	415

Sursa: Prognoza pe termen mediu 2013 – 2017 – varianta de toamnă 2013 <http://www.cnp.ro/ro/prognoze>

Datele oficiale prezintă o tendință de scădere a numărului şomerilor. Cifrele oferite de către Comisia Națională de Prognoză prevăd continuarea tendinței de scădere din perioada 2009 - 2011, înregistrând la finalul anului 2016 un număr de 415 mii de şomeri. La finalul anului 2013 se preconizează să se înregistreze un număr de 438 mii de şomeri, în scădere față de anul 2012, când erau 493 mii de şomeri. Pentru anul 2014, Comisia Națională de Prognoză anticipatează că în economia românească vor exista 435 mii de şomeri, iar la nivelul anului 2015, vom înregistra un număr de 420 mii de şomeri. Tendința de scădere se păstrează pentru ultimul an din prognoză, astfel încât cifrele oficiale oferă o perspectivă pozitivă privind evoluția în următorii ani ai şomajului. [10]

Lucrarea prezintă pentru prognoza şomajului în perioada 2013 – 2016 două opinii: Comisia Națională de Prognoză și calculele realizate de autori folosind una dintre metodele de proiectare globală a populației. Interesantă este realizarea unei comparații între cele

două opinii, deoarece diferențele sunt deja sesizabile, în situația în care Comisia Națională de Prognoză consideră că se va înregistra o scădere a numărului de șomeri, iar autorii în urma calculelor realizate consideră că se va obține o creștere a acestui indicator.

Tabelul 7 prezintă prognoza oferită de Comisia Națională de Prognoză (C.N.P.) privind numărul șomerilor la sfârșitul anului și rezultatele calculelor realizate de autori folosind modificarea medie absolută.

Tabelul 7. Comparații ale prognozelor numărului șomerilor (mii pers.)

An	Calcule autori	C.N.P.
2013	501	438
2014	508	435
2015	516	420
2016	523	415

Sursa: Realizat de autoare pe baza valorilor din tabelul nr. 3 și Prognoza pe termen mediu 2013 – 2017
– varianta de toamnă 2013 <http://www.cnp.ro/ro/prognoze>

Evoluția crescătoare obținută prin prognozarea numărului șomerilor folosind modificarea medie absolută reflectă, de fapt, dinamica numărului șomerilor din perioada 1991 – 2012. Situația prezentă din țara noastră ne determină să credem că în următorii ani numărul de șomeri nu se va reduce, dacă nu se adoptă măsuri sustenabile de reducere a șomajului.

În mod evident, prognozele sunt contrare, dar interesant este să observăm în perioada viitoare rezultatele înregistrate de acest indicator.

3. Concluzii

Prognozarea șomajului reprezintă o informație utilă pentru economie, cu atât mai mult cu cât fenomenul șomajului are implicații la nivel macroeconomic și microeconomic. În ciuda faptului că cele două modalități de prognozare a numărului de șomeri sunt contrare, este benefic pentru economie reducerea acestuia și creșterea gradului de ocupare. În această situație, atât autoritățile, cât și sectorul privat trebuie să atragă fonduri europene pentru îmbunătățirea situației economice și sociale din România (Marin, 2013). Atragerea fondurilor europene împreună cu deciziile de politică fiscală, de politică monetară, de politică a ocupării forței de muncă pot să conducă la creștere economică (Chilarez, 2010) și implicit la reducerea șomajului.

Considerăm că reducerea șomajului este un deziderat la nivel național, deoarece șomajul nu este deloc mic în România. El este doar ascuns în mediul rural, în străinătate și în statistică oficială (Voinea, 2009). Această realitate este confirmată de indicele compozit anual Standardul de viață, de muncă și incluziune socială. România alături de Bulgaria înregistrează cele mai mici valori ale acestui indice dintre statele europene (Dindire L.M., 2012).

4. Bibliografie:

- 1.Bădulescu A. (2006), *Șomajul în România. O analiză retrospectivă (1991 - 2005)*, Revista Economie teoretică și aplicată, nr. 2/2006 [Online] Disponibil la adresa: http://www.ectap.ro/somajul_in_romania_o_analiza_retrospectiva_1991_2005_de_alina_b_adulescu/a40/ [Accesat la 16 Decembrie 2013], p. 71
- 2.Chilarez D. (2010), *Influența și efectele deciziilor de politică fiscală în manifestarea crizei în România*, Revista Strategii Manageriale, nr. 1(7), [Online] Disponibil la adresa: <http://www.strategiimanageriale.ro/article-2010-id-42-revista.nr..1.%287%29.html> [Accesat la 17 Decembrie 2013], p.48
- 3.Dindire L. M. (2012), *Human capital-main competitive advantage in the creative economy and in the knowledge-based society. Assessment model of the nations' human capital – the*

- case of the EU countries*, The 6th International Days of Statistics and Economics, Praga, Cehia, 13-15 septembrie 2012, pp. 316-326
4. Enache Sorina (2013), *Interdependența dintre piața muncii și șomaj în economia postcriză*, Revista Economie Teoretică și Aplicată, nr. 8, [Online] Disponibil la adresa: <http://www.ectap.ro/interdependenta-dintre-piata-munciisi-somaj-in-economia-postcriza-de-sorina-enache/a894/> [Accesat la 16 Decembrie 2013], p. 94, 97
  5. Grigorescu R. (coord.) (2010), *Statistică*, Editura Independența Economică, Pitești
  6. Marin A. C. (2013), *Local și regional în dezvoltarea durabilă*, Editura Sitech, Craiova, p. 71
  7. Mihai I.I., Mîndreci G. (2013), *Realități și perspective economice ale BRICS și G7*, Revista Strategiei Manageriale, Nr. 2 (20), [Online] Disponibil la adresa: http://www.strategiimanageriale.ro/images/images_site/articole/article_ee2ec83c16affaa651a1b3b21a6042e9.pdf [Accesat la 17 Decembrie 2013], p. 76
  8. Mihăescu C. (2005), *Demografie. Concepțe și metode de analiză*, Editura Oscar Print, București
  9. Savu M., Bursugiu M. (2013), *Evoluția șomajului în România*, Revista Strategiei Manageriale, nr. 3(21), [Online] Disponibil la adresa: <http://www.strategiimanageriale.ro/article-2013-id-59-revista.nr..3.%2821%29-147-evolutia.somajului.in.romania.html> [Accesat la 17 Decembrie 2013]
  10. Savu M. (2013), *Tendințe ale șomajului în România*, Editura Sitech, Craiova, 2013
  11. Țoțan L. Ș., Geamănu M., Tudose G. (2012), *Mutării structurale ale forței de muncă din România, după 1990*, Revista Română de Statistică, nr. 9, [Online] Disponibil la adresa: http://www.revistadestatistica.ro/Articole/2012/RRS09_2012_a5_ro.pdf [Accesat la 14 Decembrie 2013], p. 3
  12. Voinea L. (2009), *Sfârșitul economiei iluziei*, Editura Publica, București, p. 108
  13. Anuarul statistic al României 1994 – 2012
  14. Prognoza pe termen mediu 2013 – 2017 – varianta de toamnă 2013 [Online] Disponibil la adresa: <http://www.cnp.ro/ro/prognoze> [Accesat la 5 Ianuarie 2014]
  15. <http://www.anofm.ro/statistica>

HARMONISATION AND FISCAL COMPETITION IN THE EUROPEAN UNION

Dănuț, Chilarez¹, George-Sebastian, Ene²

Abstract:

Despite all efforts to harmonize the economic and political systems, the economic globalization and the intensification of capital mobility also created the conditions of a fiscal competition between the EU member states. Currently, in the European Union there is not a fully integrated European tax system, which has an impact on how the same decision of fiscal policy is transmitted at the level of each member state.

The present paper summarizes some pros/cons regarding the orientation of the fiscal harmonisation efforts in a manner allowing governments to use the fiscal policy as an instrument of public policy in their efforts to cope with the asymmetric macroeconomic shocks and the adjustment of the macroeconomic indicators.

Key words: European Union; fiscal harmonisation, fiscal policy, fiscal sovereignty, fiscal competition

JEL Classification: G38, F36

1. Introduction

In the context of EU's general policy, the fiscal policy is considered essential for all EU countries. Nonetheless, their fiscal independence is constrained both by the non-distorting of the competition obligation within the Single Market and the need for fitting into the Maastricht convergence criteria (1993), incorporated in the "Stability and Growth Pact (2008)" and more recently in the "Fiscal Pact" (2013), pursuing **the coordination** of the national fiscal policies to ensure a climate of stability and fiscal prudence.

In order to achieve the objectives set, through the stability and convergence projects, the Member States have expressed their intention of accepting the change of their tax systems as a result of a regulatory coordination process, aiming at tax harmonisation in compliance with the two principles of European integration: the principle of accepting all the countries' fiscal policies, under certain conditions, and the principle of subsidiarity, as vertical relations between the European institutions and the national governments, with the aim of ensuring the European Union's freedoms and protection of the single market. The extent and the limits of the fiscal harmonisation process have been the subject of often divergent opinions and debates, so that the results of this process have mostly failed to occur especially in the field of indirect taxation.

Currently, in the European Union there is not an integrated European tax system, but a junction of different national tax systems. Such diversity has made the national tax systems become sometimes generators of tax competition. In the context of the differences in the tax regimes and the tax rates level, the primary objective of fiscal policy within the EU was to avoid distortion of competition on the single European market.

Due to the processes of regionalisation and harmonisation of the economic and political systems and the manifestation of the financial crisis in recent years in the Member States, there was a series of financial imbalances that have directly affected the tax bases especially in the area of direct tax, with negative effects on government tax revenue. These circumstances have brought into discussion once again the lack of a common fiscal policy and of effective tax coordination within the European Union.

The debates and views on harmonisation and tax competition in the European Union have also been visible in the literature especially since the '90s when many experts,

---

¹ PhD Lecturer Faculty of Finance and Accounting, "Constantin Brâncoveanu" University-Pitești, Romania, email: dan_chilarez@yahoo.com

² PhD Associate Professor Faculty of Finance and Accounting, "Constantin Brâncoveanu" University-Pitești, Romania, email: george_sene@yahoo.com

politicians and authors have expressed different opinions on the architecture of a common fiscal policy, oscillating between a centralised fiscal policy as a result of tax standardisation, including a standardisation of the tax rates (full harmonisation) or of a compatibilisation of diversity as a result of a simple coordination of the national tax systems.

According to some authors, the European Union should have the power to set and collect taxes and not only to make recommendations to the Member States on the fiscal policy measures (Trovato, 2007).

In a market economy, the tax system is one of the most important instruments of fiscal policy the state uses in the social and economic activities (Ioneci M., Marcu N., 2007).

According to other authors, the fears concerning the low tax jurisdictions and the possible side effects are not founded. On the contrary, these jurisdictions are trying to find their place domestically. In case the process were stopped by the tax harmonisation, the European Union would be less convergent than ever before (Smith 1999).

The tax competition generates responsible fiscal policies that can help increase the mobility of capital and the liberalisation of economies (Mitchell, 2002).

Furthermore, there are several points of view based on empirical studies concerning the effects of tax competition on capital mobility and international labour correlated with the income tax at a regional and national level (Bretschger and Hettich, 2002).

The methodology used in this study is based on assessments of the theory, research and interpretations of the literature and analyses of the practical activity specific to the fiscal field at national, European and international levels, on which some opinions and proposals were founded and formulated.

2. Tax harmonisation, achievements and limitations

Tax reforms in most Member States differ in scope and depth, ranging from the implementation of own tax policies by increasing or reducing the tax burden and the implementation of some elements of European fiscal policy in compliance with the EU charges or recommendations, with multiple implications both for taxpayers and decision makers.

Practice has shown that the European economic integration processes triggered the outsourcing within the Union, of some state-specific issues, including the fiscal ones whose impact can have effects on other member states or can affect the two decisive factors: ensuring community freedoms and protecting the single market.

In order to diminish these effects, together with the launch of the “European single market project” the clear focus was on the tax harmonisation that should be based on the rule of the Community policies prevalence in relation to the national ones, so that the national tax regulations are restructured and adapted as uniformly as possible, and the fiscal relations between the EU Member States rely on fiscal neutrality.

In this regard, at the Commission’s initiative, several measures were taken at different stages to promote a better coordination of the national tax systems of the Member States in order to make them compatible with the Community law and with the jurisprudence of the EU Court of Justice, mainly aiming at the elimination of discrimination and double taxation, preventing unintended cases of non-taxation and tax evasion and reducing the compliance costs entailed by including the non-residents in the provisions of several tax systems.

Although tax harmonisation at Community level was stipulated by the EU Treaties and they were initially intended as an immediate objective both for indirect taxes and direct ones, this process was implemented with difficulty, encountering a number of obstacles also due to the fact that the European Community’s and the Member States’ fiscal policy objectives were and are different. The Community aims at achieving the economic and monetary union, while the Member States aim to guarantee as immediate objective the

insurance of the fiscal resources necessary to meet their national responsibility and to cover the public spending, animated by the desire to continue to use taxation as financial, economic and social leverage.

Over time, the tax harmonisation process has created a series of controversies on the limitations of the regulatory interventions in which one should act from the level of the EU bodies, taking into consideration the content approaches of the direction given to harmonisation. If the concept of harmonisation is envisaged as a generic term, it can be understood either as a compatibility of the differences or as an elimination of the differences. Harmonisation, between these possibilities, may be the result of the evolution of some actions that have aims ranging from a “fiscal unification” in the sense of equalising the tax rates and bases, as well as of the regulations and procedures, up to “a tax coordination” that ensures the coexistence of the tax systems in the Member States, so that the policy-makers work together to avoid the possible fiscal actions, to lead to “negative externalities” on other Member States, and the own tax systems to pursue the same objectives.

According to some opinions, none of these limit-solutions is appropriate to the stage reached by the economic integration in the EU. “The tax unification” does not have a legal basis (given not only the circumscribed limiting provisions of the EC Treaty on tax matters, but also the existence of the subsidiarity principle), nor political support (as long as the EU’s institutional structure is not a federal one) and neither economic rationality (in the absence of unification of economic policies at EU level). On the other hand, the mere “tax coordination” corresponds to a level of economic and political integration much less advanced than that achieved so far within the EU and it is incapable of achieving the desideratum of “neutrality” (D. Negrescu, A. Comanescu, 2008).

However, the fiscal harmonisation process triggered from the EU regulatory interventions ranging from tax coordination actions to fiscal equalisation actions, respectively of the tax rates and bases, or of the tax collection regulations and procedures, or through combined actions, so that the tax systems pursue the same goals and objectives, which do not affect the single European market.

If the first harmonisation initiatives were not well received by the Member States because they wanted to be very radical, being directed towards equalising all the tax rates and bases, starting with the ‘90s they have become more moderate, but their effect still allowed the national tax systems to differ significantly, especially in the case of direct taxes, if we consider the type of tax, the tax base, the tax rates, and the administrative and collection procedures. With reasons, in order to have comparability of the data concerning the national accounts classification, and within them, the taxes used by each Member State, in 1995 the ESA 95 - European System of Accounts was created.

The first harmonisation efforts were particularly aimed at indirect taxes in order to eliminate the obstacles of exercising the freedoms of goods establishment and movement, of services and of capital, but also to eliminate border controls and to limit unfair tax competition between states. In this regard, the EU’s fiscal strategy was focused mainly on customs duties, on VAT and excise duties, in time a large number of directives as legal basis being established and implemented for each area, yielding competences in favour of the Community, or a limitation of the Member States’ competence (Costas, 2006), so that we are currently witnessing:

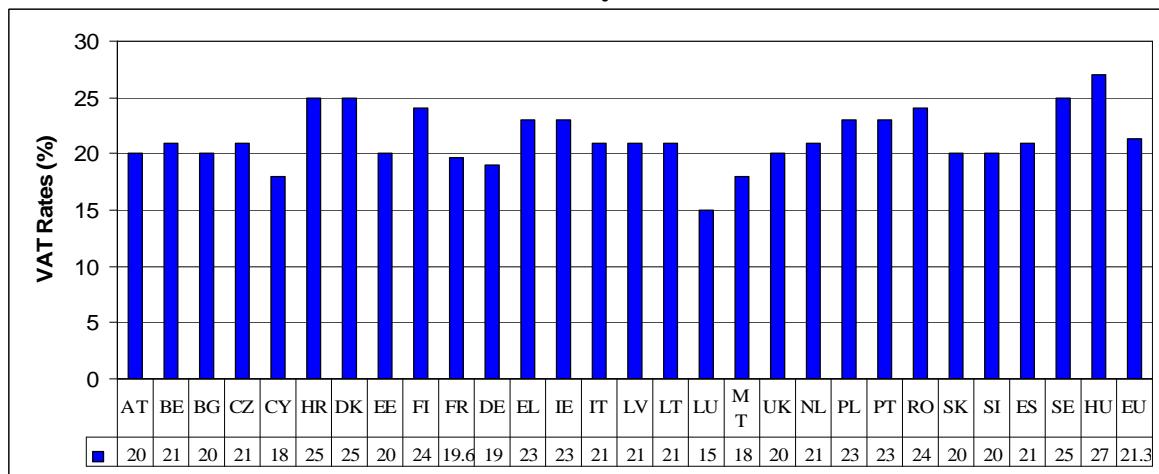
- exclusive competence in the field of customs duties, where the Member States are not allowed to charge both intra-community and international trade, the Community having the power to adopt legislation or to conclude international treaties;

- shared competence between the Community and the Member States, as in the VAT field, where the Community legislation does not allow the Member States to maintain or establish any other charge on the turnover, but leaves it up to each Member State to establish a level of the tax

rates which must fall within an interval between 15% and 25% and at most two shares reduced to at least 5%), or, as it is the case of harmonised excise duties, whose dimension must be determined in compliance with a level stipulated by the Community directives.

Even if through successive Community regulations a Community regime was outlined, applicable to the indirect taxes, nevertheless, in the VAT case, as main indirect tax in the Member States, there are significant differences in the tax rates (Chart 1), which entitles us to say that the situation is far from achieving the goal of tax harmonisation up to the level of getting close to or unifying the tax rates.

Chart 1. VAT Rates Applied in the Member States of the European Union -Situation at 1st July 2013

Source: Made by the authors using data from following sources: European Commission Taxation and Customs Union, VAT Rates Applied in the Member States of the European Union- taxud.c.1(2013)2823545

In the field of direct taxes, tax harmonisation was much more limited, mainly aiming at not affecting free competition on the market, minimising the evasion possibilities and avoiding double taxation based on the bilateral agreements between the Member States and, not least, avoiding the negative effects of competition between the Member States, in particular avoiding the transfer of the tax basis through the migration phenomenon of the businesses seeking the most favourable tax regime. The last goal would be considered fully justified if we consider that there has recently been a trend identifiable worldwide but also within the EU as part of the tax basis to be increasingly more elastic depending on the tax rates, migrating to tax zones as favourable as possible.

The achievement of the objectives proposed in the field of direct taxes harmonisation has been hampered by two obstacles that have boosted each other: on the one hand, the unanimity rule, which requires that all the EU Member States have to agree with a Community decision on taxation (tax rates or bases), and on the other hand, due to a lack of convergence of views on the limits of this approach (the structure of the tax basis or maximum or minimum limits of the tax rates). The first proposals on the harmonisation of the tax rates were raised in the reports of “Neumark” (1963) and “Van den Tempel” committees (1971), but they were not completed.

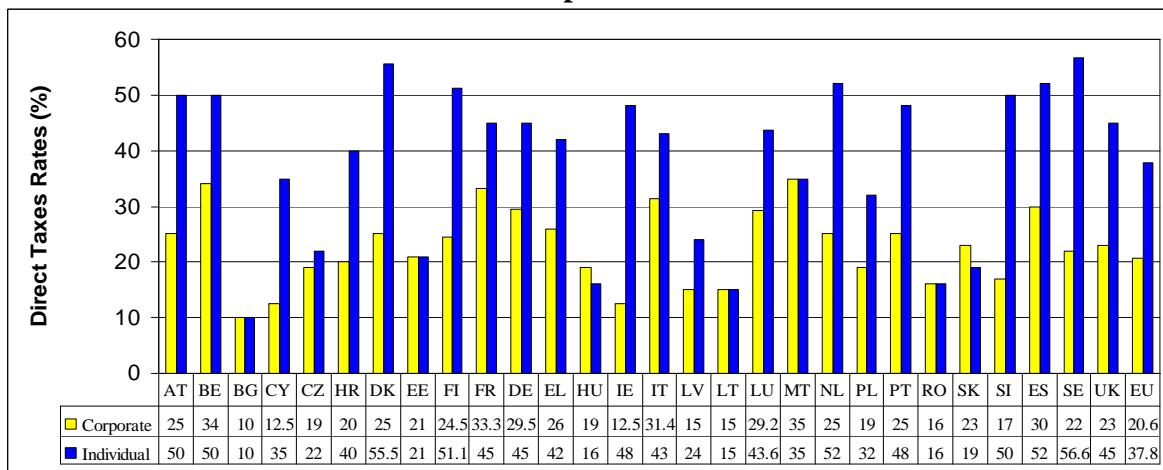
An example of the small-step evolution in the tax harmonisation process, in the field of direct taxation is the taxation of companies because it is believed there is a risk that very low tax rates in a country, or the various tax cuts unfairly attract companies from competing countries with effects on tax bases erosion in their countries of origin. In this respect, we have to mention the efforts to achieve a rapprochement of the regulatory or administrative provisions of the Member States to establish a common consolidated

corporate tax base (CCCTB) that applies to a company's entire activity regardless of where it operates in the European Union. The complexity of the problems and the diversity of recommendations and implications on this aspect addressed by the different committees of experts and specialists, to whom we have resorted in time, make the perspective of concluding these efforts uncertain.

If in the field of company taxation, the harmonisation concerns were more intense, in the field of taxation by individuals such concerns were limited to a few measures on the income from capital movements (interest, royalty) to avoid the international double taxation.

A comparative analysis of the tax rates of the profits made by companies and also the income of individuals highlights the big differences in the 28 EU Member States (Chart 2).

Chart 2. Direct tax rates – corporate and individual income (%) within the European Union in 2013

Source: Made by the authors using data from following sources: KPMG-Global
<http://www.kpmg.com/Global/>

Although the tax rates as comparison elements can be discussed in terms of the tax bases structure to which they apply (in the case of company taxation) and of the tax methods (separate or global taxation for individuals), we find that there are significant differences, even between the countries where the methods for determining the tax bases are similar.

We are thus witnessing difference of tax bases from 10%, as it is the case of Bulgaria, up to levels of 35% in Malta and 34% in Belgium and France. We can generally notice that the 15 EU countries up to the enlargement from 2000 record high tax rates: Germany (29.55%), France (33.33%), Belgium (34%), Italy (31.4%), Luxembourg (29.22%), etc. There are large differences between the countries which joined the EU after the enlargement in 2000: Bulgaria (10%), Cyprus (12.5%) as compared to Estonia (21%) and Slovakia (23%).

The same significant differences are also recorded in the field of income tax by individuals, where we find marginal rates at a minimum level of 10% in Bulgaria, up to 56.6% in Sweden to or 55.56% in Denmark without taking into account the case of Bulgaria, and in Romania's case and in other countries' case we talk about a flat tax, unlike the progressive taxation which is much more aggressive.

As shown in Chart no. 1 and 2, in terms of harmonisation of tax rates, all efforts ended in failure, so today we are witnessing a level of taxation in the Member States that differ strongly in a fairly wide interval.

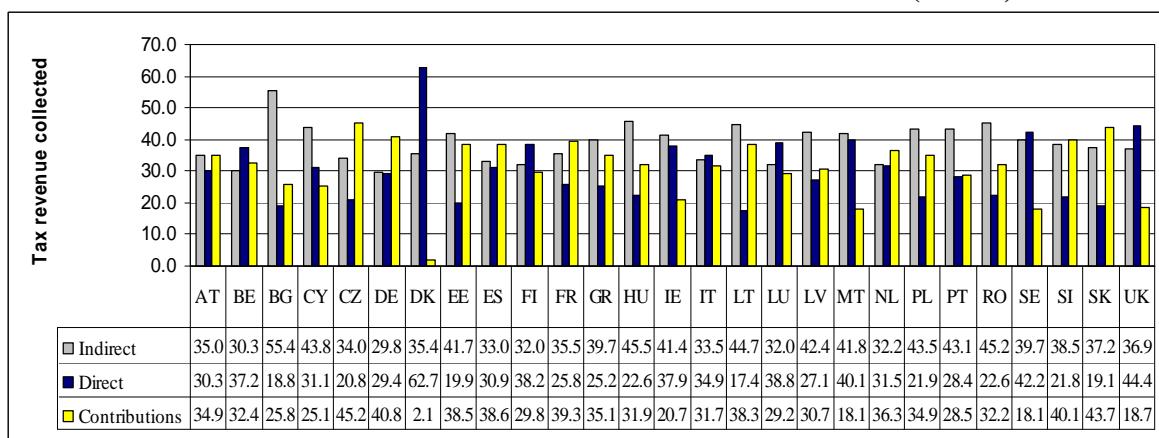
In the absence of Community decisions on the taxation bases or rates in line with the developments that followed, Community law imposed itself in the field of direct taxes as well, through the establishment of directives aimed at a structural harmonisation meant to regulate some areas, such as: taxation for subsidiaries, affiliates located in several Member

States and elimination of double taxation, the achievement of a common system of taxation applicable to mergers, divisions and contributions to the establishment of a company, taxation of savings and royalties, etc.).

It should be noted that within the European Union there are significant differences in taxation philosophy and in terms of tax structure in total tax revenue. Moreover, it is known that while developed countries have tax systems focused on direct taxes, the less developed countries, particularly the ones which have recently become Member States, apply tax systems focused on high indirect taxes and social contributions.

The low taxation rates of corporations and of personal income applied to the Member States that joined the EU after 2000 represent a significant part of the reasons why their tax revenues collected are reduced as share in the total tax revenues. From this point of view, according to the data available for 2010 (Chart 3), the situation is as follows:

Chart 3. The structure of tax revenues in the Member (EU 27)

Source: Made by the authors using data from following sources:
European Commission Taxation and Customs Union

We note that while among the EU-15 Member States the share of direct, indirect taxes and contributions are relatively close, in the new Member States direct taxation occupies the lowest levels (Lithuania (17.4%), followed by Bulgaria (18.8%) and Slovakia (19.1%), Romania (22%). All these countries have adopted tax systems with fixed rates leading to a significant reduction in direct taxes as compared to the indirect ones.

In terms of the share of indirect taxes in total of taxes collected, the top positions are occupied by Hungary (45.5 %), Bulgaria (55.4%) and Romania (45.2 %) compared to 38.6 % EU27 average.

In the case of social contributions there are major differences between the developed countries from the former EU – 15, such as those between Germany and France, focusing on *such collections* and those from Denmark, Sweden and the UK, where the share of social contributions is reduced, given that the latter covers a large part of social security charges from other taxes while its share of total direct tax revenue is among the lowest in the states (the former EU - 15).

The difficulties occurred in the process of tax rates harmonisation prompted the European Union to use other means easier to accept and implement, such as those aimed at developing common rules, fiscal coordination and cooperation between the Member States within the Union.

Given the above, we can say that at least in the field of direct taxation, the harmonisation efforts have largely failed. The Member States continue to regard fiscal policy as a component of national sovereignty and their tax systems differ substantially due to the differences between the economic and social structures but also due to the conceptual differences on the role of taxation in general, and of a certain tax, in particular.

3. Expressions and trends in tax competition

The use of the tax competition concept is presented in the literature in terms of its significance as a tax-setting strategy in a non-cooperative game between jurisdictions – whether countries or states or provinces within a federation – with each setting some parameters of its tax system in relation to the taxes set by others (Keen M., 2008), or more broadly as a reduction of taxes, which entails the possibility that certain categories of taxable persons or legal entities choose to locate assets or their income tax sources in those tax residences that meet at the highest level the optimal combination between a low tax burden and/or the public goods received.

Depending on the purposes set, tax competition occurs depending on the orientation of the governments in the countries applying it, and it aims at:

- attracting foreign direct investment, considered increasingly important for generating employment in the EU;
- attracting mobile financial capital (portfolio investments), useful for financing investments, strengthening the financial markets and for obtaining comparative advantages in supplying financial services;
- attracting intra-firm financial flows that can be channelled into their own tax jurisdictions by attracting those corporate functions used for the international transfer of profits;
- attracting highly qualified labour force.
- attracting buyers (indirect taxpayers) in border areas, but not only, in particular buyers of products subject to VAT or excise duties, in case there are significant differences between them.

Tax competition in the EU can be viewed as a competition between the Member States' tax jurisdictions in which everyone wants to become more fiscally attractive for different categories of direct or indirect taxpayers. Such an assessment from the investors may cover several qualitative and quantitative parameters that refer to:

- acceptability of tax rates by setting lower rates compared to others charged in other jurisdictions;
- providing incentives (discounts, deductions, exemptions) in establishing the tax bases;
- flexibility and transparency of taxation calculation regulations and methods;
- infrastructure and operation of the tax management and administration system at central and local level;
- provision of facilities related to the environmental conditions or in ensuring the infrastructure necessary for the business establishment or development.

Such tools promoted by the central and local governments can positively influence the increase of capital and labour mobility, each taxpayer being interested in having the most lucrative opportunities to achieve the greatest return on income before or after taxation. In search of such opportunities, taxpayers leave their national residence state borders, thus penalising those tax systems with high marginal tax rates and/or substantial regulations, which translates into an increase in the tax basis and hence in the total revenues in the host countries.

In the recent years and especially in the period before the crisis, the phenomena of tax burden transfers within the EU have increased through more and more diverse ways in terms of form and nature. Such trends have also been encouraged by the increase of the international capital flows, by the financial innovations, the regulation of the financial markets and by the newly created opportunities for tax evasion, with diminishing effects of the ability to achieve the public finances and recording fiscal deficits for some Member States.

As a reaction to these imbalances there was criticism especially from the representatives of the developed Member States who considered their manifestation a result of the insufficient harmonisation of fiscal policies in the EU, but also of efficient tax non-coordination, allowing

the Member States' governments (especially those of the new members) to use fiscal policy instruments as a means of allocating taxable material with high mobility (capital and jobs) in their tax jurisdictions under conditions of tax competition.

4. Tax harmonisation versus tax competition

Given everything mentioned above, we may bring some pros and cons to the tax harmonisation process in terms of the extent and limits in which this process should be continued, by recourse to the option for full harmonisation or harmonisation based on tax coordination with the implicit acceptance of some tax competition elements.

In the proposed approach, we must remember our point of view that due to the complexity of the mechanisms and the implications involved by the integration process and the need to get aligned with the constituent Treaties of the European Union, the functioning and objectives of the tax system of a Member State cannot be addressed independently, especially when its interaction with those of other states have negative external influences, especially on the smooth functioning of the single European market. Thus, a form of fiscal harmonisation is inevitable, and a number of issues may be arguments in favour of tax harmonisation, such as:

- elimination of discrimination and the risk of double taxation;
- preventing the unintended non-taxation cases and of tax evasion, especially in the intra-Community transactions;
- preventing the loss of revenue associated with tax competition and the weakening of revenue mainly through migration of national tax bases between the Member States, in search of a more favourable tax regime;
- reducing the compliance costs entailed by including the non-residents under the provisions of several tax systems;
- lack of appreciation by some Member States in relation to others, of the benefits of a single market, but also in terms of international distribution of tax revenues;
- distorting of the establishment and thus of the allocation of budgetary resources, with negative consequences on the level of financing public expenditure.

Also, the lack of a single coordinated system can influence the way in which the same fiscal policy decision is transmitted and applied at EU level, in each state, thus recording different effects from those expected to be achieved.

If tax harmonisation based on tax coordination would lead to the removal of the mentioned drawbacks, we believe that achieving full harmonisation would not be necessary, which would involve the maintenance of certain manifestation conditions of tax competition, based on the following arguments, among which there are some interdependence relationships:

a) in the context of economic and social imbalances, full harmonisation may create a vulnerability of the national fiscal policies, through the inability to defend itself from the changes in the economic conditions and in particular the effects of certain economic and financial crises. Given that the global economy is facing great difficulties, the issue of the state's active involvement in the economic and social life has made a comeback in an attempt to mitigate the effects of the existing and potential imbalances, including through the use of fiscal policy as a macro-stabilisation lever. During the recent crisis, many countries have found it necessary to increase the maximum rates of income tax, adopting one of the following two approaches: either the application of new tax rates for high incomes or the introduction of temporary taxes for budget shortfall emergency situations" (KPMG, 2012).

b) In the current conditions in which the financial and economic globalisation has developed competition for access to finance, implicitly by attracting foreign investment, for the less developed countries the possibility of attracting foreign investment with economic

potential by using the fiscal policy as a tool to attract in their tax jurisdictions, implicitly by using lower tax rates would be among the few arguments. In the regional context, for the new Member States, maintaining a certain degree of independence in fiscal policy might prove to be a better choice on medium term in which to undergo fiscal consolidation, especially at present when fiscal sustainability of public finances has become a priority.

c) If in the tax harmonisation process there were set some common tax rates, the trend would be that their level would be at a level considered “reasonable” for all the Member States, but logically, this level would have to be at a lower level than that of the high rates charged by the developed countries and a higher one than those currently practiced by the less developed countries. In this case, there are reactions in both types of states. On the one hand the developed countries would be forced to resize their public expenditure downwards, and the least developed ones would lose the benefits of the lower tax rates, becoming insufficiently attractive for foreign investment and a fiscal burden for their own taxpayers. In this case, it is not surprising that the countries with high marginal tax rates do not appreciate tax competition, while the less developed countries continue to be in a “beauty contest” with tax rates as attractive as possible for foreign investment.

d) under the conditions of tax competition within reasonable limits both locally and nationally, by lowering the tax rates, the fiscal policy could contribute to the increase of competitiveness and business development, because taxpayers would keep a larger share of their income that can ensure in the future an increase of the tax basis and consequently of the fees collected. But not the vice-versa, the endurance limit of the tax pressure according to the theory represented by the Laffer curve is well-known. Furthermore, this may become a development factor of the European economies through the increase of the production factors mobility in the context of international competition because investors can take advantage of the lower rates tax systems, without leaving the EU limits.

e) Given that the national governments are susceptible to the trend of “imposing taxation to spend” without effectively managing the public resources, tax competition may help limit these trends and boost budgetary efficiency by using less resources and hence the reduction of the taxpayers’ vulnerability towards the exploitation exerted on them by the state, which constantly wants to increase its resources by increasing the taxes. Furthermore, when taxpayers know they can freely transfer their capital, they can easily defend themselves from the government abuses and corruption.

f) the pretext of the “four freedoms” manifestation on the single European market must not be used for the elimination of tax competition in favour of a complete harmonisation of the national tax systems. There cannot be a question of equality between tax competition and market competition in the real sense. The market competition is dominated by the law of supply and demand, whereas tax competition is only one aspect of competition between countries, as result of budgetary constraints and political, economic and social interests. A full harmonisation would be effective up to certain limits as uniformisation reduces regional tax competition, and also the global one, which would be a disadvantage for the European tax system.

5. Conclusions

Although harmonisation of tax policies is an important objective of the European public finance system accepted by the Member States through the Accession Treaties with all efforts made, the priority given to this process has known in time stages of hesitation and of interest oscillating in intensity, so that the harmonisation level achieved so far is contrary to expectations, but without talking about a unified fiscal policy.

The current results of the tax harmonisation process in the EU shows that although there is a fiscal strategy with common goals, their achievement is different, the Member

States are still using their fiscal sovereignty prerogatives, while the European Commission seems to have abandoned its previous efforts oriented towards harmonisation, without a strategy to follow in this regard. The fact that the European Commission's harmonisation measures must be introduced in compliance with the unanimity rule, it happens very often that some regulatory initiatives are blocked by one or two Member States, thus preventing their application. The reserves of the Member States against the harmonisation initiatives of the direct taxes in relation to the indirect ones, are not only the result of the different degrees of stringency with which the two types of harmonisation are stipulated in the EU Treaties, but also the fact that the harmonisation of indirect taxes, the discretion of the national authorities in matters of taxation has declined considerably.

Even in the cases in which the adoption of Community legislative acts was successful in this area, there were commonly used as a means of harmonising the Directives rather than the Regulations. It is known that the Directives only contain result obligations, they must be transposed into the national legislation and not applied directly as in the case of Regulations, which allow a greater degree of choice from the national authorities, which tend to preserve their fiscal sovereignty, further confirming the reluctance of the Member States to comply this subject with supranational regulations.

Due to the delay of the results initially expected as a result of the fiscal harmonisation process, the Member States with a developed economy and a sharp taxation continue to be concerned about the possibility of reducing their sources of budget revenue by the migration of the potential investors or the relocation of the existing ones towards tax jurisdictions that use reduced tax bases as main reasons for attracting foreign investment, that is why they promote and support full harmonisation, including the case of personal income tax, condemning tax competition that they want reduced or eliminated.

The possible negative or positive effects attributed to tax competition in the EU are supported from the different positions of some states on somewhat divergent positions of interest. On one hand, the countries with developed economies and the ability withstand the market shocks are against tax competition, while the less developed countries are not fully prepared to abandon entirely the right to collect taxes in the way dictated by the interests of their own fiscal policies, as it remains one of the few policy tools available to governments, by which to compensate the shortfalls created by any crisis in the economy and of the shocks spread on the market.

Faced with such challenges for the Member States, the regional tax policy is on a second position, while the interest in the benefits offered by the tax competition becomes a viable option. For the EU bodies, one of the major challenges has been and remains to find solutions to the problems concerning the need of compatibility of the Member States' different systems and relationships, including the tax system which occupies a significant position.

References:

1. Bretschger, Lucas and Frank Hettich (2002): Globalisation, Capital Mobility and Tax Competition: Theory and Evidence for OECD Countries, *European Journal of Political Economy*, 18(4): 695-716.
2. Costaş C. (2006), *Reflections on the fiscal sovereignty of the Member States*, Study Iurisprudenţia Magazine issue no. 2/2006, Babes-Bolyai University, Cluj-Napoca
3. Chilarez D., Ene G.S., „From fiscal sovereignty to a good fiscal governance in the European Union”, Revista Economică, Supplement No.4/2012 , pag 125-135
4. Claudio Radaelli, Ulrike Kraemer: Shifting Modes of Governance: The Case of International Direct Taxation, International Workshop, International University Bremen, June 2005, http://www.eu-newgov.org/database/DOCS/P22_D04_Shifting_modes_of_governance.pdf

5. Ene S., Micuda D., (2007): Indirect taxation in the European Union., MPRA Paper No. 30414, http://mpra.ub.unimuenchen.de/30414/1/MPRA_paper_30414.pdf
6. Hamilton, S.F. (2009). Excise Taxes with Multiproduct Transactions. American Economic Review, 99(1), 458–471.<http://ideas.repec.org/a/aea/aecrev/v99y2009i1p458-71.html>
7. Ioneci M , Marcu N., „Taxation and accountancy between national and regional Theoretical and Applied Economics, 2007, issue 6(511)(supplement)(vol2), pages 155-164
8. Keen, M. (2008). „Tax competition”, *The New Palgrave Dictionary of Economics*, Ed. Steven N. Durlauf and Lawrence E. Blume, Palgrave Macmillan, http://www.dictionaryofeconomics.com/article?id=pde2008_T000018
9. Kudrle R.T., (2008) „The OECD’s Harmful Tax Competition Initiative and the Tax Havens: From Bombshell to Damp Squib” Global Economy Journal, Volume 8, Issue 1 <https://www2.hhh.umn.edu/publications/7102/document.pdf>
10. Kalchev E. , 2009, Flat Tax in the Eu –Something of Craze? the Bulgarian Case, <http://oliver.efri.hr/~euconf/2009/docs/session12/4%20Kalchev.pdf>
11. Mitchell J.D., 2001, „Tax Competition Primer: Why Tax Harmonisation and Information Exchange Undermine America’s Competitive Advantage in the Global Economy” , Heritage Foundation, Backgrounder #1460, 2001, <http://www.heritage.org/research/reports/2001/07/a-tax-competition-primer>
12. Negrescu D., Comănescu A., (2007) „Tendințe de armonizare fiscală la nivelul Uniunii Europene. Provocări pentru România”, Studii de strategie și politici , Institutul European din România, Proiect SPOS 2007, 2007, www.ier.ro/documente/SPOS2007_ro/Spos2007_studiu_5_ro.pdf
13. Nerudova, Danuse, (2008), Tax Harmonisation in the EU, 90-109; <http://mibes.teilar.gr/ebook/ebooks/Nerudova%2090-109.pdf>
14. Rabushka A., Hall R., 2007, The Flat Tax, updated and revised edition, Hoover Institution, pag. 91, http://media.hoover.org/documents/0817993115_79.pdf
15. Smith D., (1999), “Will Tax Harmonisation Harm Job Creation,” *A European Harmony*, Stockholm Network Conference, May 8.
16. Talpos I., Crasneac O.A., (2010), Efectele concurenței fiscale, Economie teoretică și aplicată Volumul XVII No. 8(549) pp. 38-54
17. Trovato, M., 2007 „The Threat of Fiscal Harmonisation”, Liberales Institut Paper, <http://www.steuerwettbewerb.ch/papers/Massimiliano-Trovato-The-Threat-of-Fiscal-Harmonisation.pdf>
18. Wilson, J. D., Wildasin, D.,(2004) „Capital Tax Competiton: Bane or Boon”, Journal of Public Economics, nr. 88, pp. 1065-1091
19. Eurostat, (2011), <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>
20. European Commission Taxation and Customs Union, VAT Rates Applied in the Member States of the European Union taxud.c.1(2013)2823545, http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/vat/how_vat_works/rates/vat_rates
21. KPMG-Global <http://www.kpmg.com/Global/en/services/Tax/Pages/default.aspx>

ARMONIZARE SI COMPETITIE FISCALA LA NIVELUL UNIUNII EUROPENE

Dănuț, Chilarez¹, George-Sebastian, Ene²

Abstract:

Cu toate eforturile de armonizare a sistemelor economice și politice, globalizarea economică și intensificarea mobilității capitalurilor a creat și condițiile manifestării unei competiții fiscale între statele membre ale UE. În prezent, la nivelul Uniunii Europene, nu există un sistem fiscal european total integrat, ceea ce își pune amprenta pe modul în care se transmite aceeași decizie de politică fiscală, la nivelul fiecărui stat membru.

Prezenta lucrarea sintetizează unele argumente pro/ contra, orientări eforturilor de armonizare fiscală de o manieră care să permită guvernelor statelor membre, utilizarea politiciei fiscale ca instrument de politică publică în efortul acestora de a face față șocurilor macroeconomice asimetrice și de ajustare a indicatorilor macroeconomici.

Key words: Uniunea Europeană, armonizare fiscală, politica fiscală, suveranitate fiscală, competiție fiscală, impozite indirekte, impozite directe.

JEL Classification: G38 , F36

1. Introducere

In contextul politicii generale a UE, politica fiscală este considerată a fi esențială, pentru toate statele Uniunii Europene. Cu toate acestea, independența lor fiscală este constrânsă atât de obligația nedistorsionării concurenței în interiorul Pieței Unice, cât și de necesitatea încadrării în criteriile de convergență stabilite la Maastricht (1993), încorporate și în "Pactul de Stabilitate și Creștere (2008)" și mai recent în „Pactul Fiscal” (2013), urmărind coordonarea politicilor fiscale naționale pentru asigurarea unui climat de stabilitate și de prudentă bugetară.

Pentru a realiza obiectivele preconizate, prin proiectele de stabilitate și convergență, statele membre și-au exprimat intenția de a accepta modificarea sistemelor lor fiscale, ca urmare a unui proces de coordonare reglementativă, care să aibă ca finalitate armonizarea fiscală în condițiile respectării celor două principii ale integrării europene: principiul acceptării politicilor fiscale ale tuturor țărilor, cu anumite condiții, și principiul subsidiarității, ca relații verticale între instituțiile europene și guvernele naționale, iar ca obiectiv, garantarea libertăților comunitare, și protejarea pieței unice. Intinderea și limitele procesului de armonizare fiscală, au făcut obiectul unor opinii și dezbateri de cele mai multe ori divergente, astfel încât rezultatele acestui proces, în mare parte, întârzie să apară în special în zona fiscalității indirekte.

În prezent, la nivelul Uniunii Europene, nu există un sistem fiscal european integrat, ci o joncțiune de sisteme fiscale naționale diferite. O atare diversitate a făcut ca sistemele fiscale naționale să devină, uneori, generatoare de concurență fiscală. În contextul diferențelor între regimurile de impozitare și nivelul cotelor de impunere, obiectivul principal al politiciei fiscale în cadrul UE, a fost acela de a evita distorsionarea concurenței pe piața unică europeană.

Pe fondul proceselor de regionalizare, și armonizare a sistemelor economice și politice, și a manifestării crizei financiare din ultimii ani la nivelul Statelor Membre, s-au resimțit o serie de dezechilibre financiare care au afectat în mod direct bazele de impunere

¹ Lect. univ. dr., Facultatea de Finanțe-Contabilitate, Universitatea "Constantin Brâncoveanu" Pitești, România, email: dan_chilarez@yahoo.com,

² Conf. univ. dr., Facultatea de Finanțe-Contabilitate, Universitatea "Constantin Brâncoveanu" Pitești, România, email: george_sene@yahoo.com

in special in zona impozitelor directe, cu efecte negative in realizarea veniturilor fiscale publice. Aceste împrejurări, au readus in discuție lipsa unei politici fiscale comune si a unei coordonări fiscale eficiente la nivelul Uniunii Europene.

Dezbaterile și opiniile cu privire la armonizarea si concurența fiscală la nivelul Uniunii Europene, au fost vizibile si în literatura de specialitate, în special începând cu anii '90, când numeroși specialiști, politicieni si autori, s-au pronunțat in mod diferit cu privire la arhitectura unei politicii fiscale comune, pendulând între o politică fiscală centralizată ca rezultat al unei uniformizări fiscale, inclusiv a ratelor de impozitare (o armonizare totală) sau a unei compatibilizări a diversității, ca rezultat al unei simple coordonări a sistemelor fiscale naționale.

Potrivit unor autori, Uniunea ar trebui să aibă puterea de a institui și percepere impozite și nu doar să formuleze recomandări Statelor Membre cu privire la măsurile de politică fiscală (Trovato, 2007).

Într-o economie de piață, sistemul de impozitare reprezintă unul dintre cele mai importante instrumente de politica fiscală pe care statul le folosește în activitățile sociale și economice (Ioneci M., Marcu N., 2007)

Potrivit altor autori, temerile privind jurisdicțiile cu fiscalitate redusă și eventualele efecte colaterale, nu-și au obiectul. Dimpotrivă, aceste jurisdicții, încearcă să-și găsească locul pe piața internă. In cazul în care procesul ar fi oprit de armonizarea fiscală, Uniunea Europeană ar fi mai puțin convergentă decât oricând înainte (Smith, 1999).

Concurenta fiscală generează politici fiscale responsabile, care pot contribui la creșterea mobilității capitalurilor și a liberalizării economiilor (Mitchell , 2002).

De asemenea, există mai multe puncte de vedere bazate pe studii empirice, cu privire la efectele concurenței fiscale asupra mobilității capitalurilor și a forței de muncă la nivel internațional in corelație cu volumul veniturilor fiscale in plan regional și național (Bretschger și Hettich , 2002).

Metodologia utilizată în acest studiu se bazează pe evaluări ale teoriei, studiilor și interpretărilor din literatura de specialitate și analizele din activitatea practica specifică domeniului fiscal la nivel național, european și internațional, în funcție de care s-au fundamentat și formulat unele opinii și propunerii proprii.

2. Armonizarea fiscală, realizări și limite

Reformele fiscale in majoritatea statelor membre, au diferit ca întindere și profunzime, oscilând intre implementarea politicilor fiscale proprii prin majorarea sau reducerea sarcinilor fiscale și procesul de implementare a unor elemente de politică fiscală europeană, in acord cu impunerile sau recomandările UE., cu implicații multiple atât la nivelul contribuabililor cat și al decidenților publici.

Practica a demonstrat că procesele de integrare economică europeană, au determinat externalizarea în interiorul uniunii, a unor probleme specifice fiecărui stat, inclusiv a celor de natura fiscală, al căror impact poate avea efecte și asupra altor țari membre, sau pot să aducă atingere celor doi factori decisivi: garantarea libertăților comunitare, și protejarea pieței unice.

Pentru atenuarea acestor efecte, odată cu lansarea "proiectului Pieței Unice Europene", s-a pus în mod explicit accentul pe armonizarea fiscală care să se bazeze pe regula prevalentei normelor comunitare in raport cu cele naționale, astfel încât reglementările fiscale naționale să fie restructurate și adaptate pe cat posibil in mod unitar, iar relațiile fiscale între țările membre ale Uniunii să se bazeze pe neutralitatea fiscală.

In acest sens, la inițiativa Comisiei Europene, au fost întreprinse in diferite etape, mai multe măsuri menite să promoveze o mai bună coordonare a sistemelor fiscale naționale ale statelor membre, pentru a le face compatibile cu dreptul comunitar și cu jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, urmărind in principal eliminarea discriminării și dublei impuneri, prevenirea cazurilor involuntare de neimpozitare și a

evaziunii și reducerea costurilor de conformitate pe care le presupune încadrarea nerezidenților sub incidența dispozițiilor mai multor sisteme fiscale.

Deși armonizarea fiscală la nivel comunitar a fost prevăzută de Tratatele UE și se dorea inițial a fi un obiectiv imediat, atât pentru impozitele indirekte cat și pentru cele directe, acest proces s-a impus cu dificultate, întâmpinând o serie de obstacole determinate și de faptul că obiectivele politici fiscale ale Comunității Europene și cele ale statelor membre, au fost și sunt diferite. Comunitatea are ca obiectiv realizarea uniunii economice și monetare, în timp ce statele membre au ca obiectiv imediat asigurarea resurselor fiscale necesare îndeplinirii responsabilității lor naționale și acoperirii cheltuielilor publice, animate de dorința de a utiliza în continuare fiscalitatea ca parghie financiară, economică și socială.

In timp, procesul armonizării fiscale a creat o serie de controverse asupra limitelor intervențiilor reglementatoare intre care să se acționeze de la nivelul organismelor UE, având în vedere abordările de conținut ale sensului dat armonizării. Dacă se are în vedere conceptual de armonizare ca termen generic, acesta poate fi înțeles fie ca o compatibilizare a diferențelor, fie ca o eliminare a diferențelor. Situată între aceste posibilități, armonizarea poate fi rezultatul evoluției unor acțiuni care să aibă ca finalitate, de la „o unificare fiscală” în sens de egalizare a ratelor și a bazelor de impunere, precum și a regulilor și procedurilor fiscale, până la „o coordonare fiscală”, prin care să se asigure coexistența regimurilor fiscale din statele membre, astfel încât decidenții publici să coopereze pentru a evita ca eventuale acțiuni cu caracter fiscal, să conducă la „externalități negative” asupra altor state membre, iar sistemele fiscale proprii, să urmărească aceleași obiective.

Potrivit unor opinii, niciuna din aceste soluții-limită nu convine stadiului atins de integrarea economică în UE. „unificarea fiscală” nu are nici bază legală (date fiind nu doar prevederile limitativ circumscrise ale Tratatului CE în materie fiscală, ci și existența principiului subsidiarității), nici suport politic (atâtă vreme cât structura instituțională a UE nu este de tip federal) și nici raționalitate economică (în absența unificării politicilor economice la nivel comunitar). Pe de altă parte, simpla „coordonare fiscală” corespunde unui nivel de integrare economică și politică mult mai puțin avansată decât cea realizată până în prezent în cadrul UE și este incapabilă să asigure realizarea dezideratului „neutralității fiscale” (D.Negrescu , 2008)

Cu toate acestea, procesul armonizării fiscale a determinat din partea UE., atât intervenții reglementatoare mergând de la acțiuni de coordonarea fiscală, până la acțiuni de egalizare fiscală, respectiv a ratelor și bazelor de impunere, sau a regulilor și procedurilor de colectare a impozitelor, sau prin acțiuni combinate, astfel încât sistemele fiscale să urmărească aceleași obiective și finalități, care să nu aducă atingere pieței unice europene.

Dacă primele inițiative de armonizare nu au fost bine primite de statele membre deoarece se doreau a fi foarte radicale, fiind îndreptate către egalizarea tuturor ratelor și bazelor de impunere, începând din anii '90 ele au devenit mai ponderate, însă efectul lor a permis în continuare ca sistemele fiscale naționale să difere cu mult, în special în cazul impozitelor directe, dacă avem în vedere: tipul impozitelor, baza de impunere, cotele de impunere, dar și procedurile administrative și de colectare. În mod argumentat, pentru a exista o comparabilitate a datelor privind clasificarea conturilor naționale, și în cadrul lor, a impozitelor și taxelor utilizate de fiecare stat membru, în anul 1995 a fost creat Sistemul European de Conturi (ESA95 -European System of Accounts).

Primele eforturi de armonizare, s-au îndreptat în special spre domeniul impozitelor indirekte, în scopul eliminării obstacolelor în calea exercitării libertăților de stabilire și de circulație a bunurilor, serviciilor și capitalurilor, dar și pentru a elimina controlul la frontiere și a limita concurența fiscală neloială între state. În acest sens, strategia fiscală a Comunității, a fost axată în principal pe taxele vamale, taxa pe valoarea adăugată și accize, fiind instituite și implementate în timp un număr mare de directive ca bază juridică, pentru

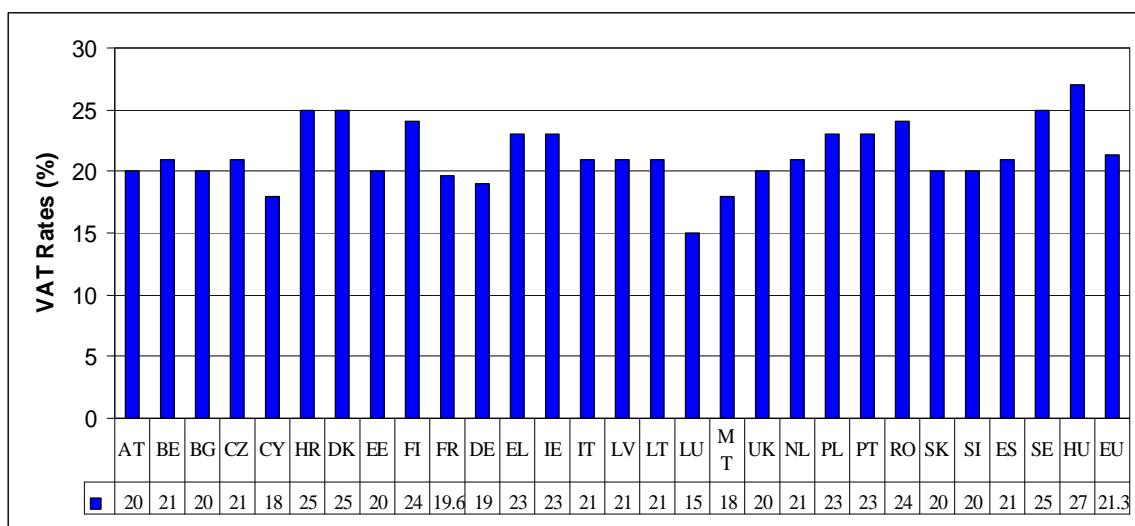
fiecare domeniu în parte, având loc o cedare de competențe în favoarea Comunității, sau o limitare a competenței statelor membre (Costaș, 2006), astfel încât asistăm în prezent la :

- o competență exclusivă în materie de taxe vamale, acolo unde statele membre nu au dreptul de a taxa atât comerțul intra-comunitar, cât și comerțul internațional, Comunitatea având competența să adopte legislație sau să încheie tratate internaționale;

- o competență partajată între Comunitate și statele membre, aşa cum este în domeniul TVA, unde legislația comunitară nu permite statelor membre menținerea sau instituirea unei alte taxe asupra cifrei de afaceri, însă lasă la alegerea fiecărui stat membru sa stabilească un nivel al cotelor de impunere care trebuie să se încadreze într-un interval situat între 15% și 25% și cel mult două cote reduse până la cel puțin 5%), sau, aşa cum este în cazul accizelor armonizate, a căror mărime trebuie stabilită cu respectarea unui nivel prevăzut de directivele comunitare în materie.

Chiar dacă prin reglementari comunitare succesive s-a conturat un regim comunitar aplicabil impozitelor indirecte, cu toate acestea, în cazul TVA, ca principal impozit indirect, la nivelul Statelor Membre, există diferențieri semnificative ale cotelor de impunere (Graficul 1), ceea ce ne face să afirmăm că situația este departe de realizarea dezideratului unei armonizări fiscale până la nivelul apropierei, sau unificării cotelor de impunere.

Graficul 1. Cote TVA aplicate în Statele Membre din Uniunea Europeană la 1 iulie 2013

Sursa: Date prelucrate de autori după: European Commission Taxation and Customs Union, VAT Rates Applied in the Member States of the European Union- taxud.c.1(2013)2823545

In domeniul impozitelor directe, armonizarea fiscală a fost cu mult mai restrânsă, urmărindu-se în principal neafectarea liberei concurențe pe piață, minimizarea posibilităților de evaziune și evitarea dublei impunerii, pe baza acordurilor bilaterale între statele membre și nu în ultimul rând, evitarea efectelor negative ale concurenței între statele membre, în special evitarea transferului bazei fiscale prin fenomenul de migrație a afacerilor aflate în căutarea regimului fiscal cel mai favorabil. Ultimul obiectiv ar putea fi considerat pe deplin justificat, dacă avem în vedere că în ultimul timp, s-a remarcat tot mai mult o tendință identificabilă atât pe plan mondial dar și în interiorul UE ca o parte a bazei de impunere să fie din ce în ce mai elastică în funcție de ratele de impunere, migrând spre zone fiscale cat mai favorabile.

Realizarea obiectivelor propuse în sfera armonizării impozitelor directe, a fost stânjenită de două obstacole care s-au amplificat reciproc: pe de o parte regula unanimitatii, care presupune ca toate statele membre ale UE trebuie să fie de acord cu o decizie

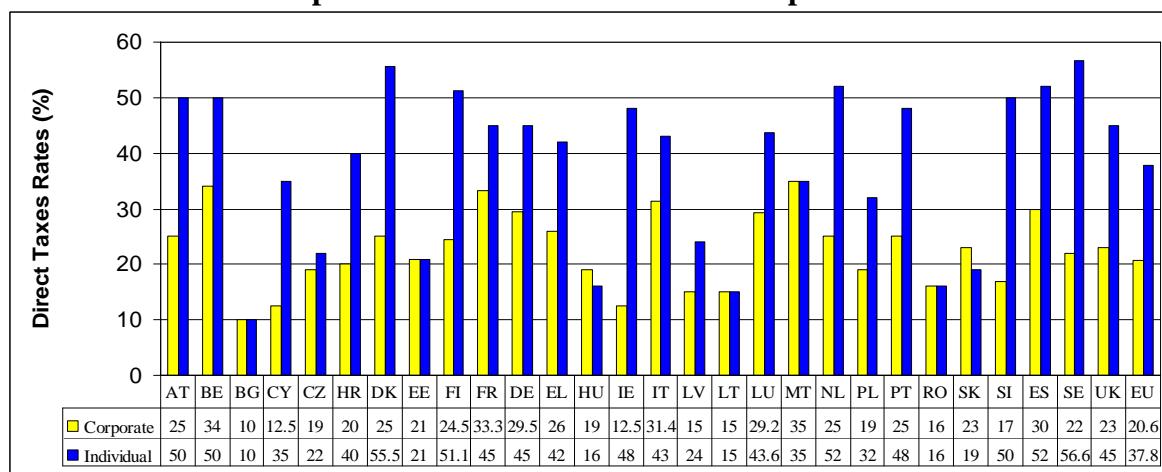
comunitara în materie de impozitare (baze sau cote de impozitare), și pe de alta parte datorita absenței unei convergențe de vederi asupra limitelor acestui demers (structura bazei de impozitare sau limite maxime sau minime ale cotelor de impozitare). Primele propuneri referitoare la armonizarea ratelor de impunere au fost formulate în rapoartele comitetelor “Neumark” (1963) și “Van den Tempel” (1971), însă nu s-au finalizat.

Un exemplu al evoluției cu pași mărunți a procesului de armonizare fiscală, în domeniul impozitării directe, îl reprezintă impozitarea companiilor, deoarece se consideră ca există riscul ca ratele de impozitare foarte scăzute dintr-o țară, sau diversele reduceri fiscale să atragă, în mod neloial, firme din țări concurente cu efecte în erodarea bazelor de impozitare din țările lor de origine. În acest sens, sunt de menționat eforturile de realizarea a unei apropiere a dispozițiilor reglementare sau administrative din statele membre pentru stabilirea unei baze de impozitare consolidată comună (CCCTB) care să se aplique întregii activității a unei companii indiferent unde își desfășoară activitatea în cadrul Uniunii Europene. Complexitatea problemelor și extrema diversitate a recomandărilor și implicațiilor abordate cu privire la acest aspect de diferite comitete de experti și specialiști la care s-a apelat în decursul timpului, fac ca perspectiva finalizării acestor eforturi să fie incertă.

Dacă în domeniul impozitării companiilor preocupările pentru armonizare au fost mai intense, în domeniul impozitării veniturilor realizate de persoane fizice astfel de preocupări s-au limitat la câteva măsuri referitoare la venituri realizate din circulația capitalurilor (dobânzi, redevențe) pentru a se evita dubla impunere internațională.

O analiză comparativă a ratelor de impozitare a profiturilor realizate de companii dar și a veniturilor realizate de persoane fizice, scoate în evidență diferențe mari la nivelul statelor membre UE 28 (Graficul 2).

Graficul 2. Cote impozite directe aplicate asupra profitului companiilor și veniturilor persoanelor fizice în Uniunea Europeană în anul 2013.

Sursa: Date prelucrate de autori după: KPMG-Global <http://www.kpmg.com/Global/>

Deși cotele de impunere ca elemente de comparație pot fi discutate prin prisma structurii bazelor impozabile la care se aplică (în cazul impozitării companiilor) și a metodelor de impozitare (separată sau globală în cazul impozitării persoanelor fizice), constatăm că există diferențe semnificative, chiar și între state în care metodele de stabilire a bazelor de impunere sunt asemănătoare.

Asistăm astfel la diferențe de cote de la 10 % cum este cazul în Bulgaria, până la cote de 35% în Malta sau 34% în Belgia și Franța. Se observă că în general, țările UE 15 de până la extinderile din anii 2000, înregistrează cote mari de impozitare: Germania (29,55%), Franța (33,33%), Belgia (34%), Italia (31,4%), Luxemburg (29,22%) etc.

Diferențe mari există și între tarile devenite membre UE după extinderile din anii 2000 : Bulgaria (10%), Cipru (12,5%) față de Estonia (21%), sau Slovacia (23%).

Aceleași diferențe semnificative se înregistrează și în domeniul impozitării veniturilor realizate de persoanele fizice, unde întâlnim cote marginale de la un nivel minim de 10% în Bulgaria, până la 56,6% în Suedia sau 55,56% în Danemarca, fără să mai luăm în calcul că în cazul Bulgariei ca și în cazul României și altor state discutam de o cota unică de impozitare, spre deosebire de impozitarea progresivă care este cu mult mai agresivă.

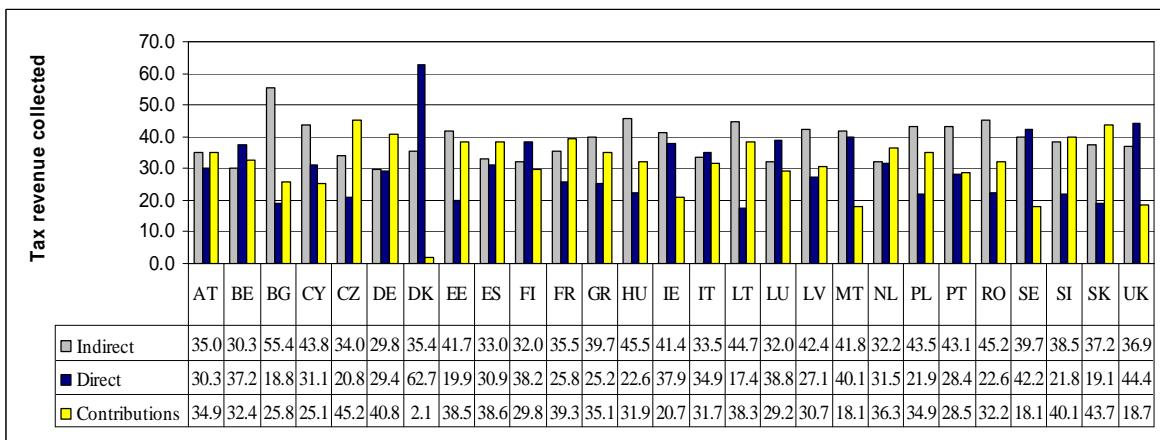
După cum rezultă din graficul nr. 1 și 2, în ceea ce privește armonizarea cotelor de impozitare, toate eforturile s-au soldat cu eșecuri, astfel încât astăzi asistăm la un nivel al cotelor de impozitare din Statele Membre care diferă puternic într-un interval destul de larg.

In absența unor decizii comunitare cu privire la bazele sau cotele de impunere, în acord cu evoluțiile care au urmat, dreptul comunitar s-a impus și în domeniul impozitelor directe, prin instituirea de directive orientate către o armonizare structurală care să reglementeze unele domenii, cum ar fi: impunerea veniturilor sucursalelor, filialelor situate în mai multe state membre și eliminarea dublei impunerii, realizarea unui regim fiscal comun aplicabil fuziunilor, diviziilor și aporturilor la constituirea unei societăți, impozitarea economiilor și redevențelor, și.a.).

Trebuie precizat, că în interiorul Uniunii Europene, există diferențe semnificative de filozofie fiscală și în ceea ce privește structura impozitelor în total venituri fiscale. De altfel, este cunoscut că în timp ce statele dezvoltate au sisteme fiscale axate pe impozitele directe, statele mai puțin dezvoltate, îndeosebi cele noi devenite membre, aplică sisteme fiscale axate pe impozite indirecte și contribuții sociale mari.

Ratele mici de impozitare a companiilor și a venitului personal aplicate Statele Membre care au aderat după anul 2000, reprezintă o parte semnificativă din motivele pentru care veniturile lor fiscale încasate, sunt reduse ca pondere în totalul veniturilor fiscale. Din acest punct de vedere, potrivit datelor existente pentru anul 2010 (Graficul 3), situația se prezintă astfel:

Graficul 3. Structura veniturilor fiscale în Statele Membre (EU 27)

Sursa: Date prelucrate de autori după: European Commission Taxation and Customs Union

Constatăm că în timp ce în rândul statelor din UE-15, ponderea impozitelor directe, indirecte și a contribuției sunt relativ apropriate, în noile state membre impozitarea directă ocupă nivelele cele mai mici (Lituania (17,4%), urmată de Bulgaria (18,8%) și Slovacia (19,1%), România (22%). Toate aceste țări au adoptat sisteme de impozitare cu cote fixe care conduc la o reducere semnificativa a impozitelor directe față de cele indirecte.

In ce privește ponderea impozitelor indirecte în total impozite încasate, primele poziții sunt ocupate de Ungaria (45,5%), Bulgaria (55,4%) și România (45,2%) comparativ cu 38,6% media UE27.

In cazul contribuțiilor sociale, se constată diferențe mari între statele dezvoltate din (fosta UE – 15) asa cum sunt cele între Germania și Franța, care pun accent pe *astfel de încasări* și cele din Danemarca, Suedia și Marea Britanie, unde ponderea contribuțiilor sociale este redusă, fiind cunoscut ca acestea din urmă acoperă o mare parte a cheltuielilor cu asigurările sociale din alte impozite în timp ce cota sa de veniturile fiscale directe în total este printre cele mai scăzute din statele (fosta UE – 15.)

Dificultățile întâmpinate în procesul armonizării ratelor de impozitare, a determinat Uniunea Europeană să recurgă și la alte mijloace mai ușor de acceptat și de implementat, cum sunt cele care vizează elaborarea unor reguli comune, coordonarea și cooperarea fiscală în cadrul uniunii între statele membre.

Față de cele prezentate, putem afirma că cel puțin în domeniul impozitării directe în mare parte, eforturile de armonizare au eşuat. Statele Membre continuă să privească politica fiscală ca o componentă a suveranității naționale, iar sistemele lor fiscale se deosebesc substanțial datorită diferențelor între structurile economice și sociale dar și a diferențelor conceptuale privind rolul fiscalității, în general, și al unui anumit impozit, în particular.

3. Manifestări și tendințe privind concurența fiscală

Utilizarea conceptului de concurența fiscală, este prezentat în literatura de specialitate, prin prisma semnificației sale, ca o strategie în care statele aflate într-o federație, care deși nu cooperează, acționează ca într-un joc în care mai multe state sau provincii din cadrul unei federații acționează, pentru stabilirea unor parametri ai sistemului fiscal în funcție de impozitele stabilite de ceilalți (Keen M., 2008), sau în sens mai larg ca o reducere a impozitelor și taxelor, care are drept consecință posibilitatea ca anumite categorii de contribuabili persoane fizice sau juridice să opteze pentru localizarea averii sau a surselor lor de venit, în acele reședințe fiscale care le satisfacă în cel mai înalt grad combinația optimă între o presiunea fiscală redusă și/sau bunurile publice primite.

In funcție de scopurile urmărite, concurența fiscală se manifestă în funcție de orientarea guvernelor din țările care o aplică, și vizează în special:

- atragerea investițiilor străine directe, considerate tot mai importante pentru generarea de locuri de muncă în țările UE ;

- atragerea capitalului financiar mobil (investiții de portofoliu), util pentru finanțarea investițiilor, întărirea piețelor financiare și obținerea de avantaje comparative în furnizarea de servicii financiare ;

- atragerea fluxurilor financiare intra-firmă, care pot fi canalizate înspre propria jurisdicție fiscală prin atragerea acestor funcții corporative utilizate pentru transferul internațional al profiturilor;

- atragerea forței de muncă superior calificate.

- atragerea cumpărătorilor (contribuabili indirecți) în zonele transfrontaliere dar nu numai, în special ai produselor purtătoare de TVA sau de accize, în situația în care există diferențe semnificative între acestea .

Concurența fiscală la nivelul UE, poate fi apreciată ca reprezentând o competiție între jurisdicțiile fiscale ale statelor membre în care fiecare dorește să se facă mai atractiv din punct de vedere fiscal, pentru diferite categorii de contribuabili direcți sau indirecți. O astfel de apreciere din partea investitorilor, poate să vizeze mai mulți parametri calitativi și cantitativi, care se referă la :

- acceptabilitatea cotelor de impozitare prin stabilirea unor cote mai mici în raport cu altele practicate în alte jurisdicții fiscale;

- acordarea de facilități (reduceri, deduceri, exonerări) la stabilirea bazelor de impunere;
- flexibilitatea și transparenta reglementărilor și metodele de calcul al impozitelor;
- infrastructura și functionalitatea sistemului de gestionare și administrare fiscală la nivel local și central;
- acordarea de facilități referitoare la condiții de mediu, sau în asigurarea infrastructurii necesare înființării sau dezvoltării afacerilor.

Astfel de instrumente promovate de administrațiile locale și centrale, pot influența în sens pozitiv creșterea mobilității capitalului și a muncii, fiecare contribuabil fiind interesat să beneficieze de cele mai profitabile oportunități pentru a realiza cel mai mare randament al veniturilor înainte sau după impunere. În căutarea unor astfel de oportunități, contribuabilitii părăsesc granițele statelor de rezidentă, naționale, penalizând astfel acele sisteme fiscale cu rate marginale de impunere ridicate, și/sau reglementări stufoase, ceea ce se transpune într-o creștere a bazei de impunere și implicit a încasărilor totale în țările găzدă.

In ultimii ani și în special în perioada dinaintea crizei, la nivelul UE, s-au amplificat fenomenele de transfer a sarcinilor fiscale în interiorul UE, prin modalități tot mai diversificate ca forma și natura. Astfel de tendințe au fost favorizate și de amplificarea fluxurilor internaționale de capital, de inovațiile financiare, de reglementarea piețelor financiare și de noile oportunități create pentru evaziunea fiscală, cu efecte de diminuare a capacitații de realizare a resurselor financiare publice și înregistrarea de deficite fiscale pentru unele state membre.

Ca o reacție la aceste dezechilibre, au apărut critici în special din partea reprezentanților Statelor Membre dezvoltate, care au pus manifestarea acestora pe seama unei armonizări insuficiente a politicilor fiscale la nivelul UE, dar și a necordonării fiscale eficiente, ceea ce a permis guvernelor statelor membre (în special a celor nou aderante), să utilizeze instrumentele de politica fiscală ca modalități de alocare a materiei impozabile cu grad ridicat de mobilitate (capitalul și locurilor de munca) în jurisdicțiile lor fiscale în condiții de concurență fiscală.

4. Armonizarea fiscală, versus concurența fiscală

Având în vedere cele exprimate anterior, se pot aduce unele argumente pro sau contra procesului de armonizare fiscală, prin prisma gradului și limitelor în care acest proces trebuie continuat, prin recurs la opțiunea pentru o armonizare totală, sau o armonizare bazată pe coordonare fiscală cu acceptarea în mod implicit a unor elemente de concurență fiscală.

In demersul propus, trebuie reținut punctul nostru de vedere, ca datorita complexității mecanismelor și implicațiilor pe care le presupune procesul de integrare și necesitatea alinierii la Tratatele constitutive ale Uniunii Europene, funcționarea și obiectivele sistemului fiscal la nivelul unui stat membru, nu poate fi abordat în mod independent, mai ales atunci când interacțiunea sa cu cele ale altor state au influente externe negative, în special asupra bunei funcționari a pieței unice europene. Astfel, o forma de armonizare fiscală, devine inevitabilă, iar o serie de aspecte se pot constitui în argumente pentru o armonizare fiscală, cum ar fi:

- eliminarea discriminării și a riscului dublei impunerii;
- prevenirea cazurilor involuntare de neimpozitare și a evaziunii fiscale, în special la nivelul operațiunilor intracomunitare.
- prevenirea pierderilor de venituri asociate concurenței fiscale și fragilizarea încasărilor în special prin migrarea bazelor de impozitare naționale între statele membre, în căutarea regimului fiscal mai favorabil
- reducerea costurilor de conformitate pe care le presupune încadrarea nerezidenților sub incidența dispozițiilor mai multor sisteme fiscale;

- nevalorificarea de către unele State Membre în raport cu altele, a avantajelor unei piețe unice, dar și din punctul de vedere al repartiției internaționale a veniturilor din impozite;

- distorsionarea constituiri si implicit a alocării resurselor bugetare, cu consecințe negative asupra nivelului de finanțarea cheltuielilor publice;

De asemenea, lipsa unui sistem unic coordonat, poate influența modul în care se transmite și se aplică aceeași decizie de politică fiscală de la nivelul UE, la nivelul fiecărui stat, înregistrându-se astfel efecte diferite de cele așteptate a se realiza.

Dacă armonizarea fiscală bazată pe o coordonare fiscală ar conduce la îndepărțarea neajunsurilor menționate, considerăm ca realizarea unei armonizări totale nu ar fi necesară, ceea ce ar implica menținerea unor condiții de manifestare a concurenței fiscale, bazându-ne pe următoarele argumente, între care există unele raporturi de interdependență:

a) In condițiile manifestării dezechilibrelor economico-sociale, o armonizare totală, poate crea o vulnerabilitate a politicilor fiscale naționale, prin imposibilitatea de a se apăra în fața variațiilor climatului economic și în special a efectelor unor crize economico-financiare. În condițiile în care economia globală se confruntă cu mari dificultăți, a revenit în discuție problematica implicării active a statului în viața economică și socială, în încercarea de a atenua efectele dezechilibrelor existente și potențiale, inclusiv prin utilizarea politicii fiscale ca o pârghie de macrostabilizare. Pe perioada recentei crize, „multe state au considerat necesar să crească cotele maxime de impozit pe venit, adoptând una din următoarele două abordări: fie aplicarea unor noi cote de impozit pentru veniturile foarte mari, fie introducerea unor impozite temporare pentru situații urgente de deficit bugetar”(KPMG, 2012).

b) In condițiile actuale în care globalizarea economică și financiară a dezvoltat concurența pentru accesul la finanțări, inclusiv prin atragerea investițiilor străine, pentru statele mai puțin dezvoltate, posibilitatea atragerii investițiilor străine cu potențial economic prin utilizarea politicii fiscale ca instrument de atragere în jurisdicțiile lor fiscale, inclusiv prin utilizarea unor cote de impozitare mai reduse, ar fi printre puținele argumente. În context regional, pentru Statele Membre nou aderate, păstrarea unui anumit grad de independentă în politica fiscală fiscală s-ar putea dovedi a fi o alegere mai bună pe termen mediu, în care să parcurgă o traietorie de consolidare fiscală, mi ales în prezent, când sustenabilitatea fiscală a finanțelor publice a devenit o prioritate majoră..

c) Dacă în procesul de armonizare fiscală s-ar proceda la stabilirea unor cote de impozitare comune, tendința ar fi ca nivelul acestora să fie la un nivel considerat „rezonabil” pentru toate statele membre, însă în mod logic, acest nivel ar trebui să fie la un nivel mai mic decât cel al cotelor mari practicate de statele dezvoltate și unul mai mare fata de cele practicate în prezent de statele mai puțin dezvoltate. În aceasta situație, apar reacții în ambele categorii de state. Pe de o parte statele dezvoltate ar fi nevoie să-si redimensioneze cheltuielile publice în sensul diminuării, iar cele mai puțin dezvoltate ar pierde avantajele ratelor de impozitare mai mici, devenind insuficient de atrăgătoare pentru investițiile străine, și împovărtătoare din punct de vedere fiscal pentru contribuabilii proprii. În acest caz, nu este de mirare că țările cu rate marginale mari de impunere nu apreciază concurența fiscală, în timp ce statele mai puțin dezvoltate, continua să se afle într-un „concurs de frumusețe” cu cote de impozitare cât mai atractive pentru investițiile străine.

d) în condițiile existenței unei competiții fiscale în limite raționale atât la nivel local, cât și la nivele național, prin scăderea ratelor de impozitare, politica fiscală ar putea contribui la creșterea competitivității și la dezvoltarea afacerilor, deoarece contribuabilii ar păstra o parte mai mare din veniturile obținute, care pot asigura în viitor o creștere a bazei de impozitare și implicit a taxelor colectate. Reciproca însă nu este valabilă, fiind binecunoscută limita suportabilității presiunii fiscale potrivit teoriei reprezentată prin Curba Laffer. De asemenea, acest aspect poate deveni un factor de dezvoltare a economiilor europene prin creșterea gradului de mobilitate a factorilor de producție, în

contextul competiției internaționale, deoarece investitorii pot beneficia de avantajele sistemelor fiscale cu cote mai reduse, fără să părăsească limitele UE.

e) In condițiile in care guvernele naționale sunt susceptibile de tendința de a „impozita pentru a cheltui” fără a gestiona eficient resursele financiare publice, concurența fiscală, poate contribui la limitarea acestor tendințe și stimularea creșterii eficienței bugetare prin utilizarea unor resurse mai mici și implicit reducerea vulnerabilității contribuabililor față de exploatarea exercitată asupra lor de către stat, care dorește permanent să-și sporească resursele majorând impozitele. De asemenea, atunci când contribuabilii știu că pot să-și transfere liber capitalurile ei se pot apăra mai ușor de abuzuri guvernamentale și de corupție.

f) Pretextul manifestării celor „patru libertăți” la nivelul pieței unice europene, nu trebuie folosit pentru a se tinde către o eliminare a concurenței fiscale, în favoarea unei armonizări complete a sistemelor fiscale naționale. Nu se poate pune semnul de egalitate între concurența fiscală și concurența de piață în sens real. Concurența de piață este dominată de legea cererii și a ofertei, în timp ce concurența fiscală, este doar un aspect al concurenței între țari, ca rezultat al unor constrângeri de natură bugetară cât și al intereselor politice, economice și sociale. O armonizare totală, ar fi eficientă până la anumite limite, deoarece uniformizarea atenuează concurența fiscală regională, dar și cea mondială, ceea ce ar constitui un dezavantaj pentru sistemul fiscal european

5. Concluzii

Deși armonizarea politicilor fiscale reprezintă un obiectiv important care privește sistemul finanțelor publice europene acceptat de Statele Membre prin Tratatele de aderare, cu toate eforturile întreprinse, prioritatea acordată acestui proces, a cunoscut în timp etape de ezitare și de interes oscilante ca intensitate, astfel încât gradul de armonizare realizat până în prezent să fie contrar așteptărilor, fără a se putea vorbi încă despre o politică fiscală unitară.

Rezultatele actuale ale procesului de armonizare fiscală la nivelul UE, relevă faptul că deși există o strategie fiscală cu obiective comune, realizarea acestora este diferită, statele membre uzitând în continuare de prerogativele lor de suveranitate fiscală, în timp ce Comisia Europeană pare că a abandonat eforturile sale anterioare orientate spre armonizare, fără să existe o strategie de urmat în acest sens. De asemenea, faptul că măsurile de armonizare ale Comisiei Europene trebuie să fie introduse respectând regula unanimității, se întâmplă foarte des ca unele inițiative reglementare să fie blocate de unul sau două state membre, împiedicând astfel aplicarea lor. Reținerile Statelor Membre față de inițiativele de armonizare a impozitelor directe, în raport cu cele indirecte, nu sunt doar rezultatul gradului diferit de exigență cu care cele două tipuri de armonizări sunt prevăzute în Tratatele UE, ci și al faptului că, prin armonizarea impozitelor indirecte, marja de manevră a autorităților naționale în materia impozitării s-a restrâns considerabil..

Chiar și în cazurile în care s-a reușit adoptarea de acte legislative comunitare în acest domeniu, s-au folosit de regulă ca mijloace de armonizare Directivele și mai puțin Regulamentele. Este cunoscut, că Directivele conțin doar obligații de rezultat, trebuie transpusă în legislația națională și nu aplicate direct cum este cazul Regulamentelor, ceea ce lasă o mai mare marjă de alegere din partea autorităților naționale, care au tendința de conservare a suveranității lor fiscale, confirmând suplimentar reticența statelor membre de a se supune în această materie unor reglementări supranaționale.

Pe fondul întârzierii rezultatelor așteptate inițial ca urmare a procesului armonizării fiscale, Statele Membre cu o economie dezvoltată și o fiscalitate accentuată, continuă să fie îngrijorate de posibilitatea reducerii surselor lor de venituri bugetare prin migrarea investitorilor potențiali sau relocarea celor existenți către jurisdicții fiscale care utilizează cote de impozitare reduse ca principale argumente de atragere a investițiilor străine, motiv pentru

care promovează și susțin o armonizare totală, inclusiv în cazul impozitului pe venitul persoanelor fizice, condamnând concurența fiscală pe care o doresc redusă sau eliminată.

Eventualele efecte negative sau pozitive atribuite concurenței fiscale la nivelul UE, sunt susținute în rândul statelor în mod diferit, deoarece fiecare se află oarecum pe poziții de interes divergente. Pe de o parte statele cu economii dezvoltate și capacitate de a rezista șocurilor pieței sunt împotriva concurenței fiscale, în timp ce statele mai puțin dezvoltate nu sunt pe deplin dispuse să renunțe în totalitate la dreptul de a încasa impozite și taxe în modul în care le dictează interesele propriei politici fiscale, deoarece aceasta rămâne printre puținele instrumente de acțiune la dispoziția guvernelor naționale, prin care să suplimească neajunsurile create în economie de eventuale crize și a șocurilor propagate în piață.

In fața unor astfel de provocări, pentru Statele Membre, politica fiscală regională se situează pe un plan secund, în timp ce interesul pentru avantajele oferite de concurența fiscală devine o opțiune viabilă. Pentru organismele UE, una dintre marile provocări a fost și rămâne găsirea unor soluții la problemele privind necesitatea compatibilității diferitelor sisteme și relații ale statelor membre, printre care sistemul fiscal ocupă o poziție semnificativă.

References:

- 1.Bretschger, Lucas and Frank Hettich (2002): Globalisation, Capital Mobility and Tax Competition: Theory and Evidence for OECD Countries, *European Journal of Political Economy*, 18(4): 695-716.
- 2.Costaș C. (2006), *Reflections on the fiscal sovereignty of the Member States*, Study Iurisprudenția Magazine issue no. 2/2006, Babes-Bolyai University, Cluj-Napoca
- 3.Chilarez D.,Ene G.S., „From fiscal sovereignty to a good fiscal governance in the European Union , Revista Economică, Supplement No.4/2012 , pag 125-135
- 4.Claudio Radaelli, Ulrike Kraemer: Shifting Modes of Governance: The Case of International Direct Taxation, International Workshop, International University Bremen, June 2005, http://www.eu-newgov.org/database/DOCS/P22_D04_Shifting_modes_of_governance.pdf
- 5.Ene S., Micuda D., (2007): Indirect taxation in the European Union., MPRA Paper No. 30414, http://mpra.ub.unimuenchen.de/30414/1/MPRA_paper_30414.pdf
- 6.Hamilton, S.F. (2009). Excise Taxes with Multiproduct Transactions. American Economic Review, 99(1), 458–471.<http://ideas.repec.org/a/aea/aecrev/v99y2009i1p458-71.html>
- 7.Ioneci M, Marcu N., „Taxation and accountancy between national and regional Theoretical and Applied Economics, 2007, issue 6(511)(supplement)(vol2), pages 155-164
- 8.Keen, M. (2008). „Tax competition”, *The New Palgrave Dictionary of Economics*, Ed. Steven N. Durlauf and Lawrence E. Blume, Palgrave Macmillan
- 9.http://www.dictionaryofeconomics.com/article?id=pde2008_T000018
10. Kudrle R.T., (2008) „The OECD's Harmful Tax Competition Initiative and the Tax Havens: From Bombshell to Damp Squib” Global Economy Journal, Volume 8, Issue 1 <https://www2.hhh.umn.edu/publications/7102/document.pdf>
11. Kalchev E. , 2009, Flat Tax in the Eu –Something of Craze□? the Bulgarian Case, <http://oliver.efri.hr/~euconf/2009/docs/session12/4%20Kalchev.pdf>
12. Mitchell J.D., 2001, „Tax Competition Primer: Why Tax Harmonization and Information Exchange Undermine America's Competitive Advantage in the Global Economy” , Heritage Foundation, Backgrounder #1460, 2001, <http://www.heritage.org/research/reports/2001/07/a-tax-competition-primer>
13. Mitchell J.D., (2000), „An OECD Proposal to Eliminate Tax Competition Would Mean Higher Taxes and Less Privacy” Heritage Foundation, Backgrounder #1395
14. Negrescu D., Comănescu A., (2007)nțe de armonizare fiscală la nivelul Uniunii Europene. Provocări pentru România, Studii de strategie și politici , Institutul European din România, Proiect SPOS 2007, www.ier.ro/documente/SPOS2007_ro/Spos2007_studiu_5_ro.pdf^l

15. Nerudova, Danuse, (2008), Tax Harmonization in the EU, 90-109; <http://mibes.teilar.gr/ebook/ebooks/Nerudova%2090-109.pdf>
16. Rabushka A., Hall R., 2007, The Flat Tax, updated and revised edition, Hoover Institution, pag. 91, http://media.hoover.org/documents/0817993115_79.pdf
17. Smith D., (1999), "Will Tax Harmonization Harm Job Creation," *A European Harmony*, Stockholm Network Conference, May 8,
18. Talpos I., Crasneac O.A., (2010), Efectele concurenței fiscale, Economie teoretică și aplicată Volumul XVII No. 8(549) pp. 38-54
19. Trovato, M., 2007 „The Threat of Fiscal Harmonization”, Liberales Institut Paper, <http://www.steuerwettbewerb.ch/papers/Massimiliano-Trovato-The-Threat-of-Fiscal-Harmonization.pdf>
20. Wilson, J. D., Wildasin, D.,(2004) „Capital Tax Competiton: Bane or Boon”, Journal of Public Economics, nr. 88, pp. 1065-1091
21. Eurostat, (2011), <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>
22. European Commission Taxation and Customs Union, VAT Rates Applied in the Member States of the European Union taxud.c.1(2013)2823545, http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/vat/how_vat_works/rates/vat_rates
23. KPMG-Global <http://www.kpmg.com/Global/en/services/Tax/Pages/default.aspx>

THE CONFRONTATION OF IDEAS ON ROMANIAN ECONOMIC DEVELOPMENT BETWEEN THE WORLD WARS

Mariana, Buican¹

Abstract:

The Great Union of 1918 led to the creation of a new economic body able to respond to new requirements of the Romanian society.

The period between the two world wars is considered a development stage broad of the domestic economy. A role in this process had economic policy implemented by the authorities. This was based on the new economic doctrines that faced with stake Romanian economy development.

Interwar economic trends were: liberalism - neoliberalism, national - peasantism and socialism.

Keywords: Economic policy, current neoliberal - of ourselves, current Peasant - doors open, the current socialist.

Clasificare JEL: N

1. Introduction

The Great Union of 1918 meant not just a union of territories but also the establishment of a new economic, social and political body in compliance with the essential requirements of the Romanian people.

The time interval between the First and Second World War was considered a period of extensive development of the Romanian economy when industry has experienced sustained development, influencing the entire economic body of the country. A special role in this regard had economic policy. Such laws encouraging local entrepreneurs, tariffs, industrial investments, incentives granted for the establishment of new businesses or co-participation of state capital to, the establishment of institutions, constituted the necessary economic development of Romania.

Changes in economic and political balance of forces imposed changes in the economic doctrines of the existing political groups Romanian politics in the interwar period.

As in the previous period liberalism continued to be the main stream of economic thought. Simultaneously, it has developed peasantism, which has seen a growing audience in public opinion in Romania, especially after 1926 (unification of the Romanian National Party of Transylvania ruled by Iuliu Maniu with The Peasant Party of Old Kingdom ruled by Ion Mihalache), and the influence of socialism and Marxism faded as a result of the labour movement split into several political parties (socialist, social democratic and communist).

2. Streams of economic policy

In the interwar period were confronted in terms of economic theory and practice, promoters and supporters of the two major current economic thinking, grouped around the two major parties - The National Liberal Party and The National Peasant Party - current but which were not identified programs of these parties which basically alternated to govern the country.

Followers of the liberal and neoliberal current were promoters of *ourselves policies* aimed Romania industrialization and promotion of local capital. The main representatives of this current (Vintila Brătianu, I.N. Angelescu, I.G. Duca, G. Tasca, M. Manoilescu, Mitita Constantinescu, Stefan Zeletin) felt that in Romania there were certain undeveloped industries and others were not properly oriented needs. Consequently, they advocate

---

¹ Lecturer PhD, Constantin Brâncoveanu University, Pitești, monica_buican@yahoo.com

enhancing measures for the development of existing industries, and develop new ones, developing appropriate legislation and economic policies.

Industrialization was in their opinion the safest and only way for the development of the national economy as a whole and to recover the gap between us and the other developed countries of the world. Liberal arguments that support the development of the industry especially, were those that the countries lack of this economic sector were subject to numerous negative effects on relations with other industrialized countries, the underdevelopment of the industry resulted in the export of a low processing with a low price and the import of industrial products with high processing more expensive and hence the negative trade balance on the one hand and dependence on other economies on the other. Liberal economists have pointed to the following factors imposed industrialization Romania:

- Industrialization was a form required by the qualitative evolution of human society that is at a certain stage of development;
- Industry was the only branch of the national economy can put best value natural and human resources of the country;
  - Industry have higher productivity than other branches of the national economy;
  - Investments in industry were more profitable than agriculture, creating higher profits and new opportunities for investment that could ultimately lead to increasing the wealth of nations;
  - Export of agricultural products could not cover the value of imports of manufactured products;
  - Development industry reduce imports of finished products and export development, causing an increase in the trade balance. (Arcadian NP, (1936), The industrialization of Romania, Bucharest).

The neoliberals were strong advocates the development of industries in order to satisfied internal market needs, to be created thus defence domestic capital by the foreign capital. They claimed that the industry growth had to rely on domestic capital accumulation, so that takes place a limit entry of foreign capital and even in some areas of its replacement. There were not, however, from working with this capital, but they agreed on an equal footing.

The neoliberals have drawn even a planning to industries that had developed primarily those industries which capitalized interior materials; industries were able to capitalize on some energy sources, heavy industries, iron and steel, which provided machinery and spare parts for all other industries, agriculture and communication; on the other hand industries able to reduce dependence on imports, the production of products inside.

Regarding the size of industrial establishments, neoliberals were followers of the great capitalist industry, considered more resilient economic fluctuations but also in terms of profitability to small industry. They argued that by their nature some certain industries may require their size, so light industry industrial could hold small and medium industrial establishments. On the other hand metallurgy, machine building, by their nature, required the establishment of large enterprises.

Regarding relations with foreign capital, neoliberals were aware of the existence and even emphasizing collaboration with this type of capital, therefore they advocated limiting the penetration of foreign capital and not for their total elimination. Therefore they argued that they had taken measures to protect against penetration of foreign capital on the one hand and measures of industrial and banking recovery already dominated by the capital.

In the current liberal various representatives claimed industrialization, but they had their own opinions on this objective. For example, Mihail Manoilescu took into account especially the national productive forces development and thus can substantially increase labour productivity as leverage critical to enhancing the quality of country-wide economic activity and hence as a means of increasing the competitive capacity of Romanian products

on the world market and thus substantially improve the international position of our country. In his works Mihail Manoilescu presents a system of indicators, well structured, who had in mind the maximum exploitation of raw materials, which was supposed to be the fundamental criterion of state policy in promoting various industries. The qualitative indicator proposed as a criterion for assessing the use level of raw materials in a specific industry were **industrialization coefficient** determined as the ratio of value added named by author *real production* and total value of the product. He proposed indicators for classifying industries on the basis of efficiency.

Stefan Zeletin claimed industrial development for political reasons, for consolidating political independence of the state, and for national defence. He maintained the principle of interventionism. In 1927 he claimed that *the interventionist policy is precisely what characterizes the new liberalism - neoliberalism - European bourgeoisie in opposition to the old classical liberalism. The latter is bordered to stay passive viewer of social life, while the new liberalism comes but vigorously, to reconcile conflicts, to harmonize interests, to eliminate waste, to alleviate suffering - in short, to organize. The organization is the banner of the new liberalism.* (Suta-Selejan Sultana (1992), Doctrines and currents in economic modern and contemporary thinking).

Constantinescu Mitita considered industrialization as a means of enhancing the economic potential of the country through the creation of industrial complexes and a way to mitigate the asymmetries in the bosom of the national economy. (Suta Nicolae, (1996), History of Romanian foreign trade)

But most heated discussions were held around the methods that sought to achieve industrialization. They should consider the importance and urgency of the problem, the difficulties to be overcome and new trends manifested in domestic and foreign economic policies of European states developed (reorganization trend of industrialized countries hardness protectionist policies, rising prices on world market for industrial products and decreased at the farm).

In this context I.N. Angelescu stressed the importance of promoting technical progress and the opportunity to create industrial establishments, consistent with application of the latest achievements of science and technology.

Mihail Manoilescu suggested as a criterion for selecting those industries that achieve a higher labour productivity than the national average for this indicator.

Stefan Zeletin stressed the growing importance of heavy industry that it were considered the backbone of the whole industry, and Mitita Constantinescu considered the dual purpose of Romanian industrialization, domestic consumption needs and export, which meant superior processing own materials and some imported. (Suta-Selejan Sultana (1992), Doctrines and currents in modern and contemporary economic thinking).

Businesses had two major problems with the industry namely: insufficient capital, and fewer opportunities for accumulation and growing competition of goods to foreign firms. To eliminate these drawbacks interwar neoliberal economists called for greater involvement of the state in this process both in terms of organization (measures taken by Western dirigisme) and financially (the creation of state enterprises, import and export control, subsidies from the budget allocated to industry etc.). (Suta Nicolae, (1996), History of Romanian foreign trade)

Another issue that prompted lively debate among neoliberal economists was linked to foreign economic policy interwar Romania.

The first issue was related to commercial realities existing externally. Literature was held that the dominant was theory of comparative costs and relative benefits in international trade, which provided free trade as valid economic policy, whereas in practice most countries promoted a pronounced protectionist policy. The most substantial

contribution in this regard was made by Mihail Manoilescu. He said *free trade does not mean for a country possibility to organize production after its interests but contrary. This freedom and this independence are offered only protectionism. A doctrine of free trade which would not be based on the current situation of the world is not a scientific theory, it is not a doctrine. It is a bias ... The idea of freedom has nothing to do with free trade. He never means freedom industries or production ... If political freedom means protection for the weak, then economic freedom means victory fittest.* (Manoilescu Mihail (1986) National productive forces and foreign trade. Protectionism and international trade theory)

In these circumstances Romanian specialists had to choose for a policy and to justify their choice.

Neoliberals, who claimed their origin from the old liberals and Romania were the promoters of the idea that industrialization was not possible without a protectionist policy in terms of foreign economic policy still went on the same line.

Stefan Zeletin combined this matter with the position toward foreign capital and suggested a more flexible formula to solve both problems summarized in the phrase *closed gates* for foreign goods, but open to foreign capital.

Peasant–National–Peasants later - were adepts *open gate* policy. Peasant doctrine expressed economic policy choices of democratic-minded thinkers who are interested in the fate of the peasantry in the twentieth century and who rejected both liberal ideas and those of socialism.

The defining element of the peasant as economic policy was to support the peasantry (considered as a homogeneous social class) and defence of the small and medium private property. In their view peasantry had specific interests, different of the big industrial and financial bourgeoisie, represented by the Liberals and the interests of the industrial proletariat, represented by various social – democratic parties.

Being hostile to liberalism, neo-liberalism, collectivism, Peasants prioritize agriculture in the national economy, leaving the industry on a secondary plan and subordinating it to agriculture. Consequently they disapproved the policy of protecting domestic industry, which felt artificial (industrial gases) and decided for free penetration of foreign capital and goods on domestic Romanian market. (Suta-Selejan Sultana (2000), Economic Doctrines)

Peasants were hostile to industrialization, further cultivating prejudice that Romanians were not skilled in this area or that they could accumulate the necessary capital. Madgearu N. Virgil sustained, the development of capitalism in the countries of Eastern Europe had been limited by poor development of the internal market in general, the demand for industrial products from the peasantry, in particular, which printed Romanian economy characteristics evolution. (Madgearu N. Virgil (1995), Romanian economy after the World War)

Subsequently, due to the evolution of things internally and externally, some Peasant theorists (as Virgil N. Madgearu) have reconsidered their position, noting that some industrialized countries are concerned the reorganization of the economy, being interested by agriculture development. In this context Peasant theorists considered justified concern agrarian countries to develop their own industry and protect it until it consolidates.

In this respect, Virgil N. Madgearu accepted the idea of using customs protectionism by the smaller and less developed countries to protect their industry from finding some drawbacks related to the penetration of foreign capitals on the agricultural country market and disadvantages they had in trade relations with the developed and industrialized countries.

National Peasant economic doctrine was considered at the time one reliable. However the exceptional situation of economic life during the Great Depression in the years 1929-1933, required radical solutions which didn't allow implementation of this economic concept. At that time, internal and external difficulties have forced politicians in

power to abandon *the open door policy* and adopt protectionist and even dirigisme measures. (Maria Muresan, Muresan Dumitru (1998), The history of the economy)

Regarding to the position of the other current economic policy towards industrialization of Romania in the interwar period, it should be noted that the socialists of all kinds (from social democrats to communists) were favourable to this goal, but criticized the country industrialization way and methods.

The Socialists considered Romanian economy as imperialist, underestimating the bourgeoisie potential progress, ignoring the various features of the web peasant, taken without chisel traditionalist thesis of Marxist socialist thought on the inevitability and initiative of replacing capitalism with socialism, underrating the role of other democratic parties in the struggle for development country's economy.

Economic thinking of socialists and social democrats in Romania took as its starting point the Marxist idea of class struggle as a means of solving socio-economic problems. They represented the interests of the working class and rural poor blanket people. Among them there were differences of opinion. So Social Democrats were concerned about the immediate economic problems of the working class, have advocated for reforms in the existing economy. (Suta-Selejan Sultana (1992), Doctrines and currents in modern and contemporary economic thinking).

They opted for the development and protect of national industry, as a support for development of working class. These ideas were closer to neo-liberal socialists, but they where separated from them. They approached also to the peasant through concern of agricultural development and alliance with the peasantry, however disavowing Peasants romantic illusions in this regard. (Patrascu Lucrețiu (1996), Under three dictatorships.)

3. Conclusions

Many of the existing economic ideas in the interwar period have been implemented in the form of legislative measures, especially during the government of the two main parties, The National Liberal Party and The National Peasant Party.

For example, liberals developed the following economic laws: the law for marketing and control of state economic enterprises by offering advantageous conditions of co-participation of private capital in the event of state economic enterprises. This law is aimed at promoting domestic capital in the industry. Laws were passed to promote a coherent and systematic energy policy at state-wide level. Mining Act which set new coordinates the operation and exploitation of resources by the authorities.

Decree on the establishment of factories for products not manufactured in the country offered favourable terms to certain companies importing equipment and monopoly right for a period of 16-36 months on the markets.

Along with legislative measures designed to encourage domestic capital investment and effort, during this period, were adopted protectionist custom tariffs.

Great Depression affected the Romanian economy, but to overcome this moment and rapid revival was possible as a result of increased economic policies of state interventionism, which was expressed through measures such as contingency imports, exchange control, increase of customs duties import, investment, increasing the volume of state orders to industry, fiscal benefits, etc.

The effect of all these measures was the change of the character of the national economy from one predominantly agrarian as it was at the beginning, of agar-industrial one at the end. There has been a growth industry role in achieving social product and national income. Thus, in 1939 the national income was produced at a rate of 30.8% in industry and 38.1% in agriculture and the rest in other economic sectors.

References:

1. Arcadian NP, (1936), The industrialization of Romania, Bucharest.
2. Madgearu N. Virgil, (1995), Romanian economy after the World War, Scientific Publishing House, Bucharest.
3. Manoilescu Mihail, (1986), National productive forces and foreign trade. Protectionism and international trade theory, Scientific and Encyclopaedic Publishing House, Bucharest.
4. Mureşan Maria,
Dumitru Muresan, (1998), The history of the economy, Economic Publishing House, Bucharest.
5. Patrascanu Lucretiu, (1996), Under three dictatorships, 100+1 Gramar Publishing House, Bucharest.
6. Scurtu Ion, (1996), History of Romania in 1918-1940, Didactic and Pedagogic Publishing House, Bucharest.
7. Suta-Selejan Sultana, (1992), Doctrines and Currents in modern and contemporary economic thinking, All Publishing House, Bucharest.
8. Suta-Selejan Sultana, (2000), Economic Doctrines, Economic Independence Publishing House, Pitesti.
9. Suta Nicolae, (1996), History of Romanian foreign trade, Efficient Publishing House, Bucharest.

CONFRUNTAREA DE IDEI PRIVIND DEZVOLTAREA ECONOMICĂ A ROMÂNIEI ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

Mariana, Buican¹

Rezumat:

Realizarea Marii Uniri din 1918 a determinat crearea unui nou organism economic capabil să răspundă noilor cerințe ale societății românești.

Perioada dintre cele două războaie mondiale este considerată o etapă de dezvoltare amplă a economiei autohtone. Un rol în acest proces l-a avut și politica economică pusă în aplicare de autorități. Aceasta s-a bazat pe noile doctrine economice care s-au confruntat, având ca miză dezvoltarea economiei românești.

Curentele economice interbelice au fost: liberalismul – neoliberalismul, național - țărănistul și socialismul.

Cuvinte cheie: Politică economică, curentul neoliberal – prin noi însine, curentul țărănist – porțile deschise, curentul socialist.

Clasificare JEL: N

1. Introducere

Realizarea Marii Uniri din 1918 nu a însemnat doar o simplă unire de teritorii ci și constituirea unui nou organism economic, social și politic în concordanță cu cerințele esențiale ale poporului român.

Intervalul de timp cuprins între primul și al doilea război mondial a fost considerat o perioadă de dezvoltare amplă a economiei românești, în cadrul căreia industria a cunoscut o evoluție susținută, influențând întregul organism economic al țării. Un rol deosebit în acest sens l-a avut politica economică. Astfel, legile de încurajare a întreprinzătorilor autohtoni, tarifele vamale, investițiile industriale, înlesniri acordate pentru înființarea de noi întreprinderi sau coparticiparea capitalului de stat la acestea, înființarea de instituții, au constituit cadrul necesar dezvoltării economice a României.

Schimbările survenite în economie și în raportul de forțe pe plan politic au impus modificări și în domeniul doctrinelor economie ale grupărilor politice existente în viața politică românească din perioada interbelică.

Ca și în perioada anterioară **liberalismul**, a continuat să fie principalul curent de găndire economică, s-a dezvoltat **țărănistul**, care a cunoscut o audiență crescândă în opinia publică din România, mai ales după 1926 (unirea Partidului Național Român al lui Iuliu Maniu din Transilvania cu Partidul Țărănesc al lui Ion Mihalache din Vechiul Regat), iar influența **socialismului** și a **marxismului** s-au atenuat ca urmare a scizionii mișcării muncitorești în mai multe partide politice (socialist, social-democrat și comunist).

2. Curente de politică economică

În perioada interbelică s-au confruntat sub aspectul teoriei și al practicii economice, promotori și susținători a două curente majore de găndire economică, grupați în jurul a două mari partide – Partidul Național Liberal și Partidul Național Țărănesc – curente care însă nu s-au identificat cu programele acestor partide care, practic, au alternat la guvernarea țării.

Adeptii **curentului liberal și neoliberal** erau promotorii politicii **prin noi însine** care viza industrializarea României și promovarea capitalului autohton. Reprezentanții acestui curent (Vintilă Brătianu, I.N. Angelescu, I.G. Duca, G. Tașcă, M. Manoilescu, Mitiță Constantinescu, Ștefan Zeletin) considerau că în România existau anumite ramuri industriale insuficiente dezvoltate, iar altele nu erau orientate în mod corespunzător cu

¹ Lect. univ. dr., Universitatea Constantin Brâncoveanu Pitești, monica_buican@yahoo.com.

nevoile. În consecință, ei susțineau sporirea măsurilor pentru dezvoltarea ramurilor industriale deja existente, dar și dezvoltarea altora noi, elaborarea unei legislații și politici economice adecvate.

Industrializarea era în opinia lor calea cea mai sigură și singura, pentru dezvoltarea economiei naționale în ansamblu și pentru recuperarea decalajului existent între noi și celealte țări dezvoltate ale lumii. Argumentele prezentate de liberali prin care susțineau dezvoltarea cu precădere a industriei, erau acelea că țările lipsite de această ramură economică erau supuse la numeroase efecte negative în raporturile cu celealte țări industrializate, că insuficienta dezvoltare a industriei avea drept consecință exportul de produse cu un grad redus de prelucrare care aveau un preț redus și importul de produse industriale cu un grad ridicat de prelucrare, mult mai scumpe și de aici urmările negative în balanța comercială pe de o parte și dependența față de alte economii pe de altă parte. Economiștii liberali au indicat următorii factori care impuneau industrializarea României:

- industrializarea era o formă impusă de evoluția calitativă a societății umane aflate pe o anumită treaptă de dezvoltare;
- industria era singura ramură a economiei naționale care putea să pună cel mai bine în valoare resursele naturale și umane ale țării;
- industria avea o productivitate mai mare decât celealte ramuri ale economiei naționale;
- investițiile în industrie erau mult mai profitabile decât cele din agricultură, creând un profit mai mare și noi posibilități de plasament care puteau duce în cele din urmă la sporirea avuției națiunilor;
- exportul produselor agricole nu putea acoperi valoarea importului produselor fabricate;
- dezvoltarea industriei ducea la reducerea importurilor de produse finite și la dezvoltarea exportului, determinând o creștere a balanței comerciale. (Arcadian N.P., (1936), *Industrializarea României*, București).

Neoliberalii erau adeptii dezvoltării puternice a ramurilor industriale pentru ca astfel să fie satisfăcute nevoile pieței interne să se creeze astfel, posibilitatea apărării capitalului autohton în fața celui străin. Ei susțineau că dezvoltarea industriei trebuia să se bazeze pe acumulările interne de capital, pentru ca astfel să aibă loc o limitare a pătrunderii celui străin și chiar în unele ramuri o înlocuire a acestuia. Nu erau însă împotriva colaborării cu acest capital, erau de acord dar de pe poziții de egalitate.

Neoliberalii aveau chiar și o planificare cu ramurile industriale care trebuiau dezvoltate, în primul rând acele industrii care valorificau materiile prime din interior; industriile care erau capabile să valorifice anumite surse energetice; industriile grele, metalurgia și siderurgia, care furnizau mașinile și piesele de schimb pentru toate celealte ramuri industriale, pentru agricultură și pentru comunicație; pe de altă parte industriile capabile să reducă dependența față de import, prin fabricarea unor produse în interior.

În privința mărimii stabilimentelor industriale, neoliberalii erau adeptii marii industriei capitaliste, considerată mai rezistentă în fața fluctuațiilor economice dar și din punct de vedere al rentabilității față de mica industrie. Susțineau că prin natura lor anumite ramuri industriale pot impune mărimea lor, astfel, industria ușoară putea detine stabilimente industriale de mărime mică și mijlocie. Pe când industria metalurgică, a construcțiilor de mașini, prin natura ei, impunea înființarea unor întreprinderi mari.

În privința relațiilor cu capitalul străin, neoliberalii erau conștienți de existența și chiar accentuarea colaborării cu acest tip de capital, de aceea ei au militat pentru o limitare a pătrunderii capitalului străin și nu pentru o eliminare totală a lui. În consecință ei susțineau că trebuiau luate măsuri de apărare în fața pătrunderii capitalului străin, pe de o parte și măsuri de recuperare a întreprinderilor industriale și bancare deja dominate de acest capital.

În cadrul curentului liberal diferiți reprezentanți deși susțineau industrializarea, aveau opinii proprii cu privire la realizarea acestui obiectiv. Astfel, Mihail Manoilescu avea în vedere mai ales dezvoltarea forțelor productive naționale și deci posibilitatea sporirii substanțiale a productivității muncii ca pârghie hotărâtoare pentru sporirea calității activității economice la scara întregii țări și implicit ca mijloc de creștere a capacitatii concurențiale a produselor românești pe piața mondială și deci de îmbunătățire substanțială a poziției internaționale a țării noastre. În lucrările sale Mihail Manoilescu prezintă un sistem de indicatori, precis structurat, care aveau în vedere valorificarea maximă a materiilor prime, care trebuia să reprezinte criteriu fundamental al politicii de stat în promovarea diferitelor industrii. Indicatorul calitativ propus drept criteriu de apreciere a gradului de utilizare a materiei prime într-o industrie era **coeficientul de industrializare**, stabilit ca raport între valoarea adăugată, denumită de autor *producție reală* și valoare totală a produsului. Propunea indicatori de clasificare a ramurilor industriale, pe criterii de eficiență.

Ştefan Zeletin susținea dezvoltarea industrială din rațiuni politice, din rațiuni de consolidare a independenței politice a statului, inclusiv din rațiuni de apărare națională. Tot el mai susține și principiul intervenționismului. În 1927, el susținea că *politica intervenționistă este tocmai ceea ce caracterizează în timpul de față liberalismul nou – neoliberalismul - burgheziei europene, în opunere cu vechiul liberalism clasic. Acesta din urmă se mărginea a sta privitor pasiv al vieții sociale, noul liberalism intervene însă energetic, spre a împăca conflictele, a armoniza interesele, a înlătura risipe, a alinia suferințe – scurt, spre a organiza. Organizarea este flamura sub care militează liberalismul nou al zilelor noastre.* (Sută-Selejan Sultana, (1992), *Doctrine și curente în gândirea economică modernă și contemporană*, Ed. All, București).

Mitiță Constantinescu vedea în industrializare atât un mijloc de sporire a potențialului economic al țării prin crearea unor **complexe industriale**, cât și o cale de atenuare a **asimetriilor** din sănul economiei naționale. (Sută N. coord. (1996), *Istoria comerțului exterior românesc*, Ed. Eficient, București.)

Discuțiile cele mai aprinse s-au purtat în jurul metodelor prin care se urmărea realizarea industrializării. Trebuia să se țină seama de importanța și urgența problemei, de dificultățile care trebuiau depășite și de tendințele noi care se manifestau în politica economică internă și externă a statelor europene dezvoltate (tendința de reorganizare a unor state industrializate, duritatea politicilor protecționiste, prețurile în creștere pe piața mondială la produsele industriale și scăderea la cele agricole).

În acest context I.N. Angelescu a subliniat importanța promovării progresului tehnic și oportunitatea creării de stabilimente industriale, compatibile cu aplicarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii.

M. Manoilescu a sugerat drept criteriu de selecționare a ramurilor industriale pe acelea care realizau o productivitate a muncii mai mare decât media națională la acest indicator. Ştefan Zeletin a subliniat importanța crescândă a industriei grele pe care o considera **coloana vertebrală a întregii industrii**, iar Mitiță Constantinescu avea în vedere dublul scop al industrializării României, atât pentru satisfacerea nevoilor interne de consum, cât și pentru export, ceea ce însemna prelucrarea superioară a materiilor prime proprii și a unora din import. (Sută-Selejan Sultana, (1992), *Doctrine și curente în gândirea economică modernă și contemporană*, Ed. All, București).

Agenții economici aveau două mari probleme în legătură cu industria și anume: insuficiența capitalurilor, posibilități reduse de acumulare și concurența crescândă a mărfurilor firmelor străine. Pentru eliminarea acestor neajunsuri economiștii neoliberali din perioada interbelică au făcut apel la implicarea mai puternică a statului în acest proces atât sub aspect organizatoric (unele măsuri adoptate de dirijismul occidental) cât și sub aspect finanțier (crearea de întreprinderi de stat, controlul importului și exportului, subsiudii

de la buget alocate industriei etc.). (Sută N. coord. (1996), *Istoria comerțului exterior românesc*, Ed. Eficient, București.)

Un alt subiect care a determinat vii dezbatere în rândul economiștilor neoliberali a fost legat de politica economică externă a României interbelice.

O primă problemă a fost legată de realitățile comerciale existente pe plan extern. Literatura de specialitate susținea că dominantă era teoria costurilor comparative și a avantajelor relative în comerțul internațional, care preconiza liberul schimb ca politică economică universal valabilă, pe când în practică majoritatea țărilor promovau o politică protecționistă accentuată. Cea mai substanțială contribuție în această privință a fost adusă de Mihail Manoilescu, acesta afirma *liberul schimb nu înseamnă pentru o țară posibilitatea de a-și organiza producția după interesele ei, dimpotrivă. Această libertate și această independență o oferă numai protecționismul. O doctrină a liberului schimb care nu ar fi bazată pe situația actuală a lumii nu mai este o teorie științifică; ea nu mai este o doctrină. Ea este o prejudecată... Ideea libertății nu are nimic de-a face cu liberul schimb. El nu înseamnă niciodată libertatea industriilor și nici a producției... Dacă libertatea politică înseamnă protecție pentru cei slabii, atunci libertatea economică înseamnă victoria celui mai tare.* (Manoilescu M, (1986) *Forțele naționale productive și comerțul exterior. Teoria protecționismului și a schimbului internațional*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București).

În aceste condiții specialiștii români trebuiau să opteze pentru o politică și să justifice alegerea făcută.

Neoliberalii, care își revendicau originea de la vechii liberali și care erau promotorii ideii că industrializarea României nu era posibilă fără o politică protecționistă în planul politicii economice externe, vor merge în continuare pe aceeași linie.

Ştefan Zeletin a combinat această problemă cu cea a poziției față de capitalul străin și a sugerat o formulă mai flexibilă de rezolvare a ambelor probleme sintetizată în sintagma **porții închise pentru mărfurile străine, dar deschise pentru capitalurile străine**.

Țăraniștii - ulterior **național-țăraniștii** - erau adeptii politicii **porților deschise**. Doctrina țărănistă exprima opțiunile de politică economică ale unor gânditori cu vederi democratice care se interesau de soarta țărănimii în secolul XX și care respingeau atât ideile liberale cât și pe cele socialiste.

Elementul definitoriu al țărăanismului ca politică economică, era sprijinirea pe țărăname (considerată ca o clasă socială omogenă) și apărarea proprietății private mici și mijlocii. În viziunea lor țărănamea avea interese specifice, diferite de ale marii burghezii industriale și financiare, reprezentate de liberali, cât și de interesele proletariatului industrial, reprezentat de diferite partide social – democratice.

Fiind ostili liberalismului, neoliberalismului, colectivismului, național-țăraniștii acordau prioritate agriculturii în cadrul economiei naționale, lăsând industria pe plan secundar și subordonând-o agriculturii. În consecință ei dezaproba politica de protejare a industriei naționale, pe care o considerau artificială (industria de seră) și se pronunță pentru libera pătrundere a mărfurilor și capitalurilor străine pe piața internă a României. (Sută-Selejan Sultana, (2000), *Doctrine economice*, Ed. Independența economică, Pitești.)

Național-țăraniștii erau ostili industrializării, cultivând în continuare prejudecata că români nu erau pricepuți în acest domeniu sau că nu vor putea acumula capitalurile necesare. După părerea lui Virgil Madgearu, dezvoltarea capitalismului în țările din răsăritul Europei a fost limitată de slaba dezvoltare a pieței interne în general, a cererii de produse industriale din partea țărănimii, în special, ceea ce a imprimat evoluției economiei românești caracteristici specifice. (Madgearu V. (1995) *Evoluția economiei românești după războiul mondial*, Ed. Științifică, București.)

Ulterior, datorită evoluției lucrurilor pe plan intern și extern, unii dintre teoreticienii țăraniști (Virgil N. Madgearu) și-au reconsiderat poziția, observând că unele țări puternic

industrializate manifestau preocupări de reorganizare a economiei, pentru dezvoltarea și a agriculturii, și în acest context considerau justificată preocuparea țărilor agrare de a-și dezvolta industria proprie și de a o proteja până se consolidează.

În acest sens, Virgil N. Madgearu va accepta ideea folosirii protecționismului vamal de către țările mici și mai puțin dezvoltate pentru a-și apăra industria, pornind de la constatarea unor inconveniente legate de pătrunderea capitalurilor străine pe piața țărilor agricole și de dezavantajele pe care le aveau acestea în relațiile comerciale cu țările dezvoltate și puternic industrializate.

Doctrina economică național-țărănistă era considerată în epocă una fiabilă. Cu toate acestea situația excepțională a vieții economice din perioada marii crize economice din anii 1929-1933, a impus soluții radicale care nu au permis punerea în practică a acestei concepții economice. În acea perioadă, dificultățile interne și externe au obligat oamenii politici aflați la putere să abandoneze **politica portilor deschise** și să adopte măsuri protecționiste și chiar dirijiste. (Mureșan Maria, Mureșan D. (1998) *Istoria economiei*, Ed. Economică, București.)

În ce privește poziția celorlalte curente de politică economică față de industrializarea României în perioada interbelică, trebuie remarcat faptul că socialiștii de toate categoriile (de la social-democrați la comuniști) erau favorabili acestui obiectiv, dar criticau calea și metodele prin care se urmărea industrializarea țării.

Socialiștii calificau economia românească ca fiind imperialistă, subaprecia potențialul de progres al burgheziei, ignorau diferențele particularități ale păturii țărănești, preluau fără să cizeleze teza tradiționalistă a gândirii socialiste marxiste privind inevitabilitatea și inițiativa înlocuirii capitalismului cu socialismul, subaprecierea rolului altor partide democratice în lupta pentru dezvoltarea economică a țării.

Gândirea economică a socialiștilor și social-democraților din România a avut ca punct de plecare ideea marxistă a luptei de clasă ca modalitate de rezolvare a problemelor social-economice. Ei susțineau interesele clasei muncitoare și a păturii sărace din mediul rural. În rândul acestora au existat deosebiri de opinii, astfel, social-democrații, au fost preoccupați de problemele economice imediate ale clasei muncitoare, au militat pentru reforme în cadrul economiei existente. (Sută-Selejan Sultana, (1992), *Doctrine și curente în gândirea economică modernă și contemporană*, Ed. All, București).

Au optat pentru dezvoltarea industriei naționale și protejarea ei, ca suport al dezvoltării clasei muncitoare Prin aceste idei, socialiștii erau mai aproape de neoliberali, dar în același timp s-au disociat de ei s-au apropiat de țăraniști în legătură cu preocuparea de dezvoltare a agriculturii și alianța cu țărăniminea muncitoare, dezavuând iluziile romantice ale țăraniștilor în această privință. (Pătrășcanu L. (1996) *Sub trei dictaturi*, Ed.100+1 Gramar, București.)

3. Concluzii

O mare parte dintre ideile economice existente în perioada interbelică, au fost puse în practică sub forma unor măsuri legislative, mai ales pe perioada guvernării celor două partide, și anume: Partidul Național Liberal și Partidul Național Țărănesc.

Ca exemplu liberalii au elaborat următoarele legi economice: legea pentru comercializarea și controlul întreprinderilor economice ale statului prin care se oferea condiții avantajoase capitalului privat în caz de coparticipare la întreprinderile economice ale statului, prin această lege se urmărea promovarea capitalului autohton în industrie. Au fost adoptate legi în vederea promovării unei politici energetice coerente și sistematice la nivelul întregului stat. Legea minelor prin care se stabileau noi coordonate de exploatare și valorificare a resurselor de către autorități.

Decretul privind înființarea de fabrici pentru produse nefabricate în țară oferea unumitor întreprinderi condiții avantajoase la importul de utilaje, precum și dreptul de monopol pe o perioadă de 16-36 de luni asupra pieței de desfacere.

Alături de măsurile legislative menite să încurajeze investiția și efortul capitalului autohton, au fost adoptate în această perioadă și tarife vamale care au avut un caracter protecționist.

Marea criză economică a afectat evoluția economiei românești, dar depășirea acestui moment și înviorarea rapidă au fost posibile ca urmare a intensificării politicii economice de interventionism statal, care s-a manifestat prin adoptarea unor măsuri cum ar fi: contingentarea importurilor, controlul devizelor, sporirea unor taxe vamale la import, investiții, sporirea volumului comenziilor de stat acordate industriei, avantaje de ordin fiscal, etc.

Efectul tuturor acestor măsuri a fost cel de modificare a caracterului economiei naționale, de la unul predominant agrar cum era la începutul perioadei la unul agar-industrial la sfârșitul perioadei. A avut loc o creșterea a rolului industriei la realizarea produsului social și a venitului național. Astfel, în 1939 venitul național se producea în proporție de 30,8% în industrie și de 38,1% în agricultură, iar restul în celelalte ramuri economice.

Bibliografie:

1. Arcadian N.P., (1936), Industrializarea României, București.
2. Madgearu N. Virgil, (1995), Evoluția economiei românești după războiul mondial, Ed. Științifică, București.
3. Manoilescu Mihail, (1986), Forțele naționale productive și comerțul exterior. Teoria protectionismului și a schimbului internațional, Ed. Științifică și Enciclopedică, București.
4. Mureșan Maria, Mureșan Dumitru, (1998), Istoria economiei, Ed. Economică, București.
5. Pătrășcanu Lucrețiu (1996) Sub trei dictaturi, Ed. 100+1 Gramar, București.
6. Scurtu Ion, (1996), Istoria României în anii 1918-1940, Ed. Didactică și Pedagogică, București.
7. Sută-Selejan Sultana, (1992), Doctrine și curente în gândirea economică modernă și contemporană, Ed. All, București.
8. Sută-Selejan Sultana, (2000), Doctrine economice, Ed. Independența economică, Pitești.
9. Sută Nicolae (coord.) (1996), Istoria comerțului exterior românesc, Ed. Eficient, București.